

Bruselj, 17. julij 2025
(OR. en)

11770/25

**Medinstitucionalna zadeva:
2025/0555 (COD)**

COMPET 760	POLGEN 95
IND 285	ECOFIN 1028
MI 558	COH 145
CADREFIN 112	INDEF 76
FIN 900	CULT 86
RECH 332	CYBER 215
ESPACE 55	JAI 1101
CONSOM 146	DIGIT 148
DUAL USE 37	DATAPROTECT 161
EDUC 330	FREMP 210
TELECOM 252	RELEX 1030
ENER 380	COPS 388
ENV 722	UD 169
CLIMA 283	AUDIO 66
AGRI 361	PROCIV 102
TRANS 314	IPCR 57
SAN 472	MAP 40
PHARM 106	FISC 191
BIOTECH 4	CODEC 1049
POLMIL 222	IA 92

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 16. julij 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 555 final

Zadeva: Predlog
UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA
o vzpostavitvi Evropskega sklada za konkurenčnost (ESK), vključno s
posebnim programom za dejavnosti raziskav in inovacij na področju
obrambe, razveljavitvi uredb (EU) 2021/522, (EU) 2021/694,
(EU) 2021/697, (EU) 2021/783 ter spremembi uredb (EU) 2021/696,
(EU) 2023/588 in (EU) [EDIP]

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 555 final.



EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 16.7.2025
COM(2025) 555 final

2025/0555 (COD)

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o vzpostavitvi Evropskega sklada za konkurenčnost (ESK), vključno s posebnim programom za dejavnosti raziskav in inovacij na področju obrambe, razveljavitvi uredb (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697, (EU) 2021/783 ter spremembi uredb (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 in (EU) [EDIP]

(Besedilo velja za EGP)

{SEC(2025) 555 final} - {SWD(2025) 555 final} - {SWD(2025) 556 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Evropski sklad za konkurenčnost (v nadaljnjem besedilu: ESK, Sklad) je del svežnja večletnega finančnega okvira (VFO) po letu 2027, katerega cilj je združiti 14 posameznih instrumentov financiranja iz sedanjega VFO v enoten okvir, ki bo deloval kot naložbena zmogljivost za krepitev evropske konkurenčnosti na področju tehnologij in strateških sektorjev, ki so ključni za konkurenčnost EU – od skupnih raziskav do razširitve, inovacij, industrijske uporabe in vzpostavitve infrastrukture ter proizvodnje, vključno s spretnostmi – ter v podporo projektom in podjetjem, vključno z MSP, zagonskimi podjetji, večjimi podjetji, univerzami in raziskovalnimi subjekti, hkrati pa bo deloval kot orodje vzvoda, pri čemer bo uporabljal proračunske instrumente za privabljanje zasebnih, institucionalnih in nacionalnih naložb.

V zadnjih tridesetih letih so se povečale razlike v produktivnosti med EU in drugimi razvitimi gospodarstvi, zaradi česar se je konkurenčnost EU v primerjavi z drugimi glavnimi gospodarstvi zmanjšala. EU trenutno zaostaja na različnih področjih, vključno s tehnološkim razvojem, uspešnostjo na področju raziskav in inovacij, vzpostavitvijo infrastrukture, tržno dinamiko in industrijskimi zmogljivostmi. V zadnjih letih, za katere je bil značilen hiter tehnološki napredek, vse večja gospodarska konkurenca, nadzor ključnih omogočitvenih infrastruktur ter trgovinski protekcionizem, je krepitev konkurenčnosti Evropske unije postala ključna prednostna naloga. To in morebitni vpliv, ki ga ima na našo blaginjo, je bilo poudarjeno v več nedavnih poročilih, vključno z Draghijevim poročilom o prihodnosti evropske konkurenčnosti in poročilom Enrica Lette Veliko več kot trg, katerih priporočila so bila podlaga za kompas za konkurenčnost.

V kompasu za konkurenčnost, ki ga je Evropska komisija sprejela januarja 2025¹, so ugotovljene pomembne težave, ki ovirajo konkurenčnost v EU. Ena od osrednjih ugotovljenih težav je razpršenost porabe Unije med več prekrivajočimi se programi, od katerih mnogi financirajo podobne pobude, vendar z različnimi zahtevami, kar otežuje učinkovito kombiniranje financiranja.

V kompasu je opredeljenih več ključnih dejavnikov, potrebnih za povečanje konkurenčnosti Unije: (1) premostitev inovacijske vrzeli, (2) razogljichenje ter (3) zmanjšanje pretirane odvisnosti in povečanje varnosti. Poleg tega je v njem poudarjenih pet horizontalnih omogočitvenih dejavnikov: (1) poenostavitev, (2) odpravljanje ovir na enotnem trgu, (3) financiranje, (4) spretnosti in kakovostna delovna mesta ter (5) boljše usklajevanje. ESK se osredotoča predvsem na poenostavitev, financiranje in boljše usklajevanje ter je namenjen reševanju izzivov, kot so: (1) neoptimalna podpora v celotni naložbeni poti – od temeljnih in uporabnih raziskav do razširitve, uvajanja v industriji in proizvodnje; (2) velike potrebe po naložbah, da bi izpolnili prednostne naloge Unije, vključno s prehodom na čisto energijo in digitalnim prehodom, ter (3) zapleteno in neusklajeno področje financiranja Unije. Pričakuje se, da bo obravnavanje teh izzivov pozitivno, čeprav posredno, vplivalo na druge težave, opredeljene v kompasu za konkurenčnost, kot je inovacijska vrzel, hkrati pa bo zmanjšalo odvisnost Evrope od zunanjih virov kritičnih tehnologij in drugih virov, s čimer se bosta povečali varnost in odpornost.

¹ COM(2025) 30 final.

Vendar pa ESK ni edina pobuda za krepitev konkurenčnosti Unije. Dopolnjuje druge ukrepe, napovedane v kompasu za konkurenčnost. Ta predlog je usklajen s sporočilom Pot do naslednjega večletnega finančnega okvira (VFO)², v katerem so opredeljeni cilji, da bi bil naslednji proračun Unije enostavnejši, bolj osredotočen, učinkovitejši in bi lahko obravnaval trenutne kompleksnosti, slabosti in togosti. V sporočilu je prav tako poudarjeno, da je prožnost ključna za zagotavljanje sposobnosti proračuna, da se odzove na spreminjajoče se razmere, s poudarkom na izzivih, kot je krepitev konkurenčnosti Unije, ki zahteva skupno ukrepanje v združeni Evropi. Podjetja, ki bodo vključena v prihodnji 28. režim, bi morala imeti možnost izkoristiti ESK, zlasti ker je ta ureditev namenjena poenostavitvi čezmejnega poslovanja in spodbujanju naložb na enotnem trgu EU.

ESK bo strukturiran v štiri sklope politik, ki odražajo strateške prednostne naloge, ključne za konkurenčnost in odpornost Unije (od umetne inteligence in digitalizacije do vesoljske dejavnosti, od čiste tehnologije do biotehnologije in od obrambe do zdravja). Skladu bi njegova odprta struktura omogočila hitro odzivanje na nove izzive in prednostne naloge tako, da bi bile zagotovljene splošne usmeritve in strategije. Ta nova struktura bi omogočila določanje prednostnih nalog politike na ravni vsakega sklopa, da bi se podpora od uporabnih raziskav učinkovito usmerjala v proizvodnjo in uvajanje, vključno z infrastrukturo in posebnimi spretnostmi, pri čemer bi se opirala na orodja financiranja, ki bi bila prilagojena potrebam projektov, ter zmanjševala tveganje naložb tako, da bi zagotovila ustrezno razmerje med količnikom finančnega vzvoda in učinkom proračuna Unije. Poleg tega bo samostojna Uredba (EU) [XXX] o okvirnem programu za raziskave in inovacije³ Evropskega parlamenta in Sveta [okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa] tesno povezana s sestavnimi deli ESK, da se zagotovi nemotena naložbena pot za prehod od zamisli do trga.

ESK bo prožno mobiliziral celoten nabor finančnih orodij, ki jih zagotavlja proračun Unije (vključno s posojili, nepovratnimi sredstvi, lastniškim kapitalom, navideznim lastniškim kapitalom, kombiniranjem, javnimi naročili in jamstvi). Proračunsko jamstvo in finančni instrumenti bi bili na voljo vsem sklopom politik, tako da bi jih bilo mogoče uporabljati na vseh področjih financiranja v okviru enotnega sklada. Sinergije z drugimi programi bodo zagotovljene tudi zaradi bolj integriranega pristopa tako s strateškega in operativnega vidika. Poleg nabora finančnih orodij ESK bo Sklad zagotavljal projektno svetovalno podporo v celotnem naložbenem ciklu za lažji začetek in razvoj projektov ter podporo razvoju spretnosti, zagotavljal pa bo tudi medsektorsko poslovno podporo za MSP in zagonska podjetja, s čimer bo olajšal njihovo poslovno rast ter dostop do financiranja in naložb. Integrirana struktura bi omogočila tudi sinergije z drugimi strukturnimi deli večletnega finančnega okvira (VFO), kot je Uredba (EU) [XXX] Evropskega parlamenta in Sveta o načrtih za nacionalna in regionalna partnerstva⁴ [načrti za nacionalna in regionalna partnerstva]. ESK prispeva h konkurenčnosti Unije in zajema širok spekter področij politike, od raziskav in inovacij, digitalizacije, vesoljskih dejavnosti, obrambe, okolja, zdravja, podpore enotnemu trgu, krožnega gospodarstva do energetskega prehoda. Sklad vključuje dejavnosti, ki se trenutno izvajajo v okviru 14 programov Unije: Obzorje Evropa kot samostojen program, ki pa je tesno povezan z ESK, skladom za inovacije, programom Digitalna Evropa, Instrumentom za povezovanje Evrope – Digitalno (IPE), Evropskim obrambnim skladom, aktom v podporo proizvodnji streliva (ASAP), instrumentom za okrepitev evropske obrambne industrije s skupnimi javnimi naročili (EDIRPA), programom za evropsko obrambno industrijo (EDIP), programom EU za zdravje, vesoljskim programom EU, infrastrukturo za odpornost, medsebojno povezljivost in varnost po satelitu (IRIS), programom InvestEU, programom Enotni trg (sklop za MSP) in programom

² COM(2025) 46 final.

³ UL L ..., str.

⁴ UL L ..., str.

LIFE (za več podrobnosti o vsakem od teh programov glej Prilogo 7 k poročilu o oceni učinka). Obseg teh programov je danes zelo raznolik, pri čemer je program Obzorje Evropa s 93 milijardami EUR v sedmih letih v okviru tega večletnega finančnega okvira (2021–2027) najobsežnejši, drugi najobsežnejši pa je sklad za inovacije, ki po ocenah znaša 40 milijard EUR v obdobju 2020–2030 (financiran s prihodki iz sistema trgovanja z emisijami v skladu s členom 10a(8) Direktive 2003/87/ES).

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

ESK je usklajen s cilji, opisanimi v sporočilu Pot do naslednjega večletnega finančnega okvira (VFO), katerega namen je bolj osredotočen, enostavnejši in učinkovitejši proračun.

Za okrepitev konkurenčnosti bo ESK temeljil na izkušnjah s programom InvestEU⁵, ki je več finančnih instrumentov združil v enoten, poenostavljen okvir ter uspel uspešno mobilizirati javno in zasebno financiranje z razmeroma skromnim jamstvom EU, pri tem pa je zagotavljal dodatnost in usklajenost s cilji politike Unije.

ESK bo tesno povezan z 10. okvirnim programom za raziskave in inovacije, vzpostavljenim z Uredbo (EU) [XXX] [program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa], prek razvoja integriranih delovnih programov in enotnih pravil v uredbi o ESK. To bo ključnega pomena za zagotovitev nemotene naložbene poti, od raziskav do zagonskih podjetij, razširitvene faze, uvajanja in svetovne proizvodnje, od zamisli do trga. Neposredni ukrepi Skupnega raziskovalnega središča bodo podpirali sklope politik ESK.

ESK bo skladen z drugimi novimi skladi, ki bodo podpirali financiranje, povezano z zdravjem – za dejavnosti, povezane z Uredbo (EU) [XXX]⁶ Evropskega parlamenta in Sveta za preprečevanje bolezni in promocijo zdravja [mehanizem Unije na področju civilne zaščite ter podpora Unije za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere], Uredbo (EU) [XXX]⁷ Evropskega parlamenta in Sveta [Globalna Evropa] ter Uredbo (EU) [XXX] [načrti za nacionalna in regionalna partnerstva] –, in jih bo dopolnjeval. Močna povezava med ESK in posodobljenim Instrumentom za povezovanje Evrope (IPE) je ključnega pomena (Uredba (EU) [XXX]⁸ Evropskega parlamenta in Sveta [Instrument za povezovanje Evrope]). Čezmejni infrastrukturni projekti na področju razogljichenja, odpornosti digitalnih, prometnih in energetskih omrežij ter mobilnosti so ključni za izboljšanje konkurenčnosti in varnosti Unije ter zmanjšanje njenih strateških odvisnosti. Obstajajo jasne sinergije med vseevropskimi omrežji na področju energetike in prometa, ki jih podpira IPE, ter projekti v okviru ESK. Čezmejne infrastrukture za digitalno povezljivost, ki so po poročilu o prihodnosti evropske konkurenčnosti ključne za globalno konkurenčnost Evrope, bodo financirane v okviru ESK, da bi tako čim bolj povečali sinergije z drugimi digitalnimi zmogljivostmi.

Zagotoviti bi bilo treba sinergije med ESK na eni strani ter skladom za inovacije in programom Enotni trg na drugi strani v zvezi s podporo za:

- razogljichenje industrije in inovacije, zlasti na področju čistih tehnologij (sklad za inovacije);

⁵ Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017.

⁶ UL L ..., str.

⁷ UL L ..., str.

⁸ UL L ..., str.

- digitalne tehnologije, vseevropsko digitalno javno infrastrukturo in digitalne rešitve na področju carin in obdavčenja (program Enotni trg).

V ta namen ESK zagotovi usklajenost z ukrepi, ki se načrtujejo za izvajanje v okviru sklada za inovacije in programa Enotni trg, zlasti pri pripravi delovnih programov. Kot je bilo napovedano v dogovoru o čisti industriji, bo v upravljanje ESK vključena banka za razogljičenje industrije.

Komisija bi morala do konca leta 2025 predlagati zakonodajni okvir za vesoljske sisteme EU in njihovo upravljanje, ki bo temeljil na pravnem redu EU iz uredb o vesolju ter infrastrukturi za odpornost, medsebojno povezljivost in varnost po satelitu (IRIS²).

Konkurenčnost bo prav tako prejela podporo v okviru načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva ter zunanje politike držav članic. Poleg tega bodo potekala prizadevanja za sinergije med ESK in drugimi dejavnostmi Unije, ki podpirajo področja politike, ki so tesno povezana s konkurenčnostjo. ESK bo zlasti omogočil kombiniranje in kumulacijo sredstev za ukrepe, ki podpirajo cilje več kot enega programa Unije. ESK bo odprt tudi za vse finančne ali nefinančne prispevke, ki podpirajo cilje konkurenčnosti, vključno s prispevki držav članic, tretjih držav in mednarodnih organizacij. Poleg tega bo olajšana podpora iz Uredbe (EU) [XXX] [načrti za nacionalna in regionalna partnerstva] za projekte, ki so prejeli znak konkurenčnosti. Potekala bodo prizadevanja za sinergije in dopolnjevanje, od načrtovanja do izvajanja, zlasti s skupino Evropske investicijske banke. Izvajanje vseh teh dejavnosti, ki zagotavljajo sinergije, bo zmanjšalo zahteve glede poročanja in vodenja evidenc za prejemnike na najnižjo potrebno raven.

ESK bi moral biti v sinergiji z novim programom Erasmus+ za razvoj spretnosti in s ciljem izvajanja unije spretnosti. Finančna podpora iz ESK za spretnosti v strateških sektorjih bi dopolnjevala podporo iz programa Erasmus+ za razvijanje in izboljšanje spretnosti za kakovostna delovna mesta in življenje z vseživljenjskim učenjem ter razvojem, privabljanjem in ohranjanjem talentov.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

ESK je skladen s kompasom za konkurenčnost, ki je na podlagi priporočil iz teh poročil zagotovil časovni načrt za povečanje konkurenčnosti. Poleg tega bo ESK močno podpiral dogovor o čisti industriji, v katerem je bila poudarjena potreba po pospešitvi razogljičenja, ponovni industrializaciji in inovacijah, pri čemer združuje podnebne ukrepe in konkurenčnost v krovno strategijo za rast.

ESK prav tako dopolnjuje unijo prihrankov in naložb ter bo povečal učinke njenega izvajanja. Globlji kapitalski trgi bodo zavarovateljem, pokojninskim skladom, bankam in upraviteljem premoženja omogočili sodelovanje v projektih, ki jih podpira ESK, s čimer bodo državljanom EU zagotovljene priložnosti za varčevanje in naložbe, kar bo v končni fazi koristilo slednjim in varčevalcem.

ESK je v celoti skladen s programom politike Digitalno desetletje do leta 2030, ki določa skupne digitalne cilje Unije in okvir upravljanja za pospešitev digitalne preobrazbe Evrope na področju infrastrukture, spretnosti in storitev⁹. Digitalne naložbe ESK se zlasti odzivajo na vrzeli in prednostne naloge, opredeljene v poročilu o *stanju digitalnega desetletja za leto 2025*,

⁹ Sklep (EU) 2022/2481.

predvsem na področju digitalne povezljivosti, naprednega računalništva ter digitalnih spretnosti, s čimer podpirajo cilj Unije glede digitalne suverenosti.

Za dejavnosti, ki se izvajajo v okviru ESK, so pomembne tudi številne druge pobude, med drugim: evropski akt o kritičnih surovinah, akt o neto ničelni industriji, Akt o čipih, industrijski akcijski načrt za evropski avtomobilski sektor, uredba o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke, akt o umetni inteligenci, akt o interoperabilni Evropi, strategija za evropske bioznanosti, akt o naprednih materialih, farmacevtski paket, strategija za zdravstvene protiukrepe, bela knjiga o obrambi, strategija za gospodarsko varnost, strategija za unijo pripravljenosti, strategija za trajnostno in pametno mobilnost ter evropski pakt za oceane. ESK je skladen tudi z zunanjo razsežnostjo konkurenčnosti ter z mednarodnimi zavezami Unije, tudi na področju trgovine.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Ta uredba določa okvirna finančna sredstva za ESK, vključno s financiranjem Evropske unije za prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije, za vodilni položaj na digitalnem področju, za zdravje, biotehnologijo, kmetijstvo in biogospodarstvo ter za odpornost, obrambno industrijo in vesolje.

Ker ESK predstavlja okvir za ločene temeljne akte programov in zadevna področja politike, predlog temelji na več ločenih pravnih podlagah, pri čemer se vsaka uporablja za ustrezne dele ESK:

- člen 43(2) PDEU v zvezi z doseganjem ciljev skupne kmetijske politike;
- člen 168(5) PDEU v zvezi z ustreznimi dejavnostmi, namenjenimi varovanju in izboljšanju zdravja ljudi s podpiranjem konkurenčnosti sektorjev zdravja, biotehnologije, kmetijstva in biogospodarstva;
- člen 172 PDEU v zvezi z ustreznimi dejavnostmi, ki podpirajo konkurenčnost z digitalno preobrazbo na področjih javnega interesa;
- člen 173(3) PDEU v zvezi z dejavnostmi, ki podpirajo konkurenčnost industrijske baze Evropske unije, vključno s podporo malim in srednjim podjetjem (MSP), zlasti za prilagajanje novim gospodarskim izzivom na področjih raziskav, prehoda na čisto energijo in digitalnega prehoda, zdravja, biotehnologije, kmetijstva, biogospodarstva, vesoljskih dejavnosti, varnosti in obrambe;
- člen 175 PDEU v zvezi s potrebo po nadaljevanju in izboljšanju ukrepov zunaj skladov, navedenih v členu 175 PDEU, za dejavnosti za izboljšanje konkurenčnosti na celotnem notranjem trgu, vključno z ukrepi za širitev, ob upoštevanju ekonomske, socialne in teritorialne kohezije;
- člen 182(4), člen 183 in drugi pododstavek člena 188 PDEU v zvezi z ustreznimi dejavnostmi za podporo raziskavam in inovacijam na področju obrambe;
- člen 189(2) PDEU v zvezi z ustreznimi dejavnostmi, ki podpirajo vesoljsko politiko Unije;
- člen 192(1) PDEU v zvezi z ustreznimi dejavnostmi za ohranjanje, varstvo in izboljšanje kakovosti okolja ter dejavnostmi, ki podpirajo prehod na čisto energijo, da bi prispevale k blažitvi podnebnih sprememb;

- člen 194(2) PDEU v zvezi z delovanjem energetskega trga, zanesljivostjo oskrbe z energijo v Uniji, energijsko učinkovitostjo in varčevanjem z energijo ter razvijanjem novih in obnovljivih virov energije ter medsebojnim povezovanjem energetskih omrežij;
- člen 212(2) PDEU v zvezi z dejavnostmi v podporo strateškim partnerjem za obrambno industrijo;
- člen 322(1), točka (a), o sprejetju finančnih pravil, v katerih je zlasti določen postopek v zvezi s pripravo in izvrševanjem proračuna ter predložitvijo in revizijo računov.

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Da bo odziv za okrepitev konkurenčnosti Unije resnično učinkovit, mora biti usklajen na ravni Unije. Združevanje virov na tej ravni povečuje učinek in vrednost naložb z doseganjem ekonomije obsega pri spodbujanju in zmanjševanju tveganj naložb na področjih politike, ki so ključna za evropsko konkurenčnost. Ta pristop je stroškovno učinkovitejši, kot če bi države članice delovale neodvisno druga od druge.

Nezadostne naložbe zasebnega sektorja na ključnih področjih – kot so infrastruktura, zeleni in digitalni prehod ter industrijske zmogljivosti – dopolnjujejo razdrobljene kapitalске trge, ki ovirajo učinkovite čezmejne naložbe. Kljub visoki stopnji zasebnih prihrankov ti niso ustrezno pretvorjeni v dolgoročne naložbe, ki so potrebne za strateško avtonomijo.

Javna poraba za raziskave in razvoj v Uniji ostaja razdrobljena in neuskklajena s prednostnimi nalogami na ravni Unije, pri čemer večina sredstev izvira iz proračunov posameznih držav članic. Zgolj ukrepanje na ravni Unije lahko podpre obseg in vrsto projektov, ki jih države članice ne morejo doseči same, s čimer se ustvari kritična masa za učinkovite projekte in partnerstva.

Poleg tega usklajevanje na ravni Unije spodbuja sodelovanje, ki je bistveno za spodbujanje učinkov prelivanja znanja in zmanjševanje tveganja naložb, kar krepi konkurenčnost. Pristop na ravni Unije omogoča izkoriščanje ekonomije obsega in sodelovanje med deležniki, kar je ključno za spodbujanje valorizacije znanja in izboljšanje zmogljivosti.

Nenazadnje je program Unije, ki se upravlja neposredno, najprimernejši za zagotovitev uporabe enotnega sklopa pravil za čezmejno sodelovanje na najbolj strateških področjih politike, ki jih zajema ESK, s čimer se zagotovi usklajenost politik in ustvarijo ekonomije obsega med sektorji in državami članicami.

- **Sorazmernost**

Predlagani ukrepi ne presegajo tistega, kar je potrebno za doseganje ciljev Unije in njene dodane vrednosti.

- **Izbira instrumenta**

Temeljni akt je v obliki uredbe, sprejete po rednem zakonodajnem postopku v skladu s PDEU, da se zagotovi, da so obveznosti neposredno obvezujoče za prejemnike ESK in se neposredno uporabljajo v vseh državah članicah Unije.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene in preverjanja ustreznosti obstoječe zakonodaje**

Ta predlog temelji na obsežni analizi ocen učinka, vmesnih ocen za programe za obdobje 2021–2027, ki spadajo v področje uporabe te pobude, in razpoložljivih naknadnih ocen za programe za obdobje 2014–2020. Celoten seznam analiziranih ocen je na voljo v Prilogi 1 k oceni učinka, priloženi temu predlogu.

- **Posvetovanja z deležniki**

Evropska komisija je izvedla javno posvetovanje, da bi zbrali informacije o financiranju Unije za konkurenčnost v okviru priprav na naslednji večletni finančni okvir (VFO) od leta 2028. To posvetovanje, ki je potekalo 12 tednov in je vključevalo spletni vprašalnik in dokumente o stališčih, je bilo namenjeno širokemu krogu deležnikov, kot so državljani, podjetja, MSP, javni organi in akademska skupnost.

Povzetek ugotovitev, zbranih na podlagi 2 034 odgovorov in 462 dokumentov o stališčih, je kot ključne izzive za konkurenčnost Unije razkril obsežno nezadostno vlaganje v raziskave in inovacije ter izrazilo inovacijsko vrzel v primerjavi z globalnimi konkurenti. Posvetovanje je poudarilo potrebo po usklajevanju na ravni Unije za učinkovito združevanje virov, s čimer bi dosegli ekonomijo obsega in izboljšali učinek naložb na področjih, kot so infrastruktura, inovacije in strateški sektorji.

Anketiranci so podprli ukrepe, osredotočene na povečanje financiranja strateških prednostnih nalog, zagotavljanje kontinuitete financiranja od raziskav do proizvodnje ter omejevanje odvisnosti Unije v strateških sektorjih. Ti ukrepi so bili ocenjeni kot potrebni za odpravo razdrobljene podpore na celotni naložbeni poti, ki ovira konkurenčnost, saj preprečuje učinkovito preoblikovanje prihrankov v dolgoročne naložbe.

Izzivi so vključevali tudi razdrobljene kapitalske trge in nezadostne zasebne naložbe, kar je zlasti prizadelo MSP ter podjetja v razširitveni fazi. Za ohranjanje konkurenčnosti so med anketiranci podjetja in akademske ustanove poudarili pomen večjih naložb v raziskave in razvoj, posodobitev infrastrukture ter razogljichenje. Kljub pozitivnim povratnim informacijam o različnih fazah postopka financiranja so bili izraženi pomisleki glede dolgih časovnih okvirov ocenjevanja, pomanjkanja preglednosti in zapletenih postopkov prijave, kar zlasti vpliva na MSP ter nove prijavitelje. Kot načina za izboljšanje postopka financiranja sta bila predlagana poenostavitev in skladnost med programi.

Javno posvetovanje je bilo dopolnjeno z drugimi posvetovalnimi dejavnostmi za ustrezne deležnike tako na področju industrije kot tudi raziskav in inovacij.

Za deležnike iz industrije je bilo 19. marca 2025 organizirano deveto plenarno zasedanje industrijskega foruma, ki je bilo osredotočeno na novi ESK. Udeleženci, ki jih je zastopalo več kot 60 članov iz različnih panog, poslovnih združenj in držav članic, so bili povabljeni, da podajo povratne informacije o težavah, povezanih s konkurenčnostjo, ter delijo zamisli o tem, kako se spoprijeti s temi izzivi. Prejeti prispevki so v veliki meri potrdili povratne informacije deležnikov, prejete med javnim posvetovanjem, pri čemer je bila poudarjena potreba po uskladitvi raziskovalne in industrijske politike ter orodij financiranja.

Podrobnejši povzetek posvetovanja, izvedenega v okviru tega predloga, je na voljo v Prilogi 2 k oceni učinka, priloženi temu predlogu.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Ta predlog temelji na obsežnem pregledu dokumentacije, ki zajema približno 140 dokumentov, vključno z zgoraj omenjenimi ocenami učinka, vmesnimi in naknadnimi ocenami. Pregledana je bila tudi vrsta ustreznih političnih in znanstvenih poročil ter člankov.

Pregled dokumentacije je bil dodatno dopolnjen z ekonomskim modeliranjem, ki ga je izvedlo Skupno raziskovalno središče (JRC) za količinsko opredelitev izbranih učinkov, ter z analizo stroškov in koristi, ki jo je izvedel zunanji svetovalec. Izčrpen seznam virov, uporabljenih za namene tega predloga, je na voljo v Prilogi 1 k oceni učinka, priloženi temu predlogu. Podrobna metodologija, uporabljena za analizo stroškov in koristi ter modeliranje, je na voljo v Prilogi 4 k oceni učinka.

- **Ocena učinka**

Odbor za regulativni nadzor je podal pripombe k oceni učinka.

V oceni učinka so bile proučene tri različne možnosti politike.

Prva možnost je „nespremenjeno stanje“, pri kateri bi 14 programov ohranilo svoja pravila, Komisija pa bi si prizadevala zagotoviti večjo horizontalno skladnost med skladi, pri čemer bi se oprla na pristop platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP).

Druga možnost je „okrepljeno usklajevanje med programi in skupni pravilnik“, s čimer bi se še bolj uskladila pravila med programi, zlasti z usklajevanjem ciljev, sklopov in stebrov, kot tudi izvedbenih orodij in horizontalnih pravnih določb.

Tretja možnost je „konsolidacija programov v novem Evropskem skladu za konkurenčnost“, ki bi ustrezne programe Unije združila v en sklad s strateškim usmerjanjem, ki bi dajal prednost politiki in ne programom.

Prednostna možna politika je tretja možnost, saj ponuja celovit nabor ukrepov politike za odpravo sedanjih pomanjkljivosti v okviru financiranja Unije, povezanih s konkurenčnostjo, kot je opisano zgoraj.

Pričakuje se, da se bodo z možnostjo C zmanjšali upravni stroški za upravičence tako, da se bodo integrirale dostopne točke in uvedel enoten pravilnik, poenostavil postopek financiranja ter ustvarilo učinkovitejše in podjetjem prijazno okolje, kar bo še posebej koristilo hitro rastočim industrijam, MSP, inovativnim zagonskim podjetjem in projektom, ki potrebujejo dolgoročno podporo za naložbe.

Poenostavljen in nadgrajen postopek za oddajo vlog bi povečal jasnost za predlagatelje projektov in na splošno olajšal dostop do financiranja.

Možnost C prav tako združuje postopke financiranja in razširja dostop do finančnih orodij, kar Uniji omogoča, da bolje izkoristi svoj potencial za mobilizacijo zasebnega kapitala in poveča proračunsko prožnost. Ta možnost prav tako krepi povezave med temeljnimi raziskavami in naprednimi fazami raziskav, inovacij in proizvodnje, s čimer zagotavlja dinamično gospodarsko strukturo v Uniji ter boljše uresničevanje zamisli na trgu. Da bi zagotovili uspeh prednostne možne politike, bo Unija izvedla ukrepe za zmanjšanje morebitnih negativnih vplivov, vključno z uravnoteženjem prožnosti s potrebo po predvidljivosti.

Zaradi prednostne možne politike bi nastali določeni stroški prilagajanja za prijavitelje in upravičence, ki že prejemajo sredstva Unije. Kljub potrebi po začetni prilagoditvi novemu

skladu pa bi morali upravičenci ta učni proces opraviti samo enkrat in ne večkrat za več programov.

Na tržni ravni je namen enotnega okvira za financiranje povečati konkurenčnost evropskih podjetij z lažjim dostopom do financiranja in njegovo strateško uskladitvijo. Podpira tudi evropsko strateško avtonomijo in zmanjšuje kritične odvisnosti.

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

Eden od stebrov tega predloga je poenostavitev, ki bo dosežena tako, da se bodo integrirale dostopne točke in uvedel enoten pravilnik, poenostavil postopek financiranja ter ustvarilo učinkovitejše in podjetjem prijazno okolje, kar bo še posebej koristilo hitro rastočim industrijam, MSP, inovativnim zagonskim podjetjem in projektom, ki potrebujejo dolgoročno podporo za naložbe.

Poenostavljen in nadgrajen postopek za oddajo vlog bo povečal jasnost za predlagatelje projektov in na splošno olajšal dostop do financiranja.

- **Temeljne pravice**

Predlog je v skladu z vrednotami Unije, določenimi v členu 2 Pogodbe o Evropski uniji, in temeljnimi pravicami, določenimi v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina), pri čemer so cilji predlagane pobude povezani s spodbujanjem temeljnih pravic in uporabo Listine. Predlog na primer spodbuja pravico do življenja in zasebnega življenja tako, da spodbuja razogljičenje ter enake možnosti in raznolikost v celotnem naložbenem okolju.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Finančna sredstva za izvajanje ESK za obdobje od 1. januarja 2028 do 31. decembra 2034 znašajo 234 300 000 000 EUR v tekočih cenah. Okvirna razdelitev zneska je naslednja:

- 11 000 000 000 EUR za dejavnosti, ki prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3, kot se izvajajo zlasti z medsektorskimi dejavnostmi, kot je netematska podpora instrumenta InvestEU ESK iz poglavja II, oddelek 2; projektno svetovanje, sodelovanje MSP, razvoj spretnosti ter dostop do financiranja iz poglavja III;
- 26 210 000 000 EUR za posebne cilje iz člena 3(2), točka (a);
- 20 393 000 000 EUR za posebne cilje iz člena 3(2), točka (b);
- 51 493 000 000 EUR za posebne cilje iz člena 3(2), točka (c);
- 125 204 000 000 EUR za posebne cilje iz člena 3(2), točka (d).

Vključena je ocena finančnih posledic zakonodajnega predloga, ki vsebuje podrobnejše proračunske informacije.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Ta pobuda se bo spremljala v okviru smotrnosti za proračun za obdobje po letu 2027, za katerega je predvideno poročilo o izvrševanju v fazi izvajanja programa ter naknadna ocena, ki se izvede v skladu s členom 34(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Za proračunsko jamstvo in finančne instrumente se bo uporabljala poenostavljena uporaba okvira smotrnosti. Za uvedbo

tržno usmerjenih instrumentov so potrebna prizadevanja za poenostavitev, da bi pritegnili zasebne vlagatelje v podporo področjem politike Unije.

Ocena bo izvedena v skladu s smernicami Komisije za boljše pravno urejanje in bo temeljila na kazalnikih, ki so pomembni za cilje programa.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

- Poglavje I ustanavlja ESK kot del večletnega okvirnega programa za obdobje 2028–2034 s poudarkom na krepitvi konkurenčnosti Unije v strateških sektorjih. Določa cilje, proračun in pravila financiranja Sklada, katerih namen je podpreti projekte na področjih prehoda na čisto energijo in digitalnega prehoda, zdravja, odpornosti ter varnostnega in obrambnega sektorja. Glavni cilji vključujejo povečanje tehnološkega in gospodarskega učinka, zmanjšanje strateških odvisnosti, privabljanje zasebnih naložb ter podporo infrastrukturi ter MSP. V poglavju je poudarjeno usklajevanje raziskovalnih in industrijskih politik, da bi okrepili industrije Unije na svetovni ravni, razvili kritično infrastrukturo in odpravili pomanjkanja spretnosti. Posebni cilji se osredotočajo na spodbujanje inovacij in konkurenčnosti v ključnih sektorjih, kot so čista tehnologija, zdravje, digitalni prehod, varnost in obramba. V poglavju je poudarjeno ponovno vlaganje donosov za povečanje konkurenčnosti Unije ter vključuje smernice za sodelovanje z državami članicami in tretjimi državami za širitev naložbenih priložnosti. V njem je določen enotni pravilnik. Poleg tega zagotavlja strateško usklajevanje virov in določa ureditve upravljanja.
- Poglavje II uvaja „nabor orodij ESK«, ki ga sestavljajo nepovratna sredstva, javna naročila in usklajevanje orodij industrijske politike, ter instrument InvestEU ESK, ki uporablja finančna orodja, kot so posojila, lastniški kapital in jamstva, za katere se pričakuje, da bodo mobilizirali znatne zasebne in javne naložbe, usklajene s prednostnimi nalogami Unije. Določa skupna pravila za skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti, pri čemer upošteva ciljno usmerjene posebnosti v okviru Obzorja Evropa, ter zagotavlja usklajevanje orodij industrijske politike, vključno z vrednostnimi verigami, povečanjem obsega proizvodnje, razvojem spretnosti in ključnimi ukrepi za konkurenčnost. Instrument InvestEU ESK določa, kako bodo izvajalski partnerji upravljali in usmerjali financiranje na trg, pri čemer bo poudarek na ključnih področjih, kot sta razvoj in uvajanje inovativnih tehnologij. Obstoječe financiranje visokotehnoloških podjetij v razširitveni fazi v okviru sklada za podjetja v razširitveni fazi, napovedanega v strategiji za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, se bo izvajalo pod pogoji, dogovorjenimi v sedanjem večletnem finančnem okviru. Vse prihodnje financiranje podjetij v razširitveni fazi v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034 bo potekalo v okviru ESK.
- Namen poglavja III je okrepiti projektne svetovalne storitve, podpreti sodelovanje MSP ter poenostaviti dostop do financiranja. Poglavje vzpostavlja centralizirano projektno svetovanje za podporo naložbam v vseh sklopih politik, podporne storitve za podjetja in mrežo Unije za podjetja, namenjeno krepitvi MSP in zagonskih podjetij, da bi spodbudili njihovo rast, dostop do financiranja Unije in naložbe prek svetovalnih storitev in storitev pri partnerstvih.
- V poglavjih IV–VII so vsebovane podrobnejše določbe za izvajanje vsakega od sklopov politik ESK.
- V poglavju VIII z naslovom „Končne določbe“ je podrobno opisan postopkovni in upravni okvir za izvajanje ESK. V njem je opisano, kako bo Evropsko komisijo podpiral odbor v različnih sestavah, ki se bodo pri sprejemanju delovnih programov

osredotočale na različne sektorje. Poglavje Komisiji podeljuje pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov, ki ga lahko Evropski parlament ali Svet po potrebi prekličeta. V njem je določena tudi razveljavitev več obstoječih uredb Unije zaradi vzpostavitve nove racionalizirane strukture ter vključuje prehodne ureditve, da bi se zagotovil nemoten prehod na okvir ESK. Uredba naj bi začela veljati 1. januarja 2028 in bo zavezujoča za vse države članice.

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o vzpostavitvi Evropskega sklada za konkurenčnost (ESK), vključno s posebnim programom za dejavnosti raziskav in inovacij na področju obrambe, razveljavitvi uredb (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697, (EU) 2021/783 ter spremembi uredb (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 in (EU) [EDIP]

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 43(2), člena 168(5), člena 172, prvi pododstavek, člena 173(3), prvi pododstavek, člena 175, prvi pododstavek, člena 182(4), člena 183 v povezavi s členom 188, drugi odstavek, člena 189(2), člena 192(1), člena 194(2), člena 212(2) in člena 322(1), točka (a), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹⁰,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij¹¹,

ob upoštevanju mnenja Računskega sodišča,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Ta uredba določa okvirna finančna sredstva za ESK, vključno s posebnim programom za raziskave in inovacije na področju obrambe, ki za Evropski parlament in Svet v okviru letnega proračunskega postopka predstavljajo glavni referenčni znesek v smislu Medinstitucionalnega sporazuma o sodelovanju v proračunskih zadevah. Za namene te uredbe se tekoče cene izračunajo z uporabo fiksnega deflatorja v višini 2 %.
- (2) Unija se sooča z odločilnim obdobjem za svojo prihodnost s političnega, gospodarskega, socialnega, okoljskega, podnebne in varnostnega vidika, vključno s povečanim tveganjem konvencionalnih vojaških groženj. V Draghijevem poročilu o prihodnosti evropske konkurenčnosti¹² je bila predstavljena nova vizija za spodbuditev trajnostne rasti v Evropi. V poročilu Enrica Lette¹³ je bilo poudarjeno, da mora Evropa izkoristiti svoj enotni trg, da bi dosegla vodilni položaj v svetovni konkurenci. Sporočilo Komisije

¹⁰ UL C , , str. .

¹¹ UL C , , str. .

¹² Prihodnost evropske konkurenčnosti, poročilo Maria Draghija, september 2024, https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

¹³ Poročilo Enrica Lette o prihodnosti enotnega trga, april 2024, <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.

o kompasu za konkurenčnost¹⁴ je na podlagi priporočil iz teh poročil zagotovilo časovni načrt za okrepitev konkurenčnosti. V sporočilu Komisije o dogovoru o čisti industriji¹⁵ je bila poudarjena potreba po pospešitvi razogljičenja, ponovni industrializaciji in inovacijah, pri čemer podnebne ukrepe in konkurenčnost združuje v krovno strategijo za rast. Sektorski industrijski akcijski načrti, kot na primer za avtomobilsko industrijo, jeklo in kovine ter kemikalije, so namenjeni zagotavljanju dolgoročne konkurenčnosti, trajnosti in odpornosti evropske industrije. V Stanju digitalnega desetletja za leto 2025¹⁶ je poudarjena nujna potreba po spodbujanju sodelovanja ter povečanju javnih in zasebnih naložb za krepitev vodilnega položaja na digitalnem področju, suverenosti in vključevalnosti Unije. V skupni beli knjigi o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost¹⁷ je poudarjena potreba po obsežnih in hitrih ponovnih vlaganjih v obrambo v podporo svobodi delovanja Evrope. Poleg tega prednostne naloge evropske strategije za gospodarsko varnost dodatno poudarjajo ključno potrebo po zagotovitvi tehnološke prednosti Unije in zmanjševanju tveganj v gospodarskih odnosih, tudi s krepitvijo odpornosti dobavnih verig in s tem zmanjševanjem odvisnosti od drugih. V evropskem paktu za oceane je izpostavljena potreba po povečanju konkurenčnosti in pospešitvi strateškega prehoda v sektorjih modrega gospodarstva, pri čemer je poseben poudarek na razogljičenju in povečanju obsega inovacij. Kot je navedeno v sporočilu Komisije Pot do naslednjega večletnega finančnega okvira (VFO)¹⁸, mora biti naslednji dolgoročni proračun Unije bolj osredotočen, enostavnejši, prožnejši in predvidljivejši ter bolje uresničevati prednostne naloge Unije, vključno s krepitvijo konkurenčnosti Unije.

- (3) Da bi Unija ponovno pridobila in okrepila svojo konkurenčno prednost je bistveno, da oživi inovacijski cikel tako, da razvija svoje prelomne inovacijske zmogljivosti in vlaga v nastajajoče, najsodobnejše in strateške tehnologije, ki imajo velik gospodarski potencial. Da bi Unija zagotovila svojo avtonomijo v svetovnem gospodarstvu, bi morala zagotoviti svoj tehnološki in industrijski vodilni položaj v strateških sektorjih, začevši z dobavnimi verigami kritičnih surovin, za razvoj in proizvodnjo strateških tehnologij v Evropi ter za zmanjšanje tveganj, ki vplivajo na njeno varnost in odpornost ter izhajajo iz kritičnih zunanjih odvisnosti. To je mogoče doseči z odpravo nedelovanja trga in neoptimalnih naložbenih okoliščin na sorazmeren način in brez izrivanja zasebnega financiranja ter ob upoštevanju velikih potreb po naložbah za uresničevanje prednostnih nalog Unije, vključno z razogljičenjem in digitalnim prehodom. Večji poudarek bi bilo treba nameniti spodbujanju udeležbe zasebnega sektorja z izboljšanjem uporabe mehanizmov za delitev tveganja med skladi Unije in zasebnimi vlagatelji, da bi se zagotovila učinkovita uporaba javnega financiranja. To bo nadgradilo in dodatno povečalo učinek doseženega napredka pri uniji prihrankov in naložb, ki bo zagotovila potrebno regulativno okolje za uspeh zasebnih naložb. Uporaba kakršnih koli dodatnih nacionalnih sredstev ne posega v uporabo členov 107 in 108 PDEU.

¹⁴ [Kompas za konkurenčnost – Evropska komisija.](#)

¹⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Dogovor o čisti industriji: skupni načrt za konkurenčnost in razogljičenje, COM(2025) 85 final, 26. februar 2025.

¹⁶ COM(2025) 290 final, Stanje digitalnega desetletja za leto 2025: skupni načrt za konkurenčnost in razogljičenje.

¹⁷ Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu in Svetu o evropski strategiji za gospodarsko varnost, JOIN(2023) 20 final, 20. junij 2023.

¹⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Pot do naslednjega večletnega finančnega okvira, COM(2025) 46 final, 11. februar 2025.

- (4) Zato mora financiranje Unije zagotavljati podporo podjetjem in projektom na celotni naložbeni poti. Ta pot zajema vse faze razvoja in proizvodnje strateških tehnologij, proizvodov in storitev v Evropi, od uporabnih raziskav, prek vseh oblik inovacij, povečanja obsega, uvajanja v industriji, do proizvodnje in uvajanja na trg, vključno s potrebno podporo za naložbe in stroške poslovanja, infrastrukturo ter spretnostmi. Naložbena pot ne poteka linearno, saj se vse faze medsebojno dopolnjujejo, zamisli za nove proizvode ali storitve pa se lahko pojavijo v kateri koli fazi. Evropsko financiranje mora upoštevati to nelinearno realnost z večjo prožnostjo pri zagotavljanju podpore ob hkratnem ohranjanju predvidljivosti financiranja.
- (5) Tako ravnanje zahteva tudi, da financiranje Unije omogoča ustvarjanje in širitev inovativnih in industrijskih ekosistemov, v katerih različni akterji sinergijsko sodelujejo. Uspešni ekosistemi vključujejo intenzivne in agilne interakcije ter sodelovanje med malimi in velikimi podjetji, univerzami, raziskovalnimi ustanovami, ponudniki infrastrukture, vlagatelji ter javnimi organi. Inovacijski potencial brez takšnega sodelovanja znotraj posameznih inovacijskih in industrijskih ekosistemov in med njimi ostaja neizkoriščen.
- (6) Digitalna povezljivost je ključnega pomena za spodbujanje sodelovanja v ekosistemu, pospeševanje inovacij, omogočanje nemotenega in varnega dostopa do kritičnih digitalnih zmogljivosti in rešitev po vsej Uniji, olajševanje čezmejnih javno-zasebnih partnerstev ter spodbujanje interoperabilnosti in stroškovne učinkovitosti.
- (7) Zato je namen ESK vzpostaviti naložbeno zmogljivost za podporo evropski konkurenčnosti na področju strateških tehnologij, infrastruktur, proizvodov, storitev in sektorjev, s čimer bo omogočena bolj nemotena naložbena pot. Spodbujal bo ustvarjanje, sodelovanje in širitev inovacij, zasebnega financiranja in industrijskih ekosistemov.
- (8) Med regijami EU še vedno obstajajo zakoreninjene razlike v konkurenčnosti in inovacijski uspešnosti. Po vztrajnih prizadevanjih na ravni EU in nacionalni ravni za odpravo inovacijske vrzeli je zdaj čas, da se v celoti izkoristi potencial vsake regije. Z zagotovitvijo, da bodo manj razvite regije učinkovito povezane z vrednostnimi verigami EU, bo Unija kot celota v boljšem položaju za konkurenčnost na svetovni ravni.
- (9) Najbolj oddaljene regije ter čezmorske države in ozemlja EU predstavljajo edinstveno in kritično prednost, ki koristi Uniji kot celoti – vključno z bližino tretjim državam, izjemnimi pogoji za raziskave na področju vesolja in astrofizike, velikim potencialom obnovljivih virov energije, bogato biotsko raznovrstnostjo ter obsežnimi pomorskimi območji. ESK bi moral izkoristiti njihov potencial kot geostrateško pomembna oddaljena ozemlja, zlasti v podporo ciljem Unije na področju varnosti, pripravljenosti, regionalnih vrednostnih verig in konkurenčnosti.
- (10) Komisija bi morala zagotoviti tesno usklajevanje in sinergije med vsemi ustanovnimi viri Unije v večletnem finančnem okviru. V ta namen bo okvirni program za raziskave in inovacije tesno povezan z ESK, da bi zagotovili, da bo evropska industrija rezultate raziskav, ki jih financira Unija, izkoristila za nadaljnje inovacije in proizvodnjo v Evropi. Da bi spodbudili sinergije, bi bilo treba delovne programe, sprejete na podlagi te uredbe, vključiti v poseben in namenski del ter zagotoviti skladnost s komponento „Konkurenčnost“, delom II „Konkurenčnost in družba“ Uredbe (EU) [XXX]¹⁹ Evropskega parlamenta in Sveta [okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje

¹⁹ UL L ..., str.

Evropa]²⁰ v skladu s postopkom v odboru iz te uredbe. Poleg tega ESK zagotavlja skladnost z vrstami ukrepov, ki naj bi se izvajali v okviru sklada za inovacije, zlasti pri pripravi delovnih programov.

- (11) Da bi spodbudili sinergije med ukrepi v okviru ESK in sklada za inovacije bi morali delovni programi ESK zagotavljati skladnost s prednostnimi nalogami in vrstami ukrepov, ki bi jih bilo mogoče financirati v okviru sklada za inovacije. ESK, Obzorje Evropa in sklad za inovacije bodo skupaj zagotavljali skladno podporo konkurenčnosti Unije.
- (12) Delovni program ESK bi moral poleg tega zagotoviti skladnost z izbranimi projekti in prednostnimi nalogami na področju konkurenčnosti, opredeljenimi v okviru orodja za usklajevanje konkurenčnosti, da bi se predvidela močna povezava z orodjem.
- (13) Sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem lahko koristi evropski konkurenčnosti, spodbujanje zasebnih naložb pa je potrebno za doseganje ciljev ESK. Dele proračuna ESK bi bilo zato treba izvajati prek javno-zasebnih partnerstev skupaj z drugimi javnimi in zasebnimi subjekti, kadar je to najučinkovitejša oblika za doseganje ciljev politike, določenih za raziskave in tehnološki razvoj, obenem pa bi morali zagotavljati dodatnost in preprečiti izrivanje zasebnih naložb. Javno-zasebna partnerstva v obliki skupnih podjetij bi bilo treba vzpostaviti tam, kjer je potrebna tesna vključenost Unije, ter zagotoviti ustrezne glasovalne pravice za Unijo in zadostno sovlaganje drugih partnerjev, da se okrepi podpora Unije. Z namenom spodbujanja sinergij in učinkovitosti je treba na podlagi ocenjenih potreb za skupna podjetja zagotoviti centralizirano ustanovitev in upravne funkcije. Zato bi bilo treba število skupnih podjetij čim bolj omejiti.
- (14) ESK bi moral uporabiti celoten nabor orodij proračuna Unije, da bi se sprostile dodatne javne in zasebne naložbe, zlasti institucionalnih vlagateljev, v celotni naložbeni poti. Prispevati bi moral k oblikovanju „naložbene kulture“ z boljšim izkoriščanjem javnih sredstev in potenciala proračuna Unije za zmanjševanje tveganj. Povečal bo dodano vrednost ukrepov Unije in privabil zasebni kapital, da bi se zagotovila konkurenčna inovacijska in industrijska baza, tudi z uporabo inovativnih instrumentov financiranja, vključno z javno-zasebnim sovlaganjem z asimetričnimi donosi, prilagojenimi tveganju. V zvezi s tem bi morala biti uporaba finančnih instrumentov, ki privabijo zasebne vlagatelje, kadar koli je to mogoče, prednostna možnost.
- (15) Draghijevo poročilo poziva k večji podpori za naložbe, da bi odpravili naložbeno vrzel, in priznava, da je InvestEU ključni instrument za porazdelitev tveganja, ki bi ga bilo treba uporabiti. Instrument InvestEU ESK bi moral vzpostaviti enotni sistem proračunskega jamstva in zagotoviti finančne instrumente za podporo konkurenčnosti EU.
- (16) Nedavne izkušnje v hitro spreminjajočem se gospodarskem, socialnem, varnostnem in geopolitičnem okolju kažejo potrebo po prožnejšem večletnem finančnem okviru in z njim povezanih programih. V ta namen in v skladu s cilji ESK bi bilo treba pri financiranju v proračunskem postopku ustrezno upoštevati spreminjajoče se potrebe politike in prednostne naloge Unije, kot so opredeljene v ustreznih dokumentih, ki jih objavi Komisija, obenem pa zagotoviti potrebno predvidljivost za izvajanje naložb.
- (17) ESK bi moral olajšati dostop do financiranja iz programov Unije z uporabniško naravnanimi, hitrimi, enostavnejšimi in usklajenimi postopki, ter izboljšati skladnost med instrumenti Unije in naložbami držav članic. ESK bi moral upravičence do sredstev

²⁰ COM(2025) 543.

Unije, zlasti industrijo, mala in srednja podjetja (MSP), zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, vključno s tistimi, ki bodo ustanovljena v okviru prihodnjega 28. režima, postaviti v središče oblikovanja instrumentov financiranja Unije.

- (18) ESK bi moral delovati v okviru štirih sklopov politik, ki odražajo ključne prednostne naloge Unije: prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije; vodilna vloga na digitalnem področju; zdravje, biotehnologija, kmetijstvo in biogospodarstvo; odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje.
- (19) Infrastruktura je bistven element evropske konkurenčnosti. Naložbe v infrastrukturo so nujen pogoj za ustrezno delovanje enotnega trga EU, zeleni in digitalni prehod ter povečanje odpornosti in varnosti Unije. Vseevropsko prometno omrežje na primer spodbuja trajnostne oblike prevoza ter boljše multimodalne in interoperabilne digitalne in prometne rešitve, s čimer prispeva k nemotenemu delovanju notranjega trga. Vseevropska energetska omrežja so ključna za vzpostavitev resnične energetske unije saj omogočajo uresničevanje energetskih in podnebnih ciljev Unije tako, da povezujejo elektroenergetska omrežja in omrežja čiste energije držav članic, s čimer zagotavljajo energetska neodvisnost in konkurenčnost. Za to je bistvenega pomena razvoj čezmejnih povezovalnih daljnovodov ter domačih prenosnih in distribucijskih omrežij. Podpora ESK bo delovala skladno in dopolnilno z Instrumentom za povezovanje Evrope (IPE). Za konkurenčnost Evrope je bistvenega pomena, da se zagotovijo sinergije med razvojem vseevropskih energetskih in prometnih omrežij z močnim čezmejn timer učinkom, ki ga podpira IPE, ter podporo naložbam za razogljičenje, modernizacijo in širitev prometne, energetske in digitalne infrastrukture v okviru ESK.
- (20) Poleg tega so vseevropska digitalna omrežja bistvenega pomena za medsebojno povezovanje nacionalnih in mednarodnih telekomunikacijskih omrežij, s čimer je omogočen nemoten in varen čezmejni dostop do visokozmogljivostnega računalništva, zmogljivosti v oblaku, podatkovnih zmogljivosti in zmogljivosti umetne inteligence. V zvezi s tem je bistvenega pomena razviti, zaščititi in vzdrževati infrastrukture za konkurenčnost, kot so prizemna hrbtnična omrežja in podvodne kabelske infrastrukture, zagotoviti kontinuiteto storitev v primeru incidentov ter povečati zmogljivosti odkrivanja po strategiji morskih bazenov za izboljšanje podvodnih kablov, kot je poudarjeno v skupnem sporočilu Akcijski načrt EU za kabelsko varnost.
- (21) Konkurenčna prednost Unije so njeni državljani. Kompas za konkurenčnost opredeljuje spodbujanje spretnosti in kakovostnih delovnih mest kot horizontalni dejavnik. V sklepih Evropskega sveta je poudarjeno, da „bi si bilo treba na podlagi sporočila Komisije z dne 5. marca 2025 o uniji spretnosti še naprej prizadevati za izboljšanje pridobivanja, priznavanja in ohranjanja spretnosti po vsej EU, od pridobivanja osnovnih spretnosti do vseživljenjskega učenja, preusposabljanja in izpopolnjevanja, v skladu z evropskim stebrom socialnih pravic in njegovim akcijskim načrtom“. Sem spada poglobljen dialog. Človeški kapital je bistvenega pomena za blaginjo Unije, gospodarsko odpornost in edinstveno socialno tržno gospodarstvo. Bistven je za spodbujanje blaginje, vključno z visokokakovostnimi delovnimi mesti, s povečanjem rasti produktivnosti, okrepitvijo konkurenčnosti in inovativnosti industrij Unije, privabljanjem dodatnih naložb ter podpiranjem dinamičnega enotnega trga in večje gospodarske varnosti. ESK bi moral prispevati k uniji spretnosti²¹ s podpiranjem razvoja usposobljene delovne sile, ki je opremljena s posebnimi spretnostmi, potrebnimi na strateških naložbenih področjih Sklada, in sicer z vseživljenjskim učenjem,

²¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Unija spretnosti, COM(2025) 90 final z dne 5. marca 2025.

izobraževanjem, projekti usposabljanja in vajeništvi ter ustvarjanjem privlačnih in kakovostnih delovnih mest, dostopnih vsem, ter s spremljanjem naložb ESK z vlaganji v spretnosti, da bi tako ublažili pomanjkanje spretnosti v zadevnem strateškem sektorju ESK oziroma navedli, kdaj je to vključeno. To vključuje jamstvo za spretnosti, ki bi moralo delavcem v sektorjih, ki so v postopku prestrukturiranja, omogočiti izpopolnjevanje in preusposabljanje v skladu z ustreznimi nacionalnimi, regionalnimi in/ali sektorskimi strategijami prehoda. ESK bi moral podpirati zbiranje podatkov o spretnostih, izpopolnjevanje in preusposabljanje ter spodbujati javno-zasebna partnerstva med univerzami, ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja, podjetji, zlasti MSP, socialnimi partnerji in inštituti za uporabne raziskave. ESK bi lahko podpiral tudi dejavnosti zavezništev univerz, tudi v sodelovanju z delodajalci, da bi na ta način izboljšali njihovo izvajanje inovacij ter razvoj spretnosti in talentov.

- (22) ESK bi moral prispevati k ciljem razogljičenja evropske industrije tako, da bi spodbujal razvoj in uvajanje čistih tehnologij. ESK bo podpiral izvajanje dogovora o čisti industriji, s čimer bosta prehod na čisto energijo in razogljičenje postala gonilo rasti in konkurenčnosti evropske industrije. V ta namen bo ESK podpiral razogljičenje s tehnološko nevtralnimi pristopom, hkrati pa priznaval prispevek različnih tehnologij k uravnoveženju omrežja in povezovanju sektorjev, da bi se zlasti uskladi z naložbenimi potrebami energijsko intenzivnih sektorjev. Poleg tega bi moral pospešiti izvajanje akcijskega načrta za cenovno dostopno energijo ter zagotoviti varno, cenovno dostopno, učinkovito in čisto energijo za vse Evropejce. ESK bo prispeval k prehodu na razogljičeno, krožno, z viri gospodarno, podnebno nevtralnemu gospodarstvu, odporno v zvezi z vodo in na biološki osnovi. Podpiral bo tudi trajnostno in odporno industrijsko proizvodnjo s pozitivnim vplivom na naravo v energetsko intenzivnih industrijskih panogah v Uniji, v skladu s cilji prihodnjega predloga akta o pospeševanju razogljičenja industrije. Podpirati bi moral tudi cilje Uredbe (EU) 2024/1724²² Evropskega parlamenta in Sveta (akt o neto ničelni industriji) in spodbujati proizvodne zmogljivosti neto ničelnih tehnologij, povečati proizvodne kapacitete ter vlagati v povezano infrastrukturo. Za razogljičenje prometnega sektorja bo ESK med drugim vlagal tudi v trajnostna goriva, z njimi povezano infrastrukturo in mobilna sredstva ter v modernizacijo in digitalizacijo prometa.
- (23) ESK bo prispeval tudi k varovanju, obnovi in izboljšanju kakovosti okolja, vključno z vodo, obalo, morjem in tlemi, k zmanjšanju onesnaževanja, zaustavitvi in preprečitvi izgube biotske raznovrstnosti ter obravnavanju slabšanja stanja kopenskih in morskih ekosistemov, hkrati pa bo krepil odpornost na podnebne spremembe in odpornost v zvezi z vodo. Sklop za prehod na čisto energijo in razogljičenje ESK bi moral financirati projekte, ki prispevajo k tem ciljem.
- (24) Projekti in dejavnosti v okviru sklopa za prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije spodbujajo energijsko učinkovitost, integrirano energijo iz obnovljivih virov, nove vire energije, energijske preнове ter inovativne rešitve za ogrevanje in hlajenje.
- (25) Produktivnost proizvodnje v Uniji je odvisna tudi od učinkovite rabe virov, pri čemer vnos materiala predstavlja pomemben delež proizvodnih stroškov. Krožni pristopi k proizvodom in proizvodnji krepijo produktivnost virov, medtem ko dejavnosti ohranjanja vrednosti, kot so ponovna izdelava, obnova in popravilo, zagotavljajo

²² Uredba (EU) 2024/1735 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev ekosistema proizvodnje neto ničelnih tehnologij Evrope in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (UL L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

pomembne zaposlitvene možnosti. ESK bi moral prispevati k biogospodarstvu, krožnemu gospodarstvu in dostopu do materialov, vključno z biomateriali.

- (26) Unija lahko postane vodilna v svetu na področju digitalnih tehnologij, kot so umetna inteligenca, digitalna identiteta, polprevodniki, robotika, kvantne in vesoljske tehnologije ter druge, če izkoristi neizkoriščeni potencial naših raziskovalcev in panog. ESK bi moral spodbujati razvoj in uvajanje digitalnih rešitev ter infrastruktur in zmogljivosti po vsej Uniji v korist evropske družbe in gospodarstva.
- (27) Kronično premajhne naložbe v evropski tehnološki sektor so eden od glavnih razlogov za pomanjkanje konkurenčnosti Unije v primerjavi z našimi svetovnimi konkurenti. Poleg tega je evropska suverenost na področju digitalnih tehnologij in infrastruktur postala ključnega pomena za našo odpornost, varnost in demokracijo, kot je poudarjeno v poročilu o stanju digitalnega desetletja za leto 2025, v katerem so prav tako izpostavljene preostale pomembne vrzeli pri doseganju ciljev Unije do leta 2030, zlasti na področju razvoja umetne inteligence in vesoljskih tehnologij, polprevodnikov, 5G ter digitalnih spretnosti.
- (28) Čeprav je digitalna preobrazba Evrope vse hitrejša, so zaradi številnih kritičnih odvisnosti od dobaviteljev zunaj Unije (od surovin, naprednih polprevodnikov in čipov za umetno inteligenco do sistemov, infrastruktur in storitev) potrebne evropske alternative, s katerimi se bo digitalna preobrazba zasedla v evropskem gospodarstvu, pri čemer se naše skupne vrednote bistveno razlikujejo, tudi z izkoriščanjem moči odprtokodnih tehnologij. Podpora vodilni vlogi na digitalnem področju temelji na regulativnih in neregulativnih pobudah politike Unije na digitalnem področju, kot so akt o umetni inteligenci, akcijski načrt za celino umetne inteligence, strategija za uporabo umetne inteligence, akt o razvoju računalništva v oblaku in umetne inteligence, strategija za evropsko podatkovno unijo, akt o digitalnih omrežjih, strategija EU za kvantno tehnologijo in akt o kvantni tehnologiji, akt EU o kibernetiki solidarnosti, akt o kibernetiki odpornosti in Akt o kibernetiki varnosti, bela knjiga o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost 2030 ter revizija evropskega akta o čipih, kot tudi na prihodnjih političnih pobudah. Digitalna področja, v katera je treba vlagati, vključujejo številne kritične tehnologije prihodnosti, kot so umetna inteligenca in digitalni dvojčki, ki jih poganja umetna inteligenca, robotika, polprevodniki ter avtonomne ali kvantne tehnologije. Vključujejo tudi ključne infrastrukture, kot so digitalna identiteta, računalništvo v oblaku, visokozmogljivostno in kvantno računalništvo, komunikacije, napredna infrastruktura za podvodno opazovanje in infrastrukture za zaznavanje, omrežja za digitalno povezljivost, vključno s podvodnimi kabli, ter kibernetike, obrambne ali vesoljske zmogljivosti. S spodbujanjem njihove uporabe v zasebnem in javnem sektorju postaja naše celotno gospodarstvo bolj konkurenčno, varno, suvereno in trajnostno, kar krepi odpornost družbe in njeno pripravljenost. Poleg tega interoperabilne digitalne tehnologije spodbujajo modernizacijo javnega sektorja in prispevajo k povezovanju enotnega trga, ki predstavlja najdragocenejšo odsokočno desko, s katero lahko evropska digitalna zagonska podjetja postanejo konkurenčna na svetovni ravni. Tehnološki napredek in inovacije v vseh gospodarskih sektorjih ter s tem njihova produktivnost in konkurenčnost so v bistvu pogojeni z vključevanjem sektorsko specifičnega digitalnega razvoja in uporabo digitalnih rešitev, ki bi jih bilo treba podpreti v okviru ESK.
- (29) Tehnološki napredek in inovacije v vsakem gospodarskem sektorju ter s tem njihova produktivnost in konkurenčnost so v bistvu posledica vključevanja sektorsko specifičnega digitalnega razvoja in uporabe digitalnih rešitev, ki bi jih bilo treba podpirati v celotnem Skladu v okviru dejavnosti, razvitih v različnih sklopih politik

ESK. Odvisnost od zelo tveganih dobaviteljev v kritičnih sektorjih lahko pomeni strateško tveganje za tuje vmešavanje ter ogrozi varnost, odpornost in suverenost Unije. Skupina za sodelovanje na področju varnosti omrežnih in informacijskih sistemov ima v sodelovanju s Komisijo in Agencijo Evropske unije za kibernetiko varnost (ENISA) ključno vlogo pri izvajanju usklajenih ocen varnostnega tveganja kritičnih dobavnih verig na ravni EU, pri čemer upošteva tehnične in, kjer je to ustrezno, netehnične dejavnike tveganja v skladu s členom 22 Direktive (EU) 2022/2555²³.

- (30) Evropa mora zaščititi svoje varnostne interese pred dobavitelji, ki bi lahko predstavljali trajno varnostno tveganje zaradi morebitnega vmešavanja tretjih držav, kot tudi njihovo varnost, zlasti kibernetiko. Zato je treba zmanjšati tveganje trajne odvisnosti od zelo tveganih dobaviteljev na notranjem trgu, vključno v dobavni verigi IKT, saj bi lahko imeli potencialno resne negativne učinke na varnost uporabnikov in podjetij po vsej Uniji ter na kritično infrastrukturo Unije v smislu celovitosti podatkov in storitev ter razpoložljivosti storitev. Ta omejitev bi morala temeljiti na sorazmerni oceni tveganja in povezanih ukrepih za ublažitev, kot so opredeljeni v politikah in zakonodaji Unije.
- (31) Uspešna uvedba interoperabilnosti prek meja in med sektorji ima znaten, neizkoriščen potencial, zlasti za konkurenčnost evropskih podjetij. Zato je nujno vlagati v razvoj na področju vseevropske digitalne javne infrastrukture, ki zajema interoperabilna, varna in suverena digitalna omrežja, rešitve in storitve za odpravo razdrobljenega okolja interoperabilnosti v Uniji, zlasti za preoblikovanje javnega sektorja držav članic v medsebojno povezan, nemoten in prožen digitalni ekosistem. Izvajanje interoperabilnosti s strani evropskih javnih uprav na vseh ravneh je predpogoj za odporen in na inovacijah temelječ javni sektor, ki prispeva k ciljem Unije glede konkurenčnosti, tehnološke suverenosti in varnosti.
- (32) Da bi izboljšali javno zdravje in okrepili konkurenčnost Unije je ključnega pomena, da se porast nalezljivih in nenalezljivih bolezni obravnava s ciljno usmerjenimi strategijami za spodbujanje zdravja in preprečevanje bolezni ter z nadaljnjimi naložbami, tudi v farmacevtski sektor in sektor medicinskih pripomočkov. Takšni ukrepi lahko skupaj s spodbujanjem učinkovitih, dostopnih in odpornih zdravstvenih sistemov znatno povečajo produktivnost delovne sile tako, da se izboljša zdravje prebivalstva in ublaži pomanjkanje delovne sile, obenem pa podprejo zdravstveni sistemi, ki spodbujajo inovacije. Pri teh prizadevanjih je bistvenega pomena izkoriščanje zdravstvenih podatkov, kar omogoča informirano odločanje. Poleg tega je spodbujanje inovacij s krepitvijo na dokazih temelječe poti od medicinskih prebojev do rešitev, ki bi jih bilo mogoče tržiti, ključnega pomena za povečanje konkurenčnosti Unije, obenem pa koristno tudi za krepitev zanesljivosti oskrbe.
- (33) Biogospodarstvo je gonilo rasti, ki Evropi omogoča uspešen zeleni prehod, medtem ko krepi konkurenčnost in strateško avtonomijo. Čeprav evropsko biogospodarstvo že preoblikuje industrijske ekosisteme, krepi strateško avtonomijo in ustvarja vrednost v strateških sektorjih, je ključnega pomena, da se okrepijo naložbe, pobude in strategije na ravni Unije in držav članic, da bi ga iz nišnega sektorja prenesli v širšo uporabo v vseh sektorjih in regijah Unije ter tako uresničili njegov potencial, zlasti za ključne industrije. Spodbujati je treba konkurenčnost, trajnostnost, odpornost in pravičnost

²³ Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetike varnosti v Uniji, spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 in Direktive (EU) 2018/1972 ter razveljavitvi Direktive (EU) 2016/1148; Besedilo velja za EGP, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/2022-12-27>.

kmetijskega, ribiškega, akvakulturnega in gozdarskega sektorja ter podeželskih in obalnih območij ter prispevati k dolgoročni prehranski varnosti v Uniji.

- (34) Potrebne so naložbe, pobude in strategije za premoščanje inovacijske vrzeli ter pospešitev odkrivanja, razvoja, zmanjševanja tveganj, predstavitve in povečanja obsega inovacij na področju biogospodarstva za podporo njihovemu tržnemu uveljavljanju, zagotavljanje financiranja na inovacijski poti za zagonska podjetja in širitev hitro rastočih podjetij, za čim večjo učinkovitost rabe virov ter zagotovitev oskrbe z biomaso iz trajnostnih virov. Biogospodarstvo prispeva k razogljičenju z zagotavljanjem trajnostnih alternativ za proizvode in procese na osnovi fosilnih surovin, kot tudi h krožnosti, prehodu na čisto energijo, gospodarjenju z ogljikom, biotski raznovrstnosti, ekosistemskim storitvam in obnovi narave.
- (35) Krepitev odpornosti evropske industrije je ključna, da Unija ostane konkurenčna tudi v času kriz, in je bistvena za varnost Unije. Da bi zagotovili odpornost, bi moral instrument podpirati ukrepe, namenjene zmanjšanju odvisnosti in diverzifikaciji oskrbe v strateških sektorjih, kot sta sektor surovin, s čimer bi se okrepile zmogljivosti Unije za varno oskrbo s trajnostnimi kritičnimi surovinami v celotni vrednostni verigi v skladu s cilji Uredbe (EU) 2024/1252 Evropskega parlamenta in Sveta (evropski akt o kritičnih surovinah)²⁴, in kemična industrija, ki podpira skoraj vse industrijske sektorje. Izvajanje ambiciozne in vzajemno koristne trgovinske politike je bistveno za sposobnost Unije, da diverzificira svoje dobavne verige in učinkovito zmanjša odvisnosti.
- (36) Poleg tega so geopolitične razmere, zlasti vojna agresija Rusije proti Ukrajini, Unijo in njene države članice izpostavile visokemu tveganju uresničitve konvencionalnih vojaških groženj, zlasti za tiste, ki mejijo na Rusijo, Belorusijo in Ukrajino. Ob upoštevanju tega in groženj na preostalih mejah EU so povečane naložbe v obrambo prednostna naloga, tudi za projekte, kot sta baltska obrambna linija in ščit na vzhodni meji. Obrambna industrija in vesolje sta ključna ekosistema za zagotavljanje odpornosti in strateške avtonomije Evropske unije ter povečanje pripravljenosti Unije v skladu z belo knjigo o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost 2030²⁵. Večje naložbe v obrambo podpirajo tudi osredotočenost Unije na trajnostnost, konkurenčnost, odpornost in varnost ter položaj Unije v svetu. Močna evropska obrambna tehnološko-industrijska baza (EDTIB) je nujen predpogoj za obrambno pripravljenost in verodostojno odvrčanje. Bistvenega pomena je tudi za zaščito evropskih državljanov, ker zagotavlja sposobnost Unije za odzivanje na nove varnostne izzive, podporo Ukrajini in ohranjanje položaja Evrope kot globalne akterke. EDTIB je prepoznana kot strateška prednost, ki prispeva h gospodarski odpornosti in varnosti Unije, inovacijam, vodilni vlogi na področju tehnologije in strateški avtonomiji. Obrambni sektor se v Uniji in njenih državah članicah hitro razvija, pri čemer imajo vedno pomembnejšo vlogo naj sodobnejše tehnologije in novi akterji. Inovacijski cikli se prav tako pospešujejo, s čedalje večjim poudarkom na hitri izdelavi prototipov, testiranju in potrjevanju, tudi v dejanskih operativnih okoljih. Da bi izboljšali vojaško mobilnost, je treba vlagati v nova civilna in vojaška sredstva, vključno z mobilnimi sredstvi in infrastrukturo za dvojno rabo. Usklajena in trajna podpora EDTIB je zato ključnega pomena za okrepitev kolektivne varnosti Unije in njenih držav članic, razvoj obrambnih projektov skupnega

²⁴ Uredba (EU) 2024/1252 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi okvira za zagotavljanje zanesljive in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami ter spremembi uredb (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 in (EU) 2019/1020 (Besedilo velja za EGP) (UL L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>).

²⁵ Komisija in visoka predstavnica sta predstavila belo knjigo o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost 2030, 19. marec 2025.

interesa na ravni Unije ter obrambno pripravljenost Evrope. V zvezi s tem bi bilo treba financirati tudi ukrepe za okrepitev tehnološko-industrijske baze ukrajinske obrambe, saj bo njena industrija bistvena za podporo povečanim evropskim obrambnim potrebam. V ta namen se ESK izvaja z upoštevanjem ciljev strateškega kompasa za varnost in obrambo ter je skladen s prednostnimi nalogami na področju obrambnih zmogljivosti, o katerih so se države članice skupno dogovorile v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP).

- (37) Vesoljska tehnologija, podatki in storitve Unije so postali nepogrešljivi v vsakdanjem življenju Evropejcev ter imajo bistveno vlogo pri ohranjanju strateških interesov. Vesolje prispeva k vsem sektorjem gospodarstva, od kmetijstva do bančništva. Je ključni dejavnik, ki omogoča varnost in obrambo ter dobro delovanje in konkurenčnost gospodarstva, na primer z zagotavljanjem natančnih storitev za določanje položaja za širok spekter sektorjev in uporabnikov, od letalstva do pomorstva, ter ima zato ključno vlogo za neodvisnost in suverenost Evrope in evropskih državljanov. Vesolje je ključno za doseganje prednostnih nalog EU in njenih strateških ciljev, vključno z gospodarsko blaginjo in gospodarsko varnostjo, razogljičenjem ter zelenim in digitalnim prehodom. Vesolje tako prispeva h gospodarski varnosti Unije in njenih držav članic. Spodbuja tudi znanstvene raziskave in tehnološke inovacije z učinki prelivanja v številnih sektorjih. Nazadnje vesolje nudi platformo za mednarodno sodelovanje in vesoljsko diplomacijo, s čimer bi se podkrepil položaj Unije kot zanesljive partnerke na svetovnem prizorišču.
- (38) Vesoljske komponente v okviru ESK so občutljive. Njihove storitve morajo biti stabilne in popolnoma zanesljive. Zagotoviti je treba kontinuiteto storitev in visoko raven varnosti, tudi v najresnejših kriznih razmerah. Kršitve teh pogojev bi lahko imele dramatične posledice za varnost Unije in njenih držav članic. V ta namen bi se morale uporabljati posebne določbe za posebne okoliščine.
- (39) ESK bi moral prav tako podpirati cilje politike za varnejšo, bolj zaščiteno Evropo, ki je boljše pripravljena na varnostne grožnje, zlasti z izboljšanjem konkurenčnosti in strateške avtonomije evropske industrije, vključno s pomorsko in carinsko varnostjo, kritično energetsko in prometno infrastrukturo ter civilno pripravljenostjo. Za obravnavo vse večjih varnostnih in hibridnih groženj, kot so terorizem, organizirani kriminal, kibernetika kriminaliteta, podnebne nesreče in napadi na kritično infrastrukturo, bi moral ESK podpirati prizadevanja Evrope za povečanje ozaveščenosti o grožnjah, krepitev odpornosti in povečanje naložb na področju varnosti ter spodbujati načelo „vgrajene pripravljenosti“ v ustreznih sektorjih.
- (40) Vse pogosteje se iste tehnologije uporabljajo za tržne in obrambne namene, pri čemer so inovativna zagonska podjetja pogosto gonilo. Zato je nujno treba najti ukrepe za boljše izkoriščanje potencialnih sinergij med civilnim in obrambnim sektorjem ter tehnologij z dvojno rabo. Tehnologije, materiali, znanje ali proizvodi z dvojno rabo, ki se lahko uporabljajo v civilne in vojaške namene, se lahko podpirajo v okviru ESK, da se tako zagotovi boljša povezava tehnološke industrije Unije z njeno obrambno industrijsko bazo ter tehnološkimi inovacijskimi prednostmi Evrope.
- (41) Da bi zagotovili predvidljivost za deležnike in zadostne ravni gotovosti za načrtovanje naložb bi moral ESK določiti, da je proračun okvirno porazdeljen po sklopih politik za obdobje 2028–2034, hkrati pa ohraniti prožnost za prerazporeditev delov proračuna v skladu z novimi izzivi in nastajajočimi prednostnimi nalogami za celotno trajanje večletnega finančnega okvira. V ta namen bi bilo treba zagotoviti, da so na voljo minimalna proračunska sredstva za dolgoročno načrtovanje in obveznosti, razčlenjena na več let v letne obroke za vsak sklop politike, kar bi Uniji omogočalo strniti

povpraševanje in vzpostaviti strateške dolgoročne odnose s prejemniki, zagotoviti dolgoročno predvidljivost za industrijo in finančni ekosistem ter omogočiti vzpostavitev pomembnih infrastruktur Unije, kot so infrastruktura za upravljanje vodika in industrijskega ogljika, vrhunski satelitski sistemi, infrastrukture za podvodno opazovanje, kibernetika varnost, polprevodniki, kvantno računalništvo, računalništvo z umetno inteligenco in visokozmogljivostno računalništvo ali kritična infrastruktura ter obrambni ali vesoljski projekti skupnega interesa.

- (42) Da bi dosegli pomembne cilje in upravljali ESK, bi bilo treba zagotoviti zadostno raven sredstev za izvajanje ESK. Proračunska sredstva bi zato morala zagotoviti zadosten prispevek k stroškom upravljanja ESK.
- (43) Za ta temeljni akt se uporablja Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta. Ta določa pravila o oblikovanju in izvrševanju splošnega proračuna Unije, vključno s pravili o nepovratnih sredstvih, nagradah, nefinančnih donacijah, javnih naročilih, posrednem upravljanju, finančnih instrumentih in proračunskih jamstvih. V skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509, Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta²⁶, Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95²⁷, Uredbo Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96²⁸ in Uredbo Sveta (EU) 2017/1939²⁹ bi bilo treba finančne interese Unije zaščititi s sorazmernimi ukrepi, ki vključujejo preprečevanje, odkrivanje, odpravljanje in preiskovanje nepravilnosti in goljufij, povračilo izgubljenih, neupravičeno izplačanih ali nepravilno porabljenih sredstev ter po potrebi naložitev upravnih sankcij. Zlasti lahko v skladu z Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 in Uredbo (Euratom, ES) št. 2185/96 Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) izvaja preiskave, vključno s pregledi in inšpekcijami na kraju samem, da bi ugotovil, ali je prišlo do goljufije, korupcije ali drugih nezakonitih ravnanj, ki škodijo finančnim interesom Unije. V skladu z Uredbo (EU) 2017/1939 je Evropsko javno tožilstvo (EJT) pristojno, da preiskuje in preganja goljufije ter druga nezakonita ravnanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, kot je določeno v Direktivi (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta³⁰. V skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509 mora vsaka oseba ali subjekt, ki prejema sredstva Unije, v celoti sodelovati pri zaščiti finančnih interesov Unije, podeliti potrebne pravice in dostop Komisiji, OLAF, Evropskemu računskemu sodišču in po potrebi EJT ter zagotoviti, da vse tretje strani, ki so vključene v izvrševanje sredstev Unije, podelijo enakovredne pravice.
- (44) Da bi spodbudili konkurenčnost Unije, bi moral ESK poleg svojega proračuna privabiti in ustvariti dodatne namenske zunanje prihodke, kadar koli je to mogoče. V zvezi s tem bi moral biti ESK odprt ter omogočati sinergije in sodelovanje za vse finančne ali

²⁶ Uredba (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. septembra 2013 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (Euratom) št. 1074/1999 (UL L 248, 18.9.2013, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

²⁷ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL L 312, 23.12.1995, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

²⁸ Uredba Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi (UL L 292, 15.11.1996, str. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

²⁹ Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

³⁰ Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

nefinančne prispevke, ki lahko podpirajo cilje konkurenčnosti, vključno s prispevki držav članic, tretjih držav in mednarodnih organizacij.

- (45) Da bi spodbudili odpornost gospodarstva Unije, zlasti z zmanjšanjem strateških odvisnosti, bi moral ESK omogočiti, da se daje prednost podpori Unije za proizvodnjo in razvoj strateških tehnologij in sektorjev, ki se nahajajo v Uniji, zlasti za ukrepe, povezane s strateškimi sredstvi, interesi, avtonomijo ali varnostjo Unije, v skladu s pravom Unije in njenimi mednarodnimi zavezami. Bistveno je, da evropsko financiranje prispeva k uvajanju strateških tehnologij, razvitih v Uniji in financiranih z evropskimi sredstvi. Da bi podprli razvoj in proizvodnjo strateških tehnologij v Uniji, ki jih slednja financira, bi moral ESK omogočiti, da svojo podporo pogojuje z omejitvami nadzora, prenosa sredstev in dobave glede uporabe določenih proizvodov in tehnologij.
- (46) Dejavnosti ESK bi morale biti odprte za sodelovanje s tretjimi državami, kadar je to v interesu Unije. V ta namen lahko Unija v celoti ali delno vključi tretje države v dejavnosti v okviru ESK. Pogoj za pridružitve bi moralo biti pravično ravnovesje glede prispevkov in koristi tretjih držav, sama pridružitve pa bi morala zagotavljati zaščito finančnih in varnostnih interesov Unije.
- (47) ESK bi moral biti odprt in omogočati sinergije z drugimi dejavnostmi Unije, ki podpirajo področja politike, tesno povezana s konkurenčnostjo, vključno z okvirnim programom za raziskave in inovacije, zunanjimi politikami in programi v okviru deljenega upravljanja z državami članicami. To bi moralo omogočiti kombiniranje in kumulacijo sredstev za ukrepe, ki podpirajo cilje več kot enega področja politike Unije. Vzpostaviti bi bilo treba sodelovanje med Komisijo in državami članicami, da se zagotovita skladnost in dopolnjevanje med ESK in Uredbo (EU) [XXX] [načrti za nacionalna in regionalna partnerstva]. Poleg tega bi bilo treba olajšati podporo na podlagi Uredbe (EU) [XXX] [načrti za nacionalna in regionalna partnerstva] in iz ESK za projekte, ki jim je bil podeljen znak konkurenčnosti, pri čemer bi bilo treba izkoristiti oceno, opravljeno pred dodelitvijo znaka, brez poseganja v pravila o državni pomoči. Merila za podelitev znaka konkurenčnosti bi morala biti oblikovana tako, da lahko znak deluje tudi kot jamstvo kakovosti, ki institucionalnim vlagateljem zagotavlja, da je bil projekt ustrezno preverjen. Znak konkurenčnosti bi bilo treba podeliti visokokakovostnim projektom, ki prispevajo k ciljem ESK. ESK se lahko izvaja skupaj z drugimi programi Unije ali drugimi sodonatorji ali sovlagatelji, ti partnerji pa bi morali imeti možnost sodelovanja v ocenjevalnih odborih za postopke dodeljevanja, ki se financirajo skupaj. Izvajanje vseh teh sinergijskih dejavnosti bi moralo biti enostavno. Zahteve glede poročanja in vodenja evidenc za prejemnike bi bilo treba zmanjšati, po možnosti na en sam pogodbeni tok poročanja in plačil z enotnim sklopom pravil za vso zagotovljeno podporo.
- (48) Podpora Unije bi morala biti usmerjena na doseganje ciljev politike. V vseh primerih bi bilo treba financiranje iz ESK zagotoviti v obliki, ki je najprimernejša za doseganje njegovih ciljev, obenem pa bi moralo biti upravno breme za prejemnike minimalno. Pri izvrševanju proračuna bi moral ESK zagotoviti celoten nabor orodij za podporo Unije in zagotoviti sinergije med podprtimi politikami, zlasti tako, da bi omogočal poenostavljene skupne postopke dodeljevanja za doseganje ciljev več kot ene politike. Zato bi si bilo treba kot pomemben ukrep za poenostavitev prizadevati za odpravo obremenjujočega finančnega poročanja s čim širšo uporabo financiranja, ki ni povezano s stroški.
- (49) ESK bi moral podpirati raznolik nabor politik, ki prispevajo h konkurenčnosti, hkrati pa zagotavljati usklajen osnovni nabor meril za upravičenost, da se zagotovi usmerjanje

politike in zadostna raven zaščite gospodarskih in varnostnih interesov, pri čemer bi bila podpora Unije osredotočena na prejemnike v državah članicah, vključno s čezmorskimi državami in ozemlji. Po potrebi bi moral ESK določiti posebne pogoje za upravičenost za strateške sektorje in tehnologije, vključno z osnovnimi vrednostnimi verigami, kritično infrastrukturo Unije in specifičnimi zmogljivostmi.

- (50) ESK bi bilo treba izvajati prek delovnih programov, kot je določeno v tej uredbi. Delovne programe bi lahko sprejemali v letni ali večletni obliki. Slednje bi se lahko zlasti upoštevalo za namene podpore Unije, predvidene za proračunska jamstva in finančne instrumente, da bi izvajalskim partnerjem zagotovili predvidljivost. Določeni način izvajanja odraža ugotovljene potrebe po usmerjenosti, prožnosti, predvidljivosti in učinkovitosti, ki so nujne za doseganje ciljev uredbe. V skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2059 bodo z delovnimi programi in razpisno dokumentacijo določene bolj tehnične podrobnosti izvajanja proračuna za celoten nabor politik, ki jih podpira ESK, vključno s posebnimi merili za upravičenost in dodelitev glede na instrument izvajanja proračuna, tj. nepovratna sredstva ali javno naročilo, ter glede na posebne cilje politike, ki jih je treba doseči. V skladu s členom 136 finančne uredbe bi morale za dobavitelje z visokim tveganjem iz varnostnih razlogov veljati omejitve upravičenosti. Delovni programi so tudi ustrezno mesto za dodeljevanje proračunskih sredstev v skladu z razvijajočimi se prednostnimi nalogami politike, v njih pa bi morali biti določeni prispevki, posebni pogoji in pričakovani rezultati.
- (51) Da bi finančni instrumenti in proračunsko jamstvo učinkovito privabili zasebna sredstva, morajo biti izvajalski partnerji tesno povezani. To zagotavlja usmerjanje in usklajevanje politik ter oblikovanje nabora projektov. Izkušnje in spoznanja, pridobljeni pri izvajanju programa InvestEU, poudarjajo pomen naložbenih smernic pri ustvarjanju tega kritnega nakupa ter zagotavljanju potrebne predvidljivosti in prepoznavnosti za izvajalske partnerje in vlagatelje, da lahko ti vzpostavijo svojo organizacijsko zmogljivost in oblikujejo nabor naložb, hkrati pa omogočajo potrebno prožnost za zagotavljanje ustreznega usmerjanja politike med izvajanjem. Naložbene smernice bi morale vključevati podroben opis področij intervencij in naložb z namenom zagotavljanja dodatnosti ter spodbujanja privabljanja zasebnih in javnih naložb v podporo ciljem politike in strateškim projektom Unije. Naložbene smernice bi bilo treba pripraviti v posvetovanju z izvajalskimi partnerji, da bi izkoristili njihovo poznavanje trga, jim omogočili naložbe na prednostnih področjih Unije in jih spodbudili k večjemu prevzemanju tveganj. Da se upoštevajo spreminjajoče se potrebe in razvoj, se lahko naložbene smernice pregledajo pri vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira.
- (52) Financiranje globokotehnoloških podjetij v razširitveni fazi v okviru sklada za podjetja v razširitveni fazi, napovedanega v strategiji za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, ki obstaja ob začetku veljavnosti te uredbe, bi bilo treba izvajati pod pogoji, dogovorjenimi v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027. Vse financiranje podjetij v razširitveni fazi v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034 bi moralo potekati v okviru ESK.
- (53) Da bi uresničili cilj prenosa rezultatov raziskav na trge in okrepili prisotnost industrije Unije v strateških tehnologijah in sektorjih, bo Uredba (EU) [XXX] [okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa] tesno povezana z ESK ter bo podpirala raziskovalne in inovacijske dejavnosti, kot jih določajo sklopi politik ESK. Delovni programi ESK bodo v posebnem namenskem delu vključevali skupne raziskovalne in inovacijske ukrepe. To lahko vključuje tudi prispevke k evropskim partnerstvom, vzpostavljenim v okviru okvirnega programa za raziskave in inovacije, kadar je to

potrebno za doseganje ciljev ESK. V delovnih programih ESK bi morale biti določene tudi prednostne naloge politike, ki bodo usmerjale izzive Evropskega sveta za inovacije.

- (54) Da bi spodbujali odporne vrednostne verige Unije, ki zajemajo več držav članic, lahko delovni programi vključujejo posebne razpise za povečanje obsega vrednostnih verig, ki podpirajo tako pripravo projektov kot privabljanje dodatnega javnega in zasebnega kapitala za integracijo dobaviteljev, proizvajalcev in inovatorjev iz različnih držav članic ter diverzifikacijo virov oskrbe.
- (55) Da bi spodbujali konkurenčnost evropske industrije z inovacijami „od spodaj navzgor“, ki jih spodbuja industrija, lahko delovni programi vključujejo posebne dvostopenjske postopke dodeljevanja „od spodaj navzgor“ za opredelitev in podporo vodilnim tehnološkim podjetjem EU prek konzorcijev, ki jih spodbuja industrija.
- (56) Vsi sklopi politik bi morali imeti na voljo horizontalni, medsektorski nabor orodij za financiranje, ki bi ponujal vse oblike podpore, dovoljene v Uredbi (EU, Euratom) 2024/2059, kot so finančni instrumenti, vključno s podporo v obliki lastniškega kapitala. Izbira posebnega instrumenta financiranja in zlasti odločitev, ali bo podpora vračljiva ali ne, sta odvisni od narave ukrepov, ki se bodo financirali (na primer od osnovnega nedelovanja trga, posebnih potreb, narave industrije, stopnje razvoja ali vrste upravičenca). Podpora Unije bi morala zmanjšati tveganje projektov v obsegu, ki je potreben za naložbe zasebnega sektorja in uspešno izvedbo projekta. Stopnje sofinanciranja bi morale biti čim nižje in hkrati tako visoke, kot je potrebno za izvedbo podprtega projekta. Uporabiti bi bilo mogoče več finančnih orodij, vključno z operacijami mešanega financiranja in kombinacijo financiranja. ESK bi moral za vsako področje politike zagotavljati tudi nasvete o najprimernejšem orodju financiranja za njegove posebne ukrepe, med drugim glede na razvojno fazo, posebne potrebe industrije in osnovno nedelovanje trga.
- (57) Posvetovanja z več deležniki, vključno z raziskovalci in industrijo, socialnimi partnerji, vlagatelji, končnimi uporabniki in civilno družbo, od MSP, malih do velikih organizacij, bi morala prispevati k prednostnim nalogam ESK. Ta posvetovanja bi morala biti strukturirana v okviru svetovalnih odborov, vključno s svetom deležnikov ESK, katerega naloga bi morala biti zagotavljanje vpogledov in svetovanje Komisiji o trendih politik, naložbenih potrebah in izvajanju ESK z vidika nosilcev projektov, z namenom zagotoviti, da se povratne informacije skupnosti deležnikov odražajo v zasnovi delovnih programov.
- (58) Pomembni projekti skupnega evropskega interesa so instrument državne pomoči in orodje industrijske politike, ki ju Komisija ocenjuje v skladu s členom 107(3), točka (b), PDEU³¹. Pomembno prispevajo h gospodarski rasti, ustvarjanju delovnih mest, zelenemu in digitalnemu prehodu ter konkurenčnosti in odpornosti industrije in gospodarstva Unije. Ti projekti omogočajo združevanje splošnega in strokovnega znanja, finančnih sredstev in gospodarskih udeležencev v vsej Uniji ter ustvarjajo pozitivne učinke prelivanja za celotno Unijo. Pomembni projekti skupnega evropskega interesa omogočajo tudi privabljanje zasebnih naložb v projekte z velikim tveganjem, ki so bistveni za približevanje prodornih inovacij k uvajanju v industrijo, ter v infrastrukturne projekte velikega pomena za Unijo z odprtim in nediskriminatornim dostopom. Glede na skupne značilnosti zastavljenih ciljev bo ESK spodbujal sinergije med financiranjem Unije in pomembnimi projekti skupnega evropskega interesa s podpiranjem posebnih projektov, ki so vključeni v te projekte, na podlagi njihovega

³¹ Sporočilo Komisije Merila za analizo združljivosti pomoči z notranjim trgom, da se spodbudi izvajanje pomembnih projektov skupnega evropskega interesa, C/2021/8481 (UL C 528, 30.12.2021, str. 10).

prispevka k strateškim prednostnim nalogam Unije, kot je odpornost Unije, ter zmožnosti financiranja ESK, da se razširi udeležba, zlasti MSP, ali pokritost držav članic ter poveča dodana vrednost Unije.

- (59) Nenehno spreminjajoča se geopolitična situacija poudarja potrebo, da Evropa zagotovi lastno strateško avtonomijo in se izogne strateškim odvisnostim. ESK bo vključeval možnost podpore za povečanje obsega proizvodnje in izvajanja ukrepov za pospeševanje konkurenčnosti pri projektih, ki nudijo posebno podporo evropski strateški avtonomiji. To velja na primer za projekte, ki so bili izbrani kot strateški na podlagi Uredbe (EU) 2024/1252 (akt o kritičnih surovinah), Uredbe (EU) 2024/1724 (akt o neto ničelni industriji) in Uredbe (EU) 2025/102 (akt o kritičnih zdravilih).
- (60) Mehanizem vzajemnega zavarovanja, ki je bil ustanovljen na podlagi Obzorja Evropa in ga upravlja Komisija, se je izkazal za pomemben zaščitni mehanizem za zmanjševanje tveganj, povezanih z zneski, ki jih udeleženci dolgujejo in jih niso povrnili. Zato bi bilo treba mehanizem vzajemnega zavarovanja nadaljevati in ga, kjer je to ustrezno, omogočiti tudi za uporabo pri ukrepih v okviru ESK.
- (61) Da bi preučili vse možnosti za izboljšanje evropske konkurenčnosti, bi moral ESK zagotavljati strukturiran okvir za ciljno usmerjeno eksperimentiranje pri dodeljevanju in izvajanju podpore Unije, zlasti za boljše ciljno usmerjanje in pospešitev postopkov dodeljevanja Unije ter poenostavitve in pospešitev njihovega izvajanja v korist prejemnikov. To bi moralo omogočiti, da se v konkretno opredeljenem okviru za vsak primer posebej določijo nekateri ukrepi ali kategorije ukrepov, ki bodo upravičeni do določenih dodatkov, odstopanj in izjem od druge zakonodaje Unije, ter da se učinek preizkusi v resničnem okolju za omejeno obdobje trajanja ESK, medtem pa se obenem zagotovi, da so vzpostavljeni ustrezni zaščitni ukrepi, zlasti skupni evropski interes. Z uporabo eksperimentalnih ukrepov se lahko pridobijo izkušnje za oceno prihodnjih sprememb horizontalnega pravnega okvira za zagotavljanje podpore Unije.
- (62) Kadar je to potrebno in ustrezno utemeljeno, bi moral ESK zagotoviti mehanizem „ciljne intervencije“ za namerno zagotavljanje podpore Unije določenim ukrepom strateškega in gospodarskega pomena. Kadar nekaterih pomembnih projektov ni mogoče uspešno izvesti v časovnem okviru za dokončanje rednih konkurenčnih postopkov dodeljevanja, bi moral ESK zagotoviti tudi možnost neposrednega prevzema odličnih projektov, ki v okviru katerega koli programa Unije niso bili financirani, ali nadaljnjega nemotenega finančnega podpiranja dobro delujočih projektov v njihovih naslednjih korakih na naložbeni poti, ne da bi prejemnikom naložil dodatno upravno breme. Poleg tega se lahko v skladu s pristopom, ki ga določa ustrezna sektorska zakonodaja, kot so akt o neto ničelni industriji, evropski akt o kritičnih surovinah ali direktiva o energiji iz obnovljivih virov, in ki je naveden v sporočilu o dogovoru o čisti industriji in strategiji enotnega trga, primeri, v katerih se šteje, da so določeni projekti v javnem interesu ali domnevno v prevladujočem javnem interesu, opredelijo v ločeni obstoječi ali prihodnji zakonodaji.
- (63) Kadar je to potrebno in ustrezno utemeljeno, bi moral imeti ESK možnost zagotoviti tudi mehanizem „pospešene intervencije“ za pospešitev zagotavljanja podpore Unije za obravnavanje nujnih potreb po financiranju, da bi omogočili uspešno izvajanje pomembnih poslovnih zamisli na enotnem trgu, kadar takšno financiranje na trgu ni na voljo v zadostni meri. V ta namen bi bilo treba zaradi nujnosti nekatere preglede opraviti šele po zagotovitvi financiranja, s čimer bi se olajšalo in omejilo upravno breme za prejemnike ter čim hitreje zagotovila finančna gotovost, obenem pa bi se sprejela razumna raven finančnega tveganja za Unijo, sorazmerna z zastavljenimi cilji.

- (64) Kadar je to potrebno in ustrezno utemeljeno, bi moral ESK spodbujati zagonska podjetja in inovatorje s sedežem zunaj Unije, da se preselijo ali investirajo ter razvijajo svoje poslovanje na enotnem trgu, in sicer z vzpostavitvijo mehanizma „spodbujevalne intervencije“, ki bi privabljal uspešna zagonska podjetja in inovatorje z vsega sveta, pri čemer bi se opiral tudi na svojo mrežo delegacije EU. V ta namen bi bilo treba začasno opustiti zahteve glede upravičenosti, na primer glede sedeža v državah članicah ali pridruženih državah na začetku podpore Unije, da se prejemniku omogoči preselitev v določenem časovnem okviru z zagotovilom o nadaljnji podpori Unije. Finančni interesi Unije bi morali biti ustrezno zaščiteni, plačila pa se ne bi smela izplačati, dokler niso izpolnjene zahteve glede upravičenosti.
- (65) Kadar je to potrebno in ustrezno utemeljeno, bi moral ESK omogočati prožnejši in bolj dostopen način prepoznavanja, izbire in podpore inovativnim projektom in zamislim, tudi z zagotavljanjem postopkov dodeljevanja, ki niso vezani na določen instrument, kar bi raziskovalcem, podjetnikom, podjetjem in drugim državljanom omogočilo, da predlagajo svojo inovativno rešitev brez začetne umetne okrnitve ali omejevanja podpore Unije zgolj na nepovratna sredstva, javna naročila ali druge oblike podpore Unije. Zamisli bi bilo treba oceniti in izbrati na podlagi njihove vrednosti pri reševanju zadevnega izziva ali prednostne naloge politike Unije, najprimernejši in najučinkovitejši instrument za izvajanje proračuna za podporo tem zamislim, bodisi nepovratna sredstva, javna naročila ali drugo, pa bi bilo treba izbrati šele naknadno, glede na zahteve in prednosti posameznega projekta.
- (66) Kadar je to potrebno in ustrezno utemeljeno, bi moral ESK tudi poenostaviti in pospešiti izvajanje podpore Unije za nekatere pomembne projekte.
- (67) Instrument InvestEU ESK bi moral zagotavljati proračunsko jamstvo in finančne instrumente, da bi mobiliziral dodatne naložbe po vsej Uniji za podporo evropski konkurenčnosti na področju strateških tehnologij, storitev in sektorjev.
- (68) Instrument InvestEU ESK bodo izvajali partnerji, tudi skupina Evropske investicijske banke (EIB), mednarodne finančne institucije, nacionalne spodbujevalne banke in institucije ter izvoznokreditne agencije. Odprta arhitektura bo ostala ključni vidik instrumenta InvestEU ESK, ki temelji na obsežnem sodelovanju in izkušnjah v okviru programa InvestEU. Komisija in skupina EIB bi morali sodelovati v partnerstvu z namenom podpiranja izvajanja instrumenta InvestEU ESK ter spodbujanja doslednosti, vključevalnosti, dodatnosti in učinkovitega uvajanja.
- (69) Da bi se izognili nepotrebnemu upravnemu bremenu ter zagotovili hitro uvajanje in neprekinjeno podporo trgu v vseh programskih obdobjih, bo izvajanje instrumenta InvestEU ESK temeljilo na obstoječi skupnosti izvajalskih partnerjev, ocenjenih v okviru stebra programa InvestEU, pogodbenih dogovorih in ustreznih finančnih produktih. Poleg tega bi moralo izvajanje instrumenta InvestEU ESK za zagotovitev dobrega finančnega poslovanja, hitrejšega uvajanja in poenostavitve za pooblaščen subjekte temeljiti na obstoječih sporazumih, predlogah za pravne in pogodbene dogovore ter vzpostavljenih orodjih za spremljanje in poročanje. To izboljšuje učinek podpore Unije in omogoča večjo osredotočenost na učinkovito podporo končnim prejemnikom. Komisija se lahko v celoti ali delno opre na sporazume z izvajalskimi partnerji, sklenjene na podlagi Uredbe (EU) 2021/253, in na ocene, ki jih opravi sama ali drugi subjekti v okviru sporazumov na podlagi navedene uredbe, ter jih ponovno uporabi.
- (70) Da bi izvajalskim partnerjem zagotovili širši dostop do instrumenta InvestEU, bi morala imeti Komisija možnost, da v okviru posrednega upravljanja sklene sporazume z vsemi

kategorijami subjektov iz člena 62(1), točka (c), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2059. Da bi se sprostil zasebni kapital, bi morali biti organi s sedežem v državi članici, za katere velja zasebno pravo države članice ali pravo Unije, upravičeni tudi do tega, da se jim po pozitivni stebni oceni izjemoma zaupa izvajanje finančnih instrumentov ali proračunskih jamstev, tudi v kombinaciji z nepovratnimi sredstvi ali drugimi oblikami nepovratne podpore v operacijah mešanega financiranja, če imajo taki organi ustrezna finančna jamstva. Takšni organi bi morali biti izbrani ob ustreznem upoštevanju narave finančnega instrumenta ali proračunskega jamstva, ki ga je treba izvesti, izkušenj ter finančne in operativne zmogljivosti teh organov ter njihovih pravil in postopkov za preverjanje ekonomske upravičenosti projektov končnih prejemnikov. Izbira bi morala biti pregledna, temeljiti na objektivnih merilih in ne bi smela povzročiti nasprotja interesov.

- (71) Da se zagotovi skladnost, bi bilo treba proračunsko jamstvo in finančne instrumente, tudi kadar so kombinirani z nepovratno podporo v operacijah mešanega financiranja, v okviru instrumenta InvestEU ESK izvajati v skladu z naslovom X Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.
- (72) Da bi zagotovila skladnost pri izvajanju proračunskih jamstev, finančnih instrumentov in operacij mešanega financiranja v okviru različnih programov Unije, bi morala Komisija pripraviti smernice, vključno s tehničnimi ureditvami in pogoji za izvajanje teh oblik podpore v okviru teh programov.
- (73) Za izpolnitev zahtev iz Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 bi bilo treba v tej uredbi določiti najvišji znesek proračunskega jamstva v okviru instrumenta InvestEU ESK, stopnjo rezervacij za to proračunsko jamstvo v skladu s členom 214(1) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 in obveznost Komisije, da vsako leto oceni to stopnjo rezervacij v skladu z oceno iz člena 41(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 in okvirom Komisije za obvladovanje tveganj ter možnostjo, da tretje strani in tretje države izrecno prispevajo v instrument InvestEU ESK.
- (74) Treba je zagotoviti možnost, da se instrument InvestEU ESK, vključno s proračunskim jamstvom, uporablja kot orodje za horizontalno izvajanje drugih politik Unije, da bi se zagotovila podpora v okviru drugih programov Unije v skladu s cilji, določenimi v teh programih. V ta namen bi morali ti drugi programi zagotoviti ustrezne rezervacije za finančne obveznosti. Kadar drugi programi Unije prispevajo k ciljem notranjih politik Unije, je treba podporo v obliki proračunskega jamstva ali finančnih instrumentov, tudi kadar je ta kombinirana z nepovratno podporo v okviru operacije mešanega financiranja, zagotoviti izključno prek instrumenta InvestEU.
- (75) Instrument InvestEU ESK bi moral zagotoviti enotno, centralizirano mesto za vzpostavitev in upravljanje proračunskega jamstva ter vseh finančnih instrumentov, ki prispevajo k ciljem notranjih politik Unije, kar bo prispevalo k večji učinkovitosti in povečalo učinek financiranja Unije. Finančni produkti, vzpostavljeni na podlagi uredbe o InvestEU, so skladni z državno pomočjo v smislu člena 212(2) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Komisija in izvajalski partnerji bi morali zagotoviti, da so novi finančni produkti, ki se vzpostavijo na podlagi te uredbe, skladni z državno pomočjo v smislu člena 212(2) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, da se zagotovi njihovo hitro uvajanje.
- (76) Ker so evropska inovativna zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi ključna gonilna sila za rast in konkurenčnost, pri čemer pa se zavedamo, da se v Uniji še vedno soočajo s trajnimi ovirami pri dostopu do potrebnega financiranja, bi moral instrument InvestEU ESK zagotavljati ciljno usmerjeno finančno podporo podjetjem v Uniji v vseh

fazah rasti in širitve – od ustanovitve in zagona do razširitvene faze in industrijske proizvodnje. Instrument InvestEU ESK bi moral zagotavljati neposredno in posredno financiranje evropskim podjetjem z namenom privabiti zasebne vlagatelje ter tako sprostiti celoten potencial evropskega podjetništva in naložb. To bo opolnomočilo zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi ter okrepilo globalno vodilno vlogo Unije na področju tehnologije in industrije, hkrati pa premostilo inovacijske in naložbene vrzeli v Evropi ter uresničilo ambicije Unije na področju prihrankov in naložb. Instrument InvestEU ESK bi vključeval mehanizem, katerega cilj bi bil zagotoviti, da imajo hitro rastoča podjetja, ki razvijajo ali uvajajo inovativne tehnologije, tudi na področjih, pomembnih za strateške interese in gospodarsko varnost Unije, dostop do ustreznega kapitala za širitev svojih poslovnih dejavnosti. V skladu s prednostnimi nalogami politike Unije bo mobiliziral naložbe z evropskih kapitalskih trgov.

- (77) Vzpostaviti bi bilo treba projektno svetovanje za podporo ciljem ESK, ki bi temeljilo na izkušnjah svetovalnega vozlišča InvestEU. To bi moralo poenotiti svetovalno podporo zasebnim in javnim subjektom po vsej Evropi, ponuditi prilagojene storitve potencialnim upravičencem ter prispevati k razvoju nabora potencialnih naložbenih operacij v okviru ESK. Hkrati bi morala biti naloga podpornih storitev za podjetja, kot je med drugim mreža EU za podjetja, spodbujati, da evropska podjetja postanejo bolj inovativna in konkurenčna, rastejo in se širijo na enotnem trgu ter povečujejo ozaveščenost in prispevajo h krepitvi zmogljivosti glede možnosti dostopa do financiranja na osnovi kapitalskega trga. Da bi se izognili nepotrebnemu upravnemu bremenu ter zagotovili hitro uvajanje in neprekinjeno podporo trgu, se lahko ESK opira na obstoječo skupnost svetovalnih partnerjev, ocenjenih v okviru stebra programa InvestEU.
- (78) MSP predstavljajo več kot 99 % vseh podjetij v Uniji, zagotavljajo dve tretjini delovnih mest ter znatno prispevajo k ustvarjanju novih kakovostnih delovnih mest v vseh sektorjih. Podjetja v razširitveni fazi obstajajo v vseh sektorjih in na vseh ravneh inovativnosti. Spodbujanje rasti in inovacij v Uniji je mogoče samo s spodbujanjem številnih podjetij v razširitveni fazi, ki obstajajo med MSP v Uniji. MSP so bistvena za doseganje zelene in digitalne preobrazbe gospodarstva, vključno z doseganjem podnebne nevtralnosti.
- (79) Dostop do financiranja pa pomeni pomembno oviro za MSP, zlasti za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, saj se pri uresničevanju svojih načrtov za rast pogosto zanašajo na zunanje financiranje. MSP se pri razvoju dejavnosti internacionalizacije soočajo z dodatnimi ovirami za inovacije in rast, ki na večja podjetja ne vplivajo v enaki meri, na primer s pomanjkanjem podjetniških spretnosti, pomanjkanjem tehnološke infrastrukture, težavami pri zaščiti intelektualne lastnine ali pri dostopu do izvoznih trgov in vrednostnih verig.
- (80) Dokazi kažejo, da neposredna finančna podpora MSP sama po sebi ne zadostuje za podporo njihovi širitvi ter da potrebujejo in imajo koristi od namenskega svetovanja na ravni Unije. H konkurenčnosti Unije prispeva svetovanje o pravilih enotnega trga, inovacijah in dostopu do financiranja. Poleg tega je podpora podjetjem na lokalni, regionalni in nacionalni ravni raznolika ter bi morala povezovati tudi manj razvite in najbolj oddaljene regije. Obstoječe pobude Unije, kot so evropska podjetniška mreža, evropska platforma za sodelovanje grozdov in evropska digitalna inovacijska vozlišča, so pomagale premostiti to vrzel. V skladu s tem se vzpostavi „mreža EU za podjetja“, ki temelji na evropski podjetniški mreži, evropski platformi za sodelovanje grozdov in drugih mrežah, da se poenostavijo in racionalizirajo svetovalne in partnerske storitve.

- (81) ESK bo podpiral dostop MSP do financiranja in krepil njihovo konkurenčnost v Uniji na naslednja dva glavna načina: Prvič, poleg mreže EU za podjetja bo ESK izvajal tudi dodatne horizontalne dejavnosti, osredotočene na krepitev konkurenčnosti MSP. Drugič, sklopi politik ESK bi morali vključevati namenske ukrepe za MSP, ki bi bili usmerjeni na MSP v strateških sektorjih, kot so sistemi bonusov za spodbujanje njihove udeležbe, z namenom spodbujanja inovacij, rasti in širitve MSP. Posebna podpora se lahko odobri za dostop do financiranja in njegovo razpoložljivost za MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo v vseh gospodarskih sektorjih, vključno z mikrofinanciranjem in podporo socialnim podjetjem. Poleg tega bi bilo treba s prožnim naborom finančnih orodij v okviru ESK zagotoviti, da bi lahko MSP na svoji naložbeni poti prejela vrsto podpore, ki najbolj ustreza njihovim potrebam.
- (82) Za nadaljnjo podporo načelom poenostavitve in lažjega dostopa do možnosti financiranja Unije za upravičence bi moral ESK ponujati enotni portal, ki centralizira informacije o vseh možnostih financiranja Unije in dostop do njih ter podpira druge dejavnosti. Z enotnim portalom bi se moral olajšati in pospešiti dostop do sredstev, financiranja in naložb s strani Unije in iz drugih virov ter poenostaviti pristop, pri čemer bi portal temeljil na portalu za financiranje in razpise, portalu InvestEU, portalu za dostop do financiranja, portalu STEP in drugih ustreznih platformah. Na enotnem portalu bi morala biti mogoča tudi neposredna prijava za možnosti financiranja.
- (83) ESK naj bi se izvajal v skladu z Uredbo (EU) [XXX]³² Evropskega parlamenta in Sveta [uredba o okviru smotrnosti], ki določa pravila za spremljanje odhodkov in okvir smotrnosti za proračun Unije, vključno s pravili za zagotavljanje enotne uporabe načela, da se ne škoduje bistveno, in načela enakosti spolov iz člena 33(2), točki (d) in (f), Uredbe (EU) 2024/2509, pravili za spremljanje in poročanje o smotrnosti programov in dejavnosti Unije, pravili za vzpostavitev portala Unije za podporo, pravili za ocenjevanje programov ter drugimi horizontalnimi določbami, ki se uporabljajo za vse programe Unije, kot so določbe o informiranju, komuniciranju in prepoznavnosti.
- (84) Nedavne izkušnje v hitro spreminjajočem se gospodarskem, socialnem in geopolitičnem okolju kažejo potrebo po prožnejšem večletnem finančnem okviru in programih Unije. V ta namen in v skladu s cilji ESK bi bilo treba pri financiranju ustrezno upoštevati spreminjajoče se potrebe politike, kot so opredeljene v ustreznih dokumentih, ki jih objavi Komisija, sklepah Sveta in resolucijah Evropskega parlamenta, hkrati pa zagotoviti zadostno predvidljivost za izvrševanje proračuna.
- (85) Za doseganje splošnih in posebnih ciljev ESK bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU sprejme akte v zvezi s spremembami najvišjega zneska proračunskega jamstva in stopnje rezervacij ter v zvezi z določenimi ukrepi v podporo vesoljski politiki. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje³³. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njuni strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.

³² UL L ..., str.

³³ UL L 123, 12.5.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

- (86) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja ESK z določenimi ukrepi, določenimi v delovnih programih, ter določenimi ukrepi v podporo vesoljski politiki bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta³⁴.
- (87) Čeprav se delovni programi in drugi akti za izvajanje te uredbe nanašajo na posebne naloge izvrševanja proračuna, za katere ni potreben prenos izvedbenih pooblastil in ki običajno ne bi smele spadati na področje uporabe izvedbenih aktov iz Uredbe (EU) št. 182/2011, bi bilo treba za sprejetje nekaterih aktov, opredeljenih v tej uredbi, vključno z delovnimi programi za izvajanje dejavnosti za prehod na čisto energijo, zdravje, biotehnologijo, kmetijstvo in biogospodarstvo, vodilni položaj na digitalnem področju, odpornost in varnost, obrambno industrijo in vesolje, uporabiti svetovalni postopek, saj bi morali biti ti akti v celoti podprti in ustvarjati sinergije z nacionalnimi dejavnostmi in dejavnostmi deljenega upravljanja, ki jih izvajajo države članice. Zaradi občutljivosti in posebnega pomena sinergij ter popolnega usklajevanja z državami članicami na področju odpornosti in varnosti, podpore obrambni industriji in vesolja bi bilo treba za sprejetje delovnih programov na teh področjih uporabiti postopek pregleda.
- (88) Komisija bi morala v ustrezno utemeljenih primerih, kadar delovni program ni bil sprejet dovolj zgodaj pred letom izvrševanja proračuna, da bi bila zagotovljena neprekinjena podpora Unije, zlasti ključnih operativnih dejavnosti, kot so satelitski sistemi in kritična infrastruktura, ali kadar je treba akte sprejeti hitro za takojšen odziv na krizo ali druge podobne izjemne in ustrezno utemeljene izredne razmere, sprejeti izvedbene akte, ki se začnejo uporabljati takoj, če je to potrebno v izredno nujnih primerih.
- (89) ESK nadomešča programe, vzpostavljene z uredbami (EU) 2021/522³⁵, (EU) 2021/694³⁶, (EU) 2021/696³⁷, (EU) 2021/697³⁸, (EU) 2021/783³⁹, (EU) 2023/588⁴⁰, ter razveljavlja določbe uredb (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 in (EU) [EDIP] –

³⁴ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

³⁵ Uredba (EU) 2021/522 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi programa za ukrepe Unije na področju zdravja (Program EU za zdravje) za obdobje 2021–2027 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 282/2014 (UL L 107, 26.3.2021, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/522/oj>).

³⁶ Uredba (EU) 2021/694 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Digitalna Evropa in razveljavitvi Sklepa (EU) 2015/2240 (UL L 166, 11.5.2021, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/694/oj>).

³⁷ Uredba (EU) 2021/696 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi Vesoljskega programa Unije in ustanovitvi Agencije Evropske unije za vesoljski program ter razveljavitvi uredb (EU) št. 912/2010, (EU) št. 1285/2013 in (EU) št. 377/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU (UL L 170, 12.5.2021, str. 69, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>).

³⁸ Uredba (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1092 (UL L 170, 12.5.2021, str. 149, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj>).

³⁹ Uredba (EU) 2021/783 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1293/2013 (UL L 172, 17.5.2021, str. 53, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj>).

⁴⁰ Uredba (EU) 2023/588 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2023 o vzpostavitvi Programa Unije za varno povezljivost za obdobje 2023–2027 (UL L 79, 17.3.2023, str. 1; ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/588/oj>).

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Poglavje I

Splošne določbe

ODDELEK 1

CILJI IN STRUKTURA SKLADA

Člen 1

Predmet urejanja

1. Ta uredba vzpostavlja Evropski sklad za konkurenčnost (v nadaljnjem besedilu: ESK), vključno s posebnim programom za raziskave in inovacije na področju obrambe iz člena 182(3) PDEU, ter določa cilje ESK, njegov proračun za obdobje 2028–2034, oblike podpore Unije in pravila za zagotavljanje te podpore v okviru medsektorskih dejavnosti in posebnih politik, ki jih podpira ESK.
2. Ta uredba določa:
 - (a) sklop „Prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije“ – izvaja se z dejavnostmi iz poglavij II in IV ter prispeva k posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (a);
 - (b) sklop „Zdravje, biotehnologija, kmetijstvo in biogospodarstvo“ – izvaja se z dejavnostmi iz poglavij II in V ter prispeva k posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (b);
 - (c) sklop „Vodilni položaj na digitalnem področju“ – izvaja se z dejavnostmi iz poglavij II in VI ter prispeva k posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (c);
 - (d) sklop „Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje“ – izvaja se z dejavnostmi iz poglavij II in VII, vključno s posebnim programom za raziskave in inovacije na področju obrambe iz odstavka 1, ter prispeva k posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (d).
3. Uredba vzpostavlja tudi pravni okvir, katerega cilj je zagotoviti zanesljivost oskrbe, odpraviti ovire za naložbe in ozka grla v proizvodnji ter podpreti konkurenčnost industrijske baze Unije.

Člen 2

Opredelitev pojmov

1. V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
 - (1) „svetovalni sporazum“ pomeni pravni instrument, s katerim Komisija in svetovalni partner določita pogoje za izvajanje projektnih svetovalnih storitev;
 - (2) „svetovalni partner“ pomeni upravičenega partnerja, kot je finančna institucija ali drug subjekt, s katerim je Komisija sklenila svetovalni sporazum za namen izvajanja ene ali več svetovalnih pobud, razen svetovalnih pobud, ki se izvajajo prek zunanjih ponudnikov storitev, ki jih najame Komisija, ali prek izvajalskih agencij;
 - (3) „oddelek“ pomeni del instrumenta InvestEU ESK, ki je opredeljen glede na izvor sredstev, s katerimi je podprt;

- (4) „nadzor“ pomeni možnost neposrednega ali posrednega odločilnega vplivanja na pravni subjekt prek enega ali več vmesnih pravnih subjektov;
- (5) „izvršna upravna struktura“ pomeni organ pravnega subjekta, ki je imenovan v skladu z nacionalnim pravom, po potrebi poroča glavnemu izvršnemu direktorju ali kateri koli drugi osebi s primerljivimi pristojnostmi odločanja in je pooblaščen za sprejemanje strategije, ciljev in splošne usmeritve pravnega subjekta ter nadzoruje in spremlja odločitve vodstva;
- (6) „skupina EIB“ pomeni Evropsko investicijsko banko (EIB), njene podrejene družbe in druge subjekte, ustanovljene v skladu s členom 28(1) Protokola št. 5 o statutu Evropske investicijske banke (v nadaljnjem besedilu: statut EIB);
- (7) „sporazum o jamstvu“ pomeni pravni instrument, s katerim Komisija in izvajalski partner določita pogoje za predlaganje operacij financiranja in naložbenih operacij, da bi se zanje odobrilo jamstvo instrumenta InvestEU ESK, pogoje za zagotovitev proračunskega jamstva za te operacije in pogoje za njihovo izvajanje v skladu s to uredbo;
- (8) „Nujen javni interes“ za namene člena 20 pomeni prevladujoč razlog za zagotavljanje podpore Unije za določen ukrep ali sklop ukrepov zaradi jasnega in pomembnega prispevka k doseganju ciljev politike v okviru ESK, ki upravičuje uporabo pospešenih in poenostavljenih pravil za dodeljevanje;
- (9) „izvajalski partner“ pomeni upravičeno finančno institucijo ali posrednika, s katerim Komisija sklene sporazum o jamstvu;
- (10) „pomembni projekt skupnega evropskega interesa“ pomeni projekt, ki izpolnjuje vsa merila iz Sporočila Komisije o merilih za analizo združljivosti državne pomoči za spodbujanje izvajanja pomembnih projektov skupnega evropskega interesa z notranjim trgom ali katere koli poznejše spremembe navedenega sporočila;
- (11) „naložbena pot“ pomeni neprekinjeno javno in zasebno finančno podporo ter mehanizme za podporo politikam, ki se zagotavljajo prejemnikom v celotni razvojni verigi, vključno s celovitim nizom dejavnosti, povezanih z dodeljevanjem finančnih sredstev in zagotavljanjem podpore za spodbujanje inovacij in gospodarske rasti. Ta pot med drugim vključuje začetek v fazah temeljnih in uporabnih raziskav, napredovanje skozi razširitvene faze, uvajanje v industrijo ter doseganje vrhunca v popolni proizvodnji, industrijski zrelosti in internacionalizaciji;
- (12) „operacije financiranja in naložbene operacije“ ali „operacije financiranja ali naložbene operacije“ pomenijo operacije, s katerimi se končnim uporabnikom zagotovi neposredno ali posredno financiranje prek finančnih produktov, ki jih v lastnem imenu izvaja izvajalski partner v skladu s svojimi notranjimi pravili, politikami in postopki ter so izkazane v njegovih računovodskih izkazih ali po možnosti razkrite v opombah k tem računovodskim izkazom;
- (13) „pravni subjekti“ pomenijo pravno osebo, ustanovljeno in priznано kot tako v skladu s pravom Unije, nacionalnim ali mednarodnim pravom, vključno s strukturami za evropske oborožitvene programe (SEAP), ustanovljenimi v skladu z Uredbo (EU) [XXX]⁴¹ Evropskega parlamenta in Sveta [EDIP], ki ima pravno osebnost in sposobnost, da v svojem imenu uveljavlja pravice in prevzema obveznosti, ali subjekt, ki ni pravna oseba, iz člena 200(2), točka (c), finančne uredbe;

⁴¹ UL L ..., str.

- (14) „sklop politike“ pomeni ciljno področje za podporo iz nabora orodij ESK, kot je določeno v členu 3(2);
- (15) „predkomercialno naročanje“ pomeni naročanje raziskovalnih in razvojnih storitev, ki vključuje delitev tveganja in koristi pod tržnimi pogoji, pri čemer so naročene raziskovalne in razvojne storitve jasno ločene od uvajanja tržnih količin končnih proizvodov;
- (16) „projektno svetovanje“ pomeni svetovanje, ki podpira naložbe, vključno z dejavnostmi krepitve zmogljivosti in razvoja trga, ter storitve pospeševanja poslovanja, ki jih zagotavljajo svetovalni partnerji, zunanji ponudniki storitev, ki jih najame Komisija, ali izvajalske agencije;
- (17) „znak konkurenčnosti“ pomeni znak kakovosti, podeljen predlogu, predloženemu na razpis za zbiranje predlogov, ki izpolnjuje vse zahteve glede kakovosti, določene v postopku dodeljevanja, vendar bi lahko prejel podporo iz drugih virov financiranja Unije ali nacionalnih virov financiranja;
- (18) „malo podjetje s srednje veliko tržno kapitalizacijo“ pomeni subjekt, kot je opredeljen v Priporočilu Komisije 2025/3500 final;
- (19) „mala in srednja podjetja“ ali „MSP“ pomenijo mikro, mala in srednja podjetja v smislu Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES;
- (20) „deležniki“ pomenijo posameznike, skupine ali organizacije, na katere vpliva izvajanje programa in ki se lahko vključijo v njegovo izvajanje;
- (21) „infrastruktura“ pomeni vse fizične in virtualne elemente, potrebne za opravljanje storitev in gospodarskih dejavnosti, vključno z omrežji, mrežami in sredstvi ter mobilnimi sredstvi, povezanimi z infrastrukturo, ki spodbujajo razogljichenje, odpornost, učinkovitost, digitalizacijo in interoperabilnost.

Člen 3

Cilji

1. Splošni cilj ESK je povečati evropsko konkurenčnost, zlasti v strateških sektorjih in tehnologijah vzdolž naložbene poti, in sicer z naslednjim:
 - (a) zagotavljanjem tehnološkega, gospodarskega in okoljskega učinka naložb Unije, vključno z razvojem prelomnih in postopnih inovacij ter nastajajočih, najsodobnejših tehnologij, tehnologij z dvojno rabo in strateških tehnologij z znatnim gospodarskim potencialom, tudi z razvojem in pospeševanjem njihove proizvodnje in uvajanja v industrijo;
 - (b) zmanjšanjem ali preprečevanjem strateških odvisnosti Unije ter krepitvijo odpornosti in gospodarske varnosti Unije, tudi z diverzifikacijo virov in trgov, podporo povečanju obsega evropske proizvodnje strateških tehnologij ter ustvarjanjem, krepitvijo in zaščito kritičnih vrednostnih verig in infrastrukture Unije;
 - (c) obravnavo nedelovanja trga in neoptimalnih naložbenih situacij, tudi s privabljanjem zasebnega kapitala in institucionalnih vlagateljev ter javnih sredstev na sorazmeren način, pri čemer se prepreči podvajanje in ne izriva zasebnih vlagateljev; delovanjem kot integrirana platforma za zagotavljanje ciljno usmerjene finančne podpore podjetjem v vseh razvojnih fazah – zagonskim podjetjem, podjetjem v razširitveni fazi in strateškim podjetjem, vključno s tistimi, ki si dejavno prizadevajo za proizvodnjo, uvajanje v industrijo in uvajanje na trg;

- (d) pospeševanjem povezovanja kapitalskih trgov Unije v skladu s ciljem vzpostavitve unije prihrankov in naložb, vključno z rešitvami za odpravo razdrobljenosti kapitalskih trgov Unije, odpravo ovir in ustvarjanje spodbud za zasebne naložbe ter diverzifikacijo in okrepitev virov financiranja za podjetja Unije v vseh državah članicah, vključno s tistimi z manj razvitimi kapitalskimi trgi;
- (e) usklajevanjem podpore za raziskave, inovacije in industrijsko politiko, da se raziskovalna odličnost Unije prenese v industrijsko moč Unije na svetovnih trgih ter zagotovi prihodnost proizvodnje v Evropi;
- (f) razvojem čezmejne in kritične infrastrukture Unije, ki je ključna za konkurenčnost in strateško neodvisnost Unije, zlasti energetske in prometne, digitalne in varnostne, obrambne in vesoljske infrastrukture kot tudi socialne infrastrukture ter s tem povezanih podatkov in storitev;
- (g) krepitevijo konkurenčnosti MSP in malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo, ustanovljenih v Uniji, ter njihove sposobnosti za rast in širitev, zlasti z izboljšanjem njihovega dostopa do financiranja, vključno z zasebnimi naložbami, mikrofinanciranjem in podporo socialnim podjetjem, ter olajšanjem dostopa do sredstev Unije s hitrejšimi, poenostavljenimi in usklajenimi postopki; zmanjšanjem in zagotavljanjem sorazmernega bremena poročanja;
- (h) odpravljanjem pomanjkanja spretnosti, ki so ključnega pomena za vse vrste kakovostnih delovnih mest v strateških sektorjih za konkurenčnost EU, in sicer s horizontalnimi in posebnimi naložbami v spretnosti, prispevanjem k razpoložljivosti spretnosti v prihodnjih nastajajočih tehnologijah ter prizadevanjem, da se naložbe spremljajo z naložbami v spretnosti, in navedbo, ko so vključene;
- (i) zagotavljanjem povezovanja enotnega trga, vključno s podpiranjem pobud v kateri koli fazi naložbene poti s pozitivnimi učinki prelivanja za enotni trg in odpornost njegovih vrednostnih verig;
- (j) podpiranjem ukrepov za razvoj, izvajanje in spremljanje ustrezne zakonodaje in politike Unije;
- (k) zagotavljanjem pravičnega prehoda na trajnostno, razogljičeno in digitalno gospodarstvo, ki je pravično ter podpira delavce in skupnosti.

2. V okviru splošnih ciljev, določenih v odstavku 1, si ESK zlasti prizadeva za naslednje posebne cilje:

- (a) Kar zadeva podporo prehodu na čisto energijo in razogljičenju industrije sta posebna cilja podpora razogljičenju evropske industrije, vključno z MSP in energetske intenzivnimi industrijami, proizvodnjo čistih tehnologij in njihovimi dobavnimi verigami, ter prispevanje k prehodu na trajnostno, krožno, energijsko, z vodo in viri učinkovito, podnebno nevtrarno in odporno gospodarstvo. To vključuje uvajanje tehnologij za razogljičenje in drugih rešitev za industrijske procese in dejavnosti, razogljičenje oskrbe z energijo, spodbujanje energijske učinkovitosti, uvajanje rešitev za energijo iz obnovljivih virov in čisto energijo, razvoj prožnosti energetskega sistema, uvajanje vodilnih trgov za čiste proizvode, razvoj, odpornost, povezovanje in digitalizacija energetske in prometne infrastrukture in sistemov, spodbujanje pametne mobilnosti in trajnostnih alternativnih goriv, spodbujanje trajnostnega modrega gospodarstva, razvoj inovativnih sonaravnih poslovnih modelov in rešitev na strani povpraševanja za čiste in razogljičene stavbe, promet in industrijo ter povečanje obsega proizvodnje, ki prispeva k strateški avtonomiji Evrope.

- (b) Kar zadeva podporo zdravju, biotehnologiji, kmetijstvu in biogospodarstvu:
- (1) Kar zadeva podporo zdravju, so posebni cilji spodbujanje inovacij in konkurenčnosti zdravstvenega sektorja ob hkratnem zagotavljanju varnosti oskrbe ter industrijskih zmogljivosti in sposobnosti za obvladovanje prihodnjih resnih čezmejnih groženj za zdravje; izboljšanje in varovanje javnega zdravja in zdravja prebivalstva z dajanjem prednosti spodbujanju zdravja in preprečevanju bolezni skozi celotno življenjsko obdobje s pristopom „zdravje v vseh politikah“ in „eno zdravje“ ter s krepitvijo inovacij in odpornosti zdravstvenih sistemov.
 - (2) Kar zadeva podporo biotehnologiji, je posebni cilj prispevanje k razvoju ter proizvodnji in uvajanju, ki ju je mogoče povečati, ter k razpoložljivosti in dostopnosti zdravil, medicinskih pripomočkov, diagnostike in drugih zdravstvenih protikupepov.
 - (3) Kar zadeva podporo politiki biogospodarstva, so posebni cilji spodbujanje inovativnega in konkurenčnega biogospodarstva v Uniji, tudi na področjih materialov in proizvodov na biološki osnovi, bioproizvodnje, inovativnih živilskih proizvodov in biokemikalij, vključno s podporo MSP, zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi, prispevanje k razvoju ter proizvodnji in uvajanju, ki ju je mogoče povečati, razpoložljivosti in dostopnosti inovacij v biogospodarstvu, vključno s tistimi, ki temeljijo na medsektorski vrhunski biotehnologiji; okrepitev dobavne verige in povečanje njihove odpornosti.
 - (4) Kar zadeva podporo kmetijstvu in prehranski varnosti, je posebni cilj spodbujanje konkurenčnosti, trajnosti in odpornosti kmetijstva, ribištva in akvakulture, gozdarstva ter podeželskih in obalnih območij ter njihove vloge pri prehodu na podnebno nevtrarno gospodarstvo, ki je odporno na podnebne spremembe, pametno ravna z vodo in pozitivno vpliva na naravo, ter varstva biotske raznovrstnosti naravnih virov ob hkratnem prispevanju k dolgoročni prehranski varnosti v Uniji.
- (c) Kar zadeva podporo politiki digitalnega vodenja, sta posebna cilja spodbujanje inovacij in konkurenčnosti digitalnega sektorja za konkurenčno in varno Unijo ter prinašanje njegovih koristi državljanom in družbi, javnim upravam in podjetjem po vsej Uniji. To med drugim vključuje podporo celotnim digitalnim vrednostnim in dobavnim verigam ter dejavnostim, vključno s podporo zagonskim podjetjem, podjetjem v razširitveni fazi in MSP, zlasti v naslednjih razsežnostih: doseganje vodilnega položaja na področju digitalnih in tehnologij umetne inteligence, tudi s prenosom tehnologij in inovacijami ter z najsodobnejšimi infrastrukturami, kot so digitalni dvojčki, ki temeljijo na umetni inteligenci; doseganje tehnološke suverenosti z vzpostavitvijo odpornih digitalnih ekosistemov ter zagotavljanje visoke ravni kibernetske varnosti v Uniji; omogočanje moči digitalnih tehnologij za podjetja in državljanke z uvajanjem naprednih digitalnih aplikacij in storitev, infrastruktur, zmogljivosti in zmožnosti ter s krepitvijo interoperabilnosti po vsej Uniji, tudi s podporo digitalizaciji podjetij, vključno z MSP, malimi podjetji s srednje veliko tržno kapitalizacijo, zagonskimi podjetji in podjetji v razširitveni fazi; podpora digitalni preobrazbi in interoperabilnosti javnega in zasebnega sektorja s hitro uvedbo umetne

inteligence, tehnologij denarnic, kot so denarnice EU za digitalno identiteto in storitve zaupanja, vzpostavljene v skladu z Uredbo (EU) št. 910/2014, ter prihodnje evropske poslovne denarnice in druge digitalne inovativne rešitve; podpora kulturnim in ustvarjalnim industrijam, ki dopolnjuje program AgoraEU.

- (d) Kar zadeva podporo politiki „Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje“, so posebni cilji:
- (1) Kar zadeva podporo odpornosti dobavnih verig, sta posebna cilja krepitev odpornosti Evrope s krepitvijo zmogljivosti Unije za odkrivanje, pridobivanje, predelavo in recikliranje surovin ter diverzifikacijo virov in trgov oskrbe ter izboljšanje pravočasne razpoložljivosti takih proizvodov, vključno s skrajšanjem dobavnih rokov, rezervacijo proizvodnih zmogljivosti ali ustvarjanjem zalog proizvodov, vmesnih proizvodov ali surovin.
 - (2) Kar zadeva podporo obrambni industriji EU, so posebni cilji spodbujanje pripravljenosti obrambne industrije Unije in njenih držav članic s krepitvijo konkurenčnosti, odzivnosti in sposobnosti evropske obrambne tehnološko-industrijske baze (EDTIB), vključno s podporo zagonskim podjetjem, podjetjem v razširitveni fazi in MSP, ter spodbujanje inovativnega obrambnega ekosistema EU; skupne raziskave in razvoj obrambnih proizvodov in tehnologij, vključno s prelomnimi tehnologijami za obrambo; sodelovanje v celotnem življenjskem ciklu obrambne opreme, zlasti pri javnih naročilih za obrambo in pri razvoju evropskih obrambnih projektov skupnega interesa; prilagajanje industrije strukturnim spremembam.
 - (3) Kar zadeva izvajanje vesoljskih sistemov in vesoljske politike EU, so posebni cilji razvoj, vzdrževanje in upravljanje vesoljskih sistemov, zagotavljanje najsodobnejših vesoljskih informacij, podatkov in storitev, ki podpirajo politike Unije, zlasti na področju varnosti, obrambe, trajnostne rasti, varovanja okolja in odpornosti na podnebne spremembe, globalnega delovanja in strateške neodvisnosti; čim bolj povečati socialno-ekonomske koristi vesoljskih dejavnosti, zlasti s spodbujanjem razvoja inovativnega in konkurenčnega vesoljskega gospodarstva Unije ter podpiranjem razvoja pravega enotnega trga za vesoljske dejavnosti, vključno s skupnimi raziskavami in inovacijami za vesoljske proizvode in tehnologije ter podporo MSP; izboljšanje varnosti, zaščite in trajnosti vseh dejavnosti v vesolju; spodbujanje vloge Unije kot globalne akterke v vesoljskem sektorju.
 - (4) Kar zadeva podporo civilni industrijski varnosti, so posebni cilji krepitev konkurenčnosti in odzivnosti evropske industrije civilne varnosti na področjih varnosti, odpornosti kritičnih infrastruktur in tehnologij ter infrastruktur in tehnologij dvojne rabe, vključno s kritično energetske infrastrukturo, ter rešitev za nadzor blaga in oseb na mejah, zaščito meja, pomorsko varnost, carinsko varnost in civilno pripravljenost na varnostne grožnje, pa tudi krepitev zmogljivosti ustreznih končnih uporabnikov v sektorju civilne varnosti.

Člen 4

Proračun

1. Okvirna finančna sredstva za izvajanje ESK za obdobje od 1. januarja 2028 do 31. decembra 2034 znašajo 234 300 000 000 EUR v tekočih cenah.
2. Okvirna razdelitev zneska iz odstavka 1 je naslednja:
 - (a) 11 000 000 000 EUR za dejavnosti, ki prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3, kot se izvajajo zlasti z medsektorskimi dejavnostmi, kot je netematska podpora instrumenta InvestEU ESK iz poglavja II, oddelek 2; projektno svetovanje, sodelovanje MSP, razvoj spretnosti ter dostop do financiranja iz poglavja III;
 - (b) 26 210 000 000 EUR za posebne cilje iz člena 3(2), točka (a);
 - (c) 20 393 000 000 EUR za posebne cilje iz člena 3(2), točka (b);
 - (d) 51 493 000 000 EUR za posebne cilje iz člena 3(2), točka (c);
 - (e) 125 204 000 000 EUR za posebne cilje iz člena 3(2), točka (d).
3. Proračunske obveznosti za dejavnosti, ki trajajo več kot eno proračunsko leto, se lahko razporedijo na več let v letne obroke.
4. Za kritje odhodkov, potrebnih za izpolnjevanje ciljev iz člena 3, pa tudi odhodkov za ključne operativne dejavnosti in storitve se lahko odobritve knjižijo v proračun Unije po letu 2034, da se omogoči upravljanje ukrepov, ki ne bodo zaključeni do izteka obdobja iz odstavka 1 tega člena.
5. Finančna sredstva iz odstavka 1 tega člena in dodatna sredstva iz člena 5 se lahko uporabijo tudi za tehnično in upravno pomoč za izvajanje ESK, kot so dejavnosti pripravljanja, spremljanja, kontrole, revizije in ocenjevanja, korporativni informacijskotehnološki sistemi in platforme ter dejavnosti informiranja in komuniciranja, vključno s korporativnim komuniciranjem o političnih prednostnih nalogah Unije, ter za vso drugo tehnično in upravno pomoč ali odhodke, povezane z zaposlenimi, ki jih ima Komisija pri upravljanju ESK.

ODDELEK 2

ENOTNA PRAVILA

Člen 5

Dodatna sredstva

1. Države članice, institucije, organi in agencije Unije, tretje države, mednarodne organizacije, mednarodne finančne institucije ali druge tretje strani lahko dajo na voljo dodatne finančne ali nefinančne prispevke v ESK ali za katero koli od njegovih posebnih dejavnosti ali ciljev iz člena 3(2), vključno s posebnimi prispevki v proračunsko jamstvo instrumenta InvestEU ESK in finančne instrumente iz člena 21. Dodatni finančni prispevki so zunanji namenski prejemki v smislu člena 21(2), točka (a), (d) ali (e), ali člena 21(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.
2. Sredstva, dodeljena državam članicam v okviru deljenega upravljanja, se lahko na njihovo zahtevo v skladu s členom X Uredbe (EU) [XXX] [*uredba o skladu za nacionalna in regionalna partnerstva*] dajo na voljo ESK. Komisija ta sredstva izvršuje neposredno ali posredno v skladu s členom 62(1), točka (a) ali (c),

Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Dodajo se znesku iz člena 4. Uporabijo se v korist zadevne države članice. Kadar Komisija za dodatne zneske, ki so tako dani na voljo za ESK, ne sklene pravne obveznosti v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja, se lahko ustrezni zneski, za katere niso sklenjene obveznosti, na zahtevo zadevne države članice prerazporedijo nazaj v enega ali več zadevnih poglavij načrta ali njihovih naslednikov.

3. Vsi prihodki, ustvarjeni z dejavnostmi in komponentami iz oddelka 3 poglavja VII te uredbe, pomenijo zunanje namenske prejemke v smislu člena 21(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 za ESK ali njegovega naslednika.
4. [Od 1. januarja 2028/datuma začetka programa] se z odstopanjem od prvega, drugega in četrtega pododstavka člena 212(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 prihodki, vračila in izterjave iz finančnih instrumentov, ki se financirajo iz te uredbe, njene predhodnice ter tistih, navedenih v Prilogi IV k Uredbi (EU) 2021/523, uporabijo za zagotavljanje podpore Unije v okviru ESK. Z odstopanjem od točke (f) člena 21(3) in v skladu s členom 21(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 ta sredstva predstavljajo zunanje namenske prejemke za ESK.
5. [Od 1. januarja 2028/datuma začetka programa] se lahko z odstopanjem od točke (a) člena 216(4) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 morebitni presežek rezervacij za proračunska jamstva, vzpostavljena z uredbama (EU) 2015/1017 in (EU) 2021/523, uporabi za zagotavljanje podpore Unije v okviru ESK. Ta sredstva predstavljajo zunanje namenske prejemke v smislu člena 21(5) Uredbe 2024/2509 za ESK.

Člen 6

Alternativno, kombinirano in kumulativno financiranje

1. ESK se izvaja v sinergiji z drugimi programi Unije. Ukrep, ki je prejel prispevek Unije iz drugega programa, lahko prejme tudi drugi prispevek v okviru ESK. Za ustrezní prispevek se uporabljajo pravila zadevnega programa Unije, lahko pa se za vse prispevke uporablja enoten sklop pravil in se sklene ena sama pravna obveznost. Če prispevek Unije temelji na upravičenih stroških, kumulativna podpora iz proračuna Unije ne presega skupnih upravičenih stroškov ukrepa in se lahko izračuna sorazmerno v skladu z dokumenti, ki določajo pogoje za podporo.
2. Postopki dodeljevanja v okviru ESK se lahko v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja izvajajo skupaj z državami članicami, institucijami Unije, njihovimi službami, organi in agencijami, tretjimi državami, mednarodnimi organizacijami, mednarodnimi finančnimi institucijami ali drugimi tretjimi stranmi, če je zagotovljena zaščita finančnih interesov Unije ter varnostnih in obrambnih interesov Unije in njenih držav članic. Za take postopke se uporablja enoten sklop pravil in se sklene ena sama pravna obveznost. V ta namen lahko partnerji dajo sredstva na voljo ESK v skladu s členom 5 te uredbe ali pa se lahko pooblastijo za izvajanje postopka dodeljevanja, po potrebi v skladu s členom 62(1), točka (c), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. V skupnih postopkih dodeljevanja lahko ocenjevalni odbor iz člena 153(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 sestavljajo tudi člani, ki so predstavniki partnerjev v navedenem postopku.

Člen 7

Usklajevanje

1. Komisija zagotavlja dosledno izvajanje Evropskega sklada za konkurenčnost, okvirnega programa za raziskave in inovacije ter sklada za inovacije.
2. Komisija in države članice v skladu s svojimi pristojnostmi spodbujajo usklajevanje in skladnost med Evropskim skladom za konkurenčnost ter načrti za nacionalna in regionalna partnerstva glede skupnih prednostnih nalog na področju konkurenčnosti na izbranih ključnih področjih in projektih, ki se štejejo za strateško pomembne in v skupnem evropskem interesu.
3. ESK se bo izvajal v sinergiji z drugimi skladi Unije, vključno s skladom Globalna Evropa, zlasti za podporo svetovni konkurenčnosti, zagotavljanje raznolikih virov oskrbe ter krepitev izvoznega potenciala in možnosti evropskih podjetij.

Člen 8

Znak konkurenčnosti

1. Znak konkurenčnosti se lahko podeli visokokakovostnim ukrepom, ki izpolnjujejo vsaj naslednje pogoje:
 - (a) bili so ocenjeni v postopku dodeljevanja v okviru ESK;
 - (b) izpolnjujejo minimalne zahteve glede kakovosti navedenega postopka dodeljevanja.
2. V delovnem programu ali dokumentih, povezanih s postopkom dodeljevanja, so lahko določeni dodatni pogoji.
3. Države članice lahko podprejo projekte, ki jim je bil dodeljen znak, ali pa zagotovijo podporo prek ESK tako, da zagotovijo dodatna sredstva za ESK v skladu s členom 5(1) ali (2).
4. Strateški projekti v okviru evropskega akta o kritičnih surovinah, akta o neto ničelni industriji, akta o kritičnih zdravilih in drugih strateških projektov, opredeljenih v zakonodaji Unije, ki izpolnjujejo pogoje iz odstavka 1, bodo neposredno prejeli znak konkurenčnosti.

Člen 9

Upravičenost

1. Merila za upravičenost se določijo za podporo doseganju splošnih in posebnih ciljev iz člena 3 te Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 ter se uporabljajo za vse postopke dodeljevanja v okviru ESK.
2. Če so izpolnjeni posebni pogoji, določeni v okviru posameznega sklopa ali komponente politike, je lahko do prejema podpore Unije v postopkih dodeljevanja sredstev v okviru neposrednega in posrednega upravljanja upravičena ena ali več naslednjih kategorij pravnih subjektov:
 - (a) subjekti s sedežem v državi članici ali v čezmorskih državah in ozemljih;
 - (b) subjekti s sedežem v pridruženi tretji državi;
 - (c) mednarodne organizacije;

- (d) drugi subjekti s sedežem v nepridruženih tretjih državah, kadar je financiranje takih subjektov bistveno za izvajanje ukrepa in prispeva k ciljem iz člena 3.
- 3. Dodatno k členu 168(2) in (3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 lahko pridružene tretje države iz člena 11(1) te uredbe in mednarodne organizacije po potrebi sodelujejo v katerem koli mehanizmu javnega naročanja iz člena 168(2) in (3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 in imajo od njega koristi. Pravila, ki se uporabljajo za države članice v skladu s členom 168 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, se smiselno uporabljajo za sodelujoče pridružene tretje države in mednarodne organizacije.
- 4. V postopkih dodeljevanja naslednje dejavnosti niso upravičene do podpore:
 - (a) dejavnosti, ki so v vseh državah članicah prepovedane s pravom Unije, veljavnim mednarodnim pravom ali nacionalnim pravom;
 - (b) dejavnosti, ki se že v celoti financirajo iz drugih javnih ali zasebnih virov;
 - (c) v skladu s členom 136 finančne uredbe za dobavitelje z visokim tveganjem skladno s pravom EU iz varnostnih razlogov veljajo omejitve upravičenosti.
- 5. V delovnem programu ali dokumentih v zvezi s postopkom dodeljevanja so lahko dodatno opredeljena merila za upravičenost iz te uredbe ali določena dodatna merila za upravičenost za posebne ukrepe.
- 6. Predstavniki tretjih držav ali mednarodnih organizacij ne smejo biti prisotni na razpravah o merilih za upravičenost/dodelitev.

Člen 10

Prednostna obravnava EU

- 1. Podpora ESK je namenjena razvoju, proizvodnji in uporabi strateških tehnologij in sektorjev v Uniji v skladu s pravom Unije in mednarodnimi zavezami. V postopkih dodeljevanja se lahko uporabi kateri koli pogoj iz odstavka 2 za zaščito strateških in gospodarskih varnostnih interesov Unije ter varnostnih in kritičnih sredstev in storitev, ki jih zagotavljajo.
- 2. V delovnem programu, naložbenih smernicah ali dokumentih, povezanih s postopkom dodeljevanja, se lahko določijo pogoji za upravičenost, da se zagotovi konkurenčnost Unije, vključno z zaščito gospodarskih interesov in avtonomije Unije, kadar je to potrebno in ustrezno, tudi s preferencialnimi pogoji, kot so omejitve ali spodbude za subjekte Unije, pri čemer se omeji izkrivljanje enotnega trga. Ti pogoji za upravičenost so lahko v obliki:
 - (a) omejitev glede udeležbe in uspešnosti, ki zahtevajo, da so sodelujoči subjekti ustanovljeni, uporabljajo zmogljivosti ali izvajajo dejavnosti v državah članicah in, kadar je to ustrezno, v drugih upravičenih državah. V delovnem programu ali dokumentih, povezanih s postopkom dodeljevanja, so lahko določene dodatne podrobnosti o uporabi teh omejitev glede udeležbe in uspešnosti;
 - (b) omejitev prenosa, ki od prejemnikov financiranja ESK zahtevajo, da med izvajanjem ukrepa ali v petih koledarskih letih po njegovem zaključku ne prenesejo neposredno ali posredno vseh ali določenih dejavnosti, rezultatov ali povezanih pravic dostopa in uporabe, vključno s podeljevanjem licenc, iz upravičene države članice ali pridružene države v neupravičeno tretjo državo. V nasprotnem primeru se lahko financiranje Unije zmanjša in v celoti ali delno izterja. V delovnem programu ali dokumentih,

povezanih s postopkom dodeljevanja, so lahko določene dodatne podrobnosti o uporabi teh omejitev glede prenosa;

- (c) omejitve glede dobave in vsebine, ki od prejemnikov financiranja ESK zahtevajo, da zagotovijo določeno minimalno uporabo ali nabavo opreme, zalog in materialov ali njihovih komponent, ki se uporabljajo za ukrep, od upravičenih subjektov iz odstavka 2, točki (a) in (b), razen če teh zalog in materialov ni mogoče razumno pridobiti od teh upravičenih subjektov. V delovnem programu ali dokumentih, povezanih s postopkom dodeljevanja, so lahko določene dodatne podrobnosti o uporabi teh omejitev glede oskrbe in vsebnosti;
 - (d) omejitve nadzora, ki od prejemnikov financiranja ESK zahtevajo, da pridobijo in/ali imajo možnost, da brez omejitev, ki jih naložijo neupravičeni subjekti, odločajo o ustvarjanju in uporabi rezultatov, vključno s pravnim pooblastilom in dejansko zmožnostjo za spremembo, nadomestitev ali odstranitev sestavnih delov rezultatov, za katere veljajo omejitve, ki jih naložijo neupravičeni subjekti ali tretje države. V delovnem programu ali dokumentih, povezanih s postopkom dodeljevanja, so lahko določene dodatne podrobnosti o uporabi teh omejitev glede organa za načrtovanje.
3. Postopki dodeljevanja, ki vplivajo na varnost, obrambo ali javni red, zlasti v zvezi s strateškimi sredstvi in interesi Unije ali njenih držav članic, se omejijo v skladu s členom 136 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Te omejitve upravičenosti lahko vključujejo zlasti:
- (a) kar zadeva sodelujoče subjekte, omejitve glede izvršnih upravljaljskih struktur ter omejitve glede lastništva in nadzora, ki udeležbo vseh ali določenih subjektov omejujejo na tiste subjekte, ki imajo izvršno upravljaljsko strukturo, ter na lastništvo in nadzor s strani fizičnih ali pravnih oseb s sedežem v državah članicah in, kjer je ustrezno, drugih upravičenih državah;
 - (b) kar zadeva izvedene dejavnosti, kraj izvedbe, uporabo objektov ali opreme, omejitve uporabe za vse ali nekatere dejavnosti na tista sredstva, ki se nahajajo ali izvirajo iz držav članic ter, kadar je to primerno, drugih upravičenih držav;
 - (c) kar zadeva druge varnostne omejitve, varnostne preglede in ocene tveganja, varnostna dovoljenja, omejitve pravic prenosa in dostopa, vključno s podelitvijo licenc, da se zagotovijo ustrezni zaščitni ukrepi za vse ali nekatere rezultate in druge informacije, pridobljene ali uporabljene v okviru ukrepa.

Člen 11

Pridružitve tretjih držav k dejavnostim v okviru ESK

1. V ESK lahko kot polno ali delno pridružene sodelujejo naslednje tretje države, in sicer v skladu s cilji iz člena 3 ter ustreznimi mednarodnimi sporazumi ali v okviru teh sporazumov sprejetimi sklepi, ki se uporabljajo za:
- (a) članice Evropskega združenja za prosto trgovino, ki so članice Evropskega gospodarskega prostora, ter Andoro, Monako in San Marino;
 - (b) države pristopnice, države kandidatke in potencialne kandidatke;
 - (c) države evropske sosedске politike;
 - (d) druge tretje države.

2. Če zainteresirana tretja država izpolnjuje morebitne posebne pogoje, določene v okviru posameznega sklopa ali komponente politike, pridružitveni sporazumi za sodelovanje v ESK:
 - (a) zagotavljajo pravično ravnotežje glede prispevkov in koristi tretje države, ki sodeluje v ESK;
 - (b) določajo pogoje za sodelovanje v programih, vključno z izračunom finančnih prispevkov, sestavljenih iz operativnega prispevka in pristojbine za sodelovanje, za ESK in njegove splošne upravne stroške;
 - (c) na tretjo državo ne prenašajo nobenega pooblastila za odločanje v programu;
 - (d) jamčijo pravice Unije, da zagotavlja dobro finančno poslovanje in ščiti svoje finančne interese;
 - (e) zagotavljajo zaščito strateških, varnostnih, obrambnih interesov ter interesov javnega reda Unije in njenih držav članic.
3. Za namene točke (d) tretja država podeli potrebne pravice in dostop, ki se zahtevajo v skladu z uredbama (EU, Euratom) 2024/2509 in (EU, Euratom) št. 883/2013, ter zagotovi, da so sklepi o izvrševanju, ki nalagajo denarno obveznost na podlagi člena 299 PDEU, ter sodbe in sklepi Sodišča Evropske unije izvršljivi, zagotovi tudi, da njeni pristojni organi sodelujejo z Evropskim javnim tožilstvom (EJT) pri preiskavah in pregonu kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije, v skladu z veljavnimi mednarodnimi sporazumi ali drugimi veljavnimi pravili.
4. Za dejavnosti v okviru ESK, povezane z varnostjo, zagotavljanjem varovanih storitev in kritičnih sredstev za EU, se lahko v skladu s členom 218 PDEU sklenejo ločeni posebni sporazumi.

Člen 12

Izvajanje in oblike podpore Unije

1. ESK se izvaja z delovnimi programi v skladu s členom 110 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.
2. ESK se izvaja v skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509 v okviru neposrednega upravljanja ali posrednega upravljanja s subjekti iz člena 62(1), točka (c), navedene uredbe.
3. Postopki dodeljevanja, ki se izvajajo v okviru ESK, so skladni s splošnimi določbami ESK, kot so določene v poglavjih I in II te uredbe, ki v primeru nasprotja prevladajo nad vsemi drugimi pravili, ki se nanašajo na dejavnosti ali poznejše izvedbene akte.
4. Kadar se postopki dodeljevanja nanašajo na več kot en posebni cilj iz člena 3(2), je lahko v delovnem programu določeno, da se postopek dodeljevanja izvede po enotnem sklopu pravil z neposredno uporabo Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, kar dopolnjujejo splošna pravila iz poglavij I in II, ali z uporabo pravil enega od zadevnih posebnih ciljev.
5. V nekaterih ustrezno utemeljenih okoliščinah se lahko financiranje Unije dodeli brez razpisa za zbiranje predlogov v skladu s členom 198 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, vključno s točko (e).

6. Podpora Unije se lahko zagotovi v kateri koli obliki v skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509, zlasti kot nepovratna sredstva, nagrade, javna naročila, nefinančne donacije, proračunska jamstva in finančni instrumenti.
7. Kadar se podpora Unije zagotavlja v obliki proračunskega jamstva in finančnih instrumentov, tudi kadar je kombinirana z drugimi oblikami nepovratne podpore v operacijah mešanega financiranja, se izvaja v skladu z naslovom X Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.
8. Kadar se financiranje Unije zagotovi v obliki nepovratnih sredstev, tudi kadar se v operacijah mešanega financiranja kombinira z drugimi oblikami vračljive podpore, ki niso podprte iz proračuna Unije, se financiranje zagotovi v skladu z naslovom VIII Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 in v obliki financiranja, ki ni povezano s stroški, v skladu s členom 125(1), točka (a), navedene uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 ali, kjer je to potrebno, v obliki poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov. Financiranje se lahko zagotovi tudi v obliki povračila dejanskih upravičenih stroškov, kadar ciljev ukrepa ni mogoče doseči drugače ali kadar je ta oblika potrebna za omogočanje drugih virov financiranja, vključno s financiranjem iz držav članic.
9. V skladu s členom 153(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 je lahko ocenjevalni odbor za ukrepe, s katerimi se izvajajo raziskovalne in inovacijske dejavnosti, sestavljen delno ali v celoti iz neodvisnih zunanjih strokovnjakov.
10. Prispevki v mehanizem vzajemnega zavarovanja iz člena 30 okvirnega programa za raziskave in inovacije lahko krijejo tveganje, povezano z izterjavo zneskov, ki jih dolgujejo prejemniki, in se štejejo za zadostno jamstvo v skladu s členom 155 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Od upravičencev se ne zahteva ali se jim naloži nobeno dodatno jamstvo ali poroštvo.
11. Kadar je to potrebno za doseganje ciljev iz člena 3, se lahko deli ESK izvajajo prek javno-zasebnih ali javno-javnih partnerstev, vzpostavljenih v okviru okvirnega programa za raziskave in inovacije, zlasti s prenosom nalog izvrševanja proračuna v skladu s členom 62(1), točka (c), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 na skupna podjetja, ustanovljena na podlagi člena 187 PDEU. Podpora iz ESK je pogojena z učinkovito uporabo financiranja Unije, sorazmernim finančnim prispevkom drugih partnerjev, ki je vsaj enak prispevku Unije, in glasovalnimi pravicami Unije v upravljavskih organih, ki zagotavljajo zaščito interesov Unije v partnerstvu. V ta namen se skupna podjetja ustanovijo z enotnim ustanovitvenim aktom, ki zagotavlja centralizirane upravne funkcije.
12. Poleg razlogov iz člena 132 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 postopki dodeljevanja in posledične pravne obveznosti omogočajo odpoved, kadar cilji ukrepa verjetno sploh ne bodo doseženi ali bodo doseženi v določenih rokih ali kadar ukrep ni več relevanten za politiko.

Člen 13

Uporaba predpisov o tajnih in občutljivih podatkih

1. Komisija varuje tajne podatke v skladu z varnostnimi pravili, določenimi v Sklepu Komisije (EU, Euratom) 2015/444⁴².

⁴² Sklep Komisije (EU, Euratom) 2015/444 z dne 13. marca 2015 o varnostnih predpisih za varovanje tajnih podatkov EU (UL L 72, 17.3.2015, str. 53).

2. Vsaka država članica in pridružena država zagotovi, da zagotavlja stopnjo varovanja tajnih podatkov EU, ki je enakovredna tisti iz varnostnih pravil, določenih v Sklepu Sveta 2013/488/EU⁴³. Enakovrednost zaščite v tretjih državah se ugotovi s sporazumom o varnosti podatkov, sprejetim v skladu s členom 218 PDEU.
3. Za lažjo izmenjavo tajnih in občutljivih podatkov z državami članicami in, kjer je ustrezno, drugimi prejemniki, se uporablja varen sistem za izmenjavo.
4. Institucije, organi in agencije Unije, ki sodelujejo pri izvrševanju proračuna Unije, imajo dostop do informacij, vključno s tajnimi podatki, ki so potrebne za namene izvajanja postopkov dodeljevanja, izvajanja ukrepov, vključno s poročanjem in plačili, ter preverjanj, pregledov, revizij in preiskav.
5. Za zagotovitev skladnosti z zahtevami iz Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, vključno z načeloma preglednosti in enakega obravnavanja, se v vseh fazah postopkov dodeljevanja, ki vključujejo tajne podatke, upravni podatki, potrebni za oceno, dodelitev in revizijo podpore Unije, omejeni na pravne, finančne in postopkovne informacije, obravnavajo kot občutljivi netajni podatki.

Člen 14

Organi upravljanja in svetovalni odbori

1. Ustanovi se strateški svet deležnikov.
2. Člane strateškega sveta deležnikov ESK imenuje Komisija na podlagi odprtega javnega razpisa za zbiranje kandidatov ali prijav interesa ali obojega, kar Komisija meni, da je ustrežnejše, ter ob upoštevanju potrebe po uravnoteženosti na področju sektorja, vrste organizacije, vključno z zasebnimi vlagatelji, velikosti, strokovnega znanja in izkušenj, spola, starosti in geografske porazdelitve. Mandat članov sveta je omejen na štiri leta z možnostjo enkratnega podaljšanja. Člani sveta morajo delovati z integriteto in pošteno.
3. Komisija za svet deležnikov ESK določi podrobna pravila o izbiri in sestavi, plačilu, poslovniku, navzkrižju interesov in zaupnosti. Člani sveta so zavezani spoštovanju teh pogojev.
4. Strateški svet deležnikov ESK, ki ga obvešča opazovalnica za nastajajoče tehnologije, svetuje o splošni usmeritvi ESK, dolgoročnih trendih konkurenčnosti, področjih tržnih nepopolnosti in neoptimalnih naložbenih razmerah, ki bi jih bilo mogoče obravnavati pri izvajanju ESK, ter o opredelitvi strateških portfeljev projektov znotraj in med dejavnostmi ESK, pri čemer ima lahko različno glede na politiko usmerjeno sestavo.
5. V okviru instrumenta InvestEU ESK se ustanovi neodvisen naložbeni odbor (v nadaljnjem besedilu: naložbeni odbor).
6. Sestava naložbenega odbora zagotavlja, da zajema široko znanje o sektorjih, ki jih zajema ESK, in široko znanje o geografskih trgih v Uniji ter da je v naložbenem odboru kot celoti uravnotežena tudi zastopanost spolov.
7. Naložbeni odbor prouči predloge za operacije financiranja in naložbene operacije, ki jih predložijo izvajalski partnerji za kritje v okviru jamstva Unije, ter preveri skladnost predlogov za financiranje v okviru instrumenta InvestEU ESK z veljavnimi pravili.

⁴³ Sklep Sveta z dne 23. septembra 2013 o varnostnih predpisih za varovanje tajnih podatkov EU (UL L 274, 15.10.2013, str. 1).

8. Svetovalni odbor za instrument InvestEU ESK sestavljajo po en predstavnik vsakega izvajalskega partnerja in po en predstavnik vsake države članice. Svetovalni odbor za instrument InvestEU ESK svetuje o zasnovi finančnih produktov ter o strateški in operativni usmeritvi na svojem področju pristojnosti. Prav tako svetuje glede usklajevanja z Evropskim svetom za inovacije, da se zagotovi dopolnjevanje z drugimi finančnimi sredstvi Unije ali zasebnimi naložbami. Svetovalnemu odboru predseduje predstavnik Komisije.
9. Komisija za naložbeni in svetovalni odbor za instrument InvestEU ESK določi podrobna pravila o izboru in sestavi, plačilu, poslovniku, nasprotju interesov in zaupnosti.
10. Komisija in izvajalski partnerji vzpostavijo redne dialoge o pregledu politike, da bi razpravljali o napredku pri izvajanju finančnih produktov in sodelovali pri ustreznem razvoju politike.
11. Komisija zagotovi, da se pri pripravi delovnih programov opravi posvetovanje z deležniki, in sicer z vzpostavitvijo ene ali več tematskih platform za vsak sklop.

Poglavje II

NABOR ORODIJ ESK

ODDELEK 1

NEPOVRATNA SREDSTVA, JAVNA NAROČILA IN ORODJA ZA USKLAJEVANJE INDUSTRIJSKE POLITIKE

Člen 15

Delovni programi

1. Delovni programi lahko določajo:
 - (a) ukrepe in z njimi povezan proračun iz ESK ter ukrepe, določene v posebnem namenskem delu delovnih programov iz odstavka 2;
 - (b) instrumente in oblike financiranja;
 - (c) merila za upravičenost in dodelitev;
 - (d) enotno stopnjo sofinanciranja na ukrep za nepovratna sredstva za dejanske stroške;
 - (e) ukrepe, za katere se uporablja mehanizem vzajemnega zavarovanja iz Uredbe (EU) [XXX] [Obzorje Evropa];
 - (f) pravila, ki se uporabljajo za ukrepe, ki zadevajo več kot en posebni cilj;
 - (g) ukrepe, za katere veljajo posebna pravila, zlasti glede lastništva, izkoriščanja in razširjanja, prenosa in podeljevanja licenc ter pravic dostopa do rezultatov;
 - (h) ukrepe, ki uživajo koristi, ki jih zagotavljajo mehanizmi iz člena 20.
2. Delovni programi na podlagi te uredbe v posebnem namenskem delu vključujejo skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti ter njihov namenski proračun.

3. Komisija z izvedbenimi akti sprejme delovne programe za izvajanje posebnih ciljev iz člena 3(2), točke (a), (b), (c) in (d), ter za horizontalne dejavnosti iz poglavja III. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 83(2).
4. Komisija z izvedbenimi akti sprejme delovne programe za izvajanje posebnih ciljev iz člena 3(2), točka (d)(2), (3) in (4). Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 83(3).
5. V ustrezno utemeljenih izredno nujnih primerih, povezanih z dejstvom, da delovni program ni bil sprejet do 1. oktobra v letu pred letom izvrševanja proračuna, Komisija sprejme delovni program z izvedbenimi akti, ki se začnejo uporabljati takoj, v skladu s postopkom iz člena 83(4) in najpozneje do 15. oktobra v letu pred letom izvrševanja proračuna. Ti izvedbeni akti ostanejo v veljavi za obdobje izvrševanja proračuna.
6. V ustrezno utemeljenih izredno nujnih primerih, povezanih s potrebo po takojšnjem odzivu na krizo ali druge podobne izjemne in ustrezno utemeljene izredne razmere, lahko Komisija sprejme delovni program z izvedbenimi akti, ki se začnejo uporabljati takoj, v skladu s postopkom iz člena 83(4).

Člen 16

Graditelj vrednostnih verig enotnega trga

1. Da bi spodbudili odporne vrednostne verige Unije, lahko delovni programi vključujejo namenske razpise za povečanje obsega vrednostnih verig, ki podpirajo tako pripravo projektov kot privabljanje dodatnega javnega in zasebnega kapitala za integracijo dobaviteljev, proizvajalcev in inovatorjev iz različnih držav članic ter diverzifikacijo virov oskrbe.

Člen 17

Vodilna tehnološka podjetja EU

1. Delovni programi lahko vključujejo namenske dvostopenjske postopke dodeljevanja „od spodaj navzgor“ za opredelitev in podporo vodilnim tehnološkim podjetjem EU prek industrijsko vodenih konzorcijev, ki izkoriščajo svojo vlogo gonilne sile na področju inovacij in izvoza za krepitev svojega globalnega konkurenčnega položaja skupaj s svojimi evropskimi dobavitelji v obliki MSP prek naložb v nove rešitve in iskanja ustreznih partnerjev. Podpreta se lahko priprava projektov ter privabljanje dodatnega javnega in zasebnega kapitala.
2. V prvi fazi se lahko objavi odprt razpis za prijavo interesa za blago, gradnje ali storitve, ki bi lahko prispevali h konkurenčnosti Unije na splošno ali v določenem sektorju, ne da bi bila določena vrsta dejavnosti ali instrument za izvrševanje proračuna, ki se bo uporabil.
3. V drugi fazi se podpirata analiza in privabljanje dodatnega javnega in zasebnega kapitala.
4. Predlogi in ponudbe se ocenijo in razvrstijo na podlagi skupnih meril za dodelitev, kot je njihov primerjalni prispevek h konkurenčnosti Unije.
5. Ocenjevalni odbor določi najprimernejši instrument za izvrševanje proračuna ter predlaga najvišji znesek in obliko prispevka Unije.

Člen 18

Ukrepi za povečanje obsega proizvodnje

1. Z odstopanjem od člena 196(2) finančne uredbe lahko finančni prispevki, kadar je to potrebno za izvedbo proizvodnih projektov, ki so bistveni za podporo splošnemu cilju glede odpornosti iz člena 3(1), ali dejavnosti, potrebne za zagotovitev varnosti, odpornosti ali neprekinjenosti storitev za podporo cilju iz člena 3(2), točka (d), krijejo ukrepe, ki so se začeli pred datumom predložitve predloga za te ukrepe.
2. V delovnem programu ali dokumentih, povezanih s postopkom dodeljevanja, se določijo dodatni pogoji za zagotovitev, da je podpora potrebna in sorazmerna, da ne pride do prekomernega nadomestila in dvojnega financiranja, da ječasna in sečasoma zmanjšuje.

Člen 19

Dodatna sredstva za pomembne projekte skupnega evropskega interesa

1. ESK lahko podpira:
 - (a) projekte, ki neposredno sodelujejo v pomembnem projektu skupnega evropskega interesa, ki ga je Komisija odobrila na podlagi člena 107(3), točka (b), PDEU;
 - (b) nadaljnje projekte, ki temeljijo na rezultatih pomembnih projektov skupnega evropskega interesa in so pogojeni z znatnimi zasebnimi naložbami.
2. Vsaka podpora ESK za pomembni projekt skupnega evropskega interesa iz odstavka 1 je pogojena z nacionalnim sofinanciranjem.

Člen 20

Pospešeni in usmerjeni ukrepi za konkurenčnost

1. Da bi se ustvarila ali olajšala možnost podpore Unije za ukrepe v nujnem javnem interesu ali ukrepe kritične časovne občutljivosti, ki jih sicer ne bi bilo mogoče učinkovito izvajati v skladu z običajnimi pravili, ki se uporabljajo za proračun Unije ali sektorske politike, se lahko v delovnih programih opredelijo nekateri postopki dodeljevanja v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja, ki so lahko upravičeni do nekaterih dodatkov, izjem in odstopanj od prava, ki se uporablja, med postopkom dodeljevanja ali izvajanjem podprtih dejavnosti pod vsemi naslednjimi pogoji:
 - (a) ukrep je nujen in ustrezen za doseganje ciljev ukrepa v skladu s splošnimi ali posebnimi cilji programa;
 - (b) ukrep je ustrezno utemeljen z nujnim javnim interesom in/ali je časovno občutljive narave ali oboje;
 - (c) ukrepa sicer ni mogoče učinkovito izvesti v skladu z običajnimi pravili, ki veljajo za postopke dodeljevanja.
2. V skladu z odstavkom 1 se lahko v postopku dodeljevanja uporabi eden ali več naslednjih ukrepov:
 - (a) Za nepovratna sredstva je lahko, brez poseganja v uporabo konkurenčnih postopkov, kadar je to ustrezno, v skladu s členom 192(1) in poleg člena 198 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, v delovnem programu določeno, da postopek dodeljevanja poteka v obliki usmerjene intervencije, da se:

- (1) opredelijo ukrep v nujnem javnem interesu Unije ter upravičenci ali kategorije upravičencev, ki so lahko povabljeni k predložitvi predloga brez razpisa, ali
 - (2) določi znesek, do katerega se lahko opredelijo predlogi in se povabi k predložitvi predlogov, ki jim je bil dodeljen znak iz člena 8 te uredbe, vendar zaradi pomanjkanja proračunskih sredstev niso prejeli sredstev Unije. Prijavitelji so lahko povabljeni, da ponovno predložijo svoj predlog brez razpisa; če se predlog ponovno predloži brez bistvenih sprememb, se lahko organ, ki dodeljuje sredstva, odloči, da se v celoti opre na predhodno pozitivno oceno ter vse predhodno izvedene kontrole in predložene spremne dokumente; razlogi za dodelitev posameznega ukrepa se ustrezno utemeljijo v sklepu o dodelitvi, seznam ukrepov pa se objavi v letnem poročilu o dejavnostih iz člena 74(9) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, ali
 - (3) opredelijo ukrep in upravičenci ali področje politike in kategorije upravičencev ter določi znesek, do katerega se lahko povabi k predložitvi predlogov za razširitev ukrepov v okviru ESK ali drugih programov Unije, da bi se nadaljevale ali dodale dodatne dejavnosti ali subjekti in/ali nadalje razvijali rezultati; kadar ukrepi in upravičenci v delovnem programu niso posamično opredeljeni, se razlogi za dodelitev posameznega ukrepa ustrezno utemeljijo v sklepu o dodelitvi, seznam ukrepov pa se objavi v letnem poročilu o dejavnostih iz člena 74(9) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Dodelitev ima lahko obliko spremembe prvotnega ukrepa z dodajanjem novih dejavnosti in povečanjem najvišjega prispevka Unije.
- (b) Z odstopanjem od členov 199, 201 in 203 v zvezi z nepovratnimi sredstvi ali člena 170(1), točki (b) in (c), ter člena 170(2) v zvezi z javnim naročanjem Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 je lahko v delovnem programu določeno, da ima postopek dodeljevanja obliko pospešene intervencije, da se:
- (1) zahteve za odločitev o oddaji in podpis pravnih obveznosti omejijo na predhodno oceno meril za dodelitev in izključitev; odločitev o oddaji sprejme izključno na podlagi lastne izjave prijaviteljev in ponudnikov o merilih za izbor in upravičenost, brez zahteve po ustreznih dokazilih med predhodnim ocenjevanjem; končna ocena, vključno z merili za izbor in upravičenost, ter zahtevki za vsa ustrežna dokazila izvedejo v treh mesecih po podpisu pravne obveznosti, in
 - (2) zahteva, da se vlagatelje ali ponudnike o rezultatih predhodne ocene obvesti v 30 koledarskih dneh od roka za predložitev predlogov ali ponudb; odločitev o oddaji se sprejme v 60 koledarskih dneh od roka za predložitev predlogov ali ponudb in je, kjer je to ustrezno, izvzeta iz postopkov iz člena 83; do zaključka končne ocene se ne izplača nobeno predhodno financiranje.
- (c) Z odstopanjem od člena 9 te uredbe je lahko v delovnem programu določeno, da postopek dodeljevanja poteka v obliki spodbujevalne intervencije, ki omogoča začasno in pogojno opustitev izpolnjevanja določenega dela meril za upravičenost med postopkom dodeljevanja in deli izvajanja ukrepa, zlasti glede kraja sedeža; skladnost

z začasno opuščenimi merili za upravičenost se namesto tega doseže in oceni med izvajanjem ukrepa v časovnem okviru, določenem v pravni obveznosti. Če začasno opuščena merila za upravičenost na določen datum niso izpolnjena, se ukrep v celoti šteje za neupravičenega, vsa sredstva Unije pa se v celoti izterjajo; za spodbujevalne intervencije se predhodno financiranje ne izplača.

(d) V delovnem programu so lahko določeni posebni dvostopenjski postopki dodeljevanja „od spodaj navzgor“ v skladu z naslednjimi pravili:

- (1) v prvi fazi je lahko objavljen razpis za prijavo interesa brez opredelitve vrste dejavnosti ali instrumenta za izvrševanje proračuna, ki naj se uporabi, da se prijaviteljem, ponudnikom in subjektom, ocenjenim s stebrno oceno, omogoči predložitev projektnih predlogov ali ponudb za blago, gradnje ali storitve, ki bi lahko prispevali h konkurenčnosti Unije na splošno ali v določenem sektorju;
- (2) predlogi in ponudbe se ocenijo in razvrstijo na podlagi skupnih meril za dodelitev, kot je njihov primerjalni prispevek h konkurenčnosti Unije. Ocenjevalni odbor določi najprimernejši instrument za izvrševanje proračuna v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja, zlasti nepovratna sredstva, javna naročila, nefinančne donacije, sporazume o prispevkih ali drugo podporo, ter predlaga najvišji znesek in obliko prispevka Unije;
- (3) v drugi fazi se uspešno ocenjeni projekti ali ponudbe v okviru razpoložljivega proračuna povabijo, naj prilagodijo in dopolnijo svoj predlog ali ponudbo v skladu s sklepi ocenjevalnega odbora. Postopek dodeljevanja sicer poteka v skladu s pravili iz člena 12, kot se uporabljajo za zadevni instrument za izvrševanje proračuna.

3. V skladu z odstavkom 1 je lahko za ukrepe, za katere je potrebno načrtovanje, gradnja in delovanje objektov, financiranih v okviru postopkov dodeljevanja, v delovnem programu določeno, da so glede na naravo ukrepa v javnem interesu in so lahko nujni razlogi prevladujočega javnega interesa v smislu člena 6(4) in člena 16(1), točka (c), Direktive Sveta 92/43/EGS ter člena 4(7) Direktive 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta, so v interesu obrambe v smislu člena 2(3) Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter v interesu javnega zdravja in varnosti v smislu člena 9(1), točka (a), Direktive 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta, so v skladu in pod pogoji, določenimi v veljavni zakonodaji, kot so uredba (EU) 2024/1735 o neto ničelni industriji, direktiva (EU) 2023/2413 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ali omnibus za obrambno pripravljenost (COM(2022) 349), če so izpolnjeni preostali drugi pogoji iz teh določb.

ODDELEK 2

INSTRUMENT INVESTEU ESK

Člen 21

Splošni okvir

1. Instrument InvestEU ESK kot orodje za horizontalno izvajanje notranjih politik Unije vsebuje proračunsko jamstvo in finančne instrumente, tudi kadar so kombinirani z

nepovratno podporo v operaciji mešanega financiranja, z namenom prispevati k splošnim in posebnim ciljem iz člena 3, ter se lahko izvaja v sinergiji z drugimi dejavnostmi Unije ali nacionalnimi dejavnostmi, tudi prek oddelkov za države članice.

2. Instrument InvestEU ESK obravnava nedelovanje trga ali neoptimalne naložbene okoliščine. Zlasti lahko instrument InvestEU ESK zagotavlja posojila, jamstva, posredna jamstva, instrumente kapitalskega trga, druge oblike financiranja ali izboljšanja kreditne kakovosti, vključno s podrejenim dolgom, ali naložbe v lastniški kapital ali navidezni lastniški kapital, ki se zagotavljajo neposredno ali posredno prek finančnih posrednikov, skladov, naložbenih platform ali drugih subjektov in se usmerjajo do končnih prejemnikov.
3. Najvišji znesek proračunskega jamstva v okviru oddelka za EU instrumenta InvestEU ESK znaša 70 000 000 000 EUR v tekočih cenah. Oblikujejo se rezervacije v višini 50 %.
4. Minimalni znesek podpore Unije iz ESK, ki se zagotavlja prek instrumenta InvestEU ESK, znaša 17 000 000 000 EUR in se uporablja za podporo splošnim in posebnim ciljem iz člena 3. Ta minimalni znesek se poveča za prispevke iz delovnih programov iz člena 15. Prispevki so prednostno sredstvo za izvajanje v okviru ESK in se uporabljajo za oblikovanje rezervacij za proračunsko jamstvo ali financiranje finančnih instrumentov.
5. Naložbene smernice, ki jih določi Komisija, podrobneje opredeljujejo obseg intervencije v podporo splošnim in posebnim ciljem iz člena 3. Naložbene smernice se pripravijo v tesnem dialogu s potencialnimi izvajalskimi partnerji.
6. Za oblikovanje rezervacij iz odstavka 3 se uporabljajo naslednja pravila:
 - (a) stopnja rezervacij se oceni vsako leto v skladu z oceno iz člena 41(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509;
 - (b) za namene podpore v okviru drugih programov Unije iz člena 23(2) se oblikovanje rezervacij izvede iz tega drugega programa Unije;
 - (c) rezervacije se dodelijo do 31. decembra 2034, pri čemer se upošteva napredek pri dodeljevanju proračunskega jamstva v okviru instrumenta InvestEU ESK;
 - (d) v skladu s členom 214(2) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se bodo rezervacije oblikovale do 31. decembra 2037, pri čemer se upošteva napredek pri odobritvi in podpisu operacij financiranja in naložbenih operacij.
7. Komisija je pooblaščenca za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 84, da spremeni odstavek 3 ter prilagodi stopnjo rezervacij in najvišji znesek proračunskega jamstva do 20 % tega zneska.

Člen 22

Podpora podjetjem v razširitveni fazi in zagonskim podjetjem

1. Instrument InvestEU ESK se uporablja kot integrirana platforma Unije za zagotavljanje ciljno usmerjene finančne podpore podjetjem v vseh razvojnih fazah, tj. zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi, vključno s tistimi, ki si dejavno prizadevajo za proizvodnjo ter uvajanje v industriji in na trg. Zagotavlja, da imajo evropska podjetja z velikim potencialom, ki razvijajo ali uvajajo inovativne rešitve, dostop do kapitala in virov za rast v Uniji, s čimer se krepi povezovanje enotnega trga ter unije prihrankov in naložb.

2. Komisija zlasti razvije instrument za povečanje obsega v sodelovanju s skupino EIB, drugimi mednarodnimi finančnimi institucijami in nacionalnimi spodbujevalnimi bankami. Instrument na usklajen in dosleden način zagotavlja celovit sklop finančnih orodij, prilagojenih edinstvenim potrebam podjetij v razširitveni fazi, vključno s posrednim in neposrednim lastniškim kapitalom in navideznim lastniškim kapitalom, tveganim dolgom, posojili, jamstvi in kombiniranim financiranjem, da bi pritegnili zasebne vlagatelje k podpori financiranju v razširitveni fazi in olajšali možnosti izstopa. Instrument je namenjen MSP ter malim podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo in podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo.
3. Instrument posreduje, kadar tržni vlagatelji ne morejo zagotoviti zadostnega financiranja za evropska hitro rastoča, inovativna in strateška podjetja, po potrebi tudi za zaščito strateških sredstev, interesov, avtonomije ali gospodarske varnosti Unije.
4. Spodbujal bo javne naložbe za spodbujanje znatnih tokov zasebnega in institucionalnega kapitala, na primer iz skladov zasebnega kapitala, podjetij, pokojninskih skladov, zavarovalnic in drugih dolgoročnih vlagateljev, s čimer se bodo poglobili evropski kapitalski trgi in spodbudila trajnostna rast podjetij v razširitveni fazi.

Člen 23

Klavzula o izključnosti

1. V obdobju večletnega finančnega okvira 2028–2034 se proračunska jamstva, finančni instrumenti ali finančni instrumenti, ki jih Komisija neposredno izvaja v skladu s členom 219 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 za podporo ciljem politike na ozemlju Unije, vzpostavijo izključno na podlagi tega oddelka.
2. Proračunsko jamstvo v okviru najvišjega zneska iz člena 21(3) in finančni instrumenti, tudi v kombinaciji z nepovratno podporo v operaciji mešanega financiranja, se lahko uporabijo za zagotavljanje podpore v okviru drugih programov Unije, vključno z inovacijskim skladom EU ETS in drugimi programi Unije, ki se financirajo iz virov, ki niso proračun Unije, v skladu s cilji iz navedenih programov.

Člen 24

Oddelek za EU in oddelek za države članice

1. Instrument InvestEU ESK sestavljata oddelek za EU in oddelek za države članice.
2. Posebni prispevki v instrument InvestEU ESK na podlagi člena 5(1) se lahko zagotovijo v skladu s členoma 211(2) in 221(2) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Posebni prispevki k proračunskemu jamstvu v okviru instrumenta InvestEU ESK zagotavljajo dodaten znesek proračunskega jamstva iz člena 21(3).

Člen 25

Skupnost izvajalskih partnerjev

1. Instrument InvestEU ESK bodo izvajali partnerji z modelom odprte arhitekture, vključno s skupino Evropske investicijske banke (EIB), mednarodnimi finančnimi institucijami ter nacionalnimi spodbujevalnimi bankami in institucijami.
2. Z odstopanjem od člena 211(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 in ob upoštevanju člena 12 te uredbe se lahko izvrševanje proračunskega jamstva ali finančnega

instrumenta, tudi v kombinaciji z nepovratno podporo v operaciji mešanega financiranja, zaupa kateremu koli subjektu iz člena 62(1), prvi pododstavek, točka (c), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.

3. Poleg subjektov iz člena 62(1), prvi pododstavek, točka (c), in člena 211(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se lahko organom s sedežem v državi članici, za katere velja zasebno pravo države članice ali pravo Unije, po pozitivni stebni oceni izjemoma zaupa tudi izvrševanje proračunskega jamstva ali finančnega instrumenta, tudi v kombinaciji z nepovratno podporo v operaciji mešanega financiranja, če se takim organom zagotovijo ustrezna finančna jamstva, ki so lahko za vsak ukrep omejena na najvišji znesek podpore Unije. Subjekti zasebnega prava se izberejo ob ustreznem upoštevanju narave finančnega instrumenta ali proračunskega jamstva, ki ga je treba izvesti, izkušenj ter finančne in operativne sposobnosti ter njihovih pravil in postopkov za preverjanje ekonomske upravičenosti projektov končnih prejemnikov. Izbira je pregledna, objektivno utemeljena in ne povzroča navzkrižja interesov.

Poglavje III

Projektno svetovanje, sodelovanje MSP, razvoj spretnosti ter dostop do financiranja

ODDELEK 1

PROJEKTNO SVETOVANJE

Člen 26

Projektno svetovanje

1. Projektno svetovanje je na voljo za vračljive in nepovratne instrumente. Ukrepi in dejavnosti, ki se podpirajo na podlagi tega poglavja, prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3(1) ter po potrebi podpirajo in dopolnjujejo dejavnosti iz drugih poglavij.
2. Zagotovi se centraliziran dostop do svetovalnih storitev in storitev pospeševanja poslovanja, ki lahko vključuje:
 - (a) storitve naložbenega svetovanja, vključno z dejavnostmi razvoja trga in svetovalno podporo pri opredeljevanju, pripravi, razvoju, strukturiranju in izvajanju naložbenih projektov ter javnem naročanju, povezanem z njimi, ter pri krepitvi zmogljivosti nosilcev projektov in finančnih posrednikov za izvajanje operacij financiranja in naložbenih operacij ter izboljšanje razumevanja in uporabe finančnih instrumentov, da se v celoti izkoristi njihov potencial. Takšna podpora lahko zajema katero koli fazo življenjskega cikla projekta oziroma financiranja subjekta, ki prejema podporo;
 - (b) storitve podjetniškega mentorstva in pospeševanja, namenjene potencialnim upravičencem ESK in drugim nosilcem projektov, vključno z MSP in podjetji s srednje veliko tržno kapitalizacijo, zagonskimi podjetji in podjetji v razširitveni fazi, ki podpirajo in olajšujejo njihov dostop do financiranja iz ESK ter olajšujejo povezovanje z zasebnimi vlagatelji in spodbujajo finančno pismenost podjetnikov, vključno z razumevanjem priložnosti, ki jih ponuja financiranje na kapitalskih trgih.
3. Projektno svetovanje med drugim podpira oblikovanje nabora projektov in razvoj potencialnih naložbenih projektov v okviru instrumenta InvestEU ESK ter prispeva k

njihovemu nadaljnemu razvoju. Pri projektnem svetovanju sodelujejo tudi industrijska zaveznitva in evropski grozdi. Projektno svetovanje je na voljo v okviru vsakega navedenega sklopa politike, ki zajema sektorje v okviru navedenega sklopa. Poleg tega lahko svetovalna podpora zajema splošne cilje in medsektorske ukrepe.

4. Komisija lahko v skladu s potrebami posameznih sklopov politik sklene svetovalne sporazume s svetovalnimi partnerji in ponudniki storitev. Komisija in svetovalni partnerji, vključno s skupino EIB, tesno sodelujejo, da bi zagotovili učinkovitost, sinergije in učinkovito geografsko pokritost po vsej Uniji, pri tem pa upoštevajo obstoječe strukture in delo.
5. Ne glede na instrument izvrševanja proračuna za pridobitev ali zagotavljanje svetovalnih storitev se ponudniki in prejemniki storitev izberejo v skladu z načeli preglednosti, enakega obravnavanja in preprečevanja nasprotja interesov, tudi nasprotja poklicnih interesov.
6. Komisija, njeni svetovalni partnerji in drugi ponudniki storitev pri izvajanju projektnega svetovanja po potrebi sodelujejo z drugimi javnimi ali zasebnimi ponudniki svetovalnih in podpornih storitev na ravni Unije ali nacionalni ravni, vključno z mrežo EU za podjetja.

ODDELEK 2

SODELOVANJE MSP

Člen 27

Mreža EU za podjetja

1. Vzpostavi se „mreža EU za podjetja“, da bi podjetjem Unije pomagala, da postanejo konkurenčnejša in inovativnejša ter da rastejo in se širijo na enotnem trgu in zunaj njega, s posebnim poudarkom na MSP, zagonskih podjetjih, podjetjih v razširitveni fazi in malih podjetjih s srednje veliko tržno kapitalizacijo. Mreža pokriva celotno Unijo in je geografsko uravnotežena, pri čemer se upoštevajo posebnosti vseh vrst regij v Uniji, vključno z manj razvitimi regijami in najbolj oddaljenimi regijami Unije.

Člen 28

Podpora podjetjem

1. ESK izvaja medsektorske dejavnosti, osredotočene na krepitev konkurenčnosti MSP in doseganje dodatnosti na ravni Unije, vključno z naslednjimi ukrepi:
 - (a) zagotavljanjem integriranega poslovnega svetovanja in podpore podjetjem, tudi s finančno podporo tretjim stranem;
 - (b) zagotavljanjem priložnosti za partnerstva in krepitev zmogljivosti;
 - (c) podporo in pomočjo za dostop do tehnologij, tehnološke infrastrukture in objektov, podporo tržnemu uveljavljanju inovacij ter podporo poslovnim organizacijam, MSP in malim podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo, vključno z zagonskimi podjetji in podjetji v razširitveni fazi, pri sodelovanju na sodelovalnih platformah in v sektorjih;
 - (d) spodbujanjem poslovnega razumevanja politik Unije in pridobivanjem povratnih informacij o njihovi učinkovitosti;

- (e) povečanjem dostopa in razpoložljivosti financiranja za MSP, vključno z mikrofinanciranjem in podporo socialnim podjetjem, ter za mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo;
- (f) olajšanjem dostopa do trgov, tudi s podporo internacionalizaciji MSP in zagotavljanjem tržnih informacij, tudi v manj razvitih in najbolj oddaljenih regijah;
- (g) izboljšanjem poslovnega okolja za MSP in spodbujanjem novih poslovnih priložnosti za MSP, med drugim s podpiranjem vrednotenja intelektualne lastnine, določanja standardov in javnih naročil;
- (h) spodbujanjem podjetništva, vključno s podjetništvom žensk in mladih ter pridobivanjem podjetniških in poslovnih spretnosti.

Člen 29

Namenski ukrepi za MSP za povečanje udeležbe MSP

1. Vsak sklop podpira namenske sektorske ukrepe, namenjene zagonskim podjetjem, MSP in malim podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo, ali razpise za MSP v strateških sektorjih, da se spodbujajo inovacije, pospeševanje poslovanja, komercializacija in širitev.

Člen 30

Podpora za razvoj spretnosti

1. ESK financira dejavnosti v podporo razvoju spretnosti, zlasti v strateških sektorjih, pri čemer se vzpostavljajo močne povezave med izvajalci visokošolskega izobraževanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja, uporabnimi raziskavami in podjetji za prožno, inovativno in konkurenčno gospodarstvo. To vključuje podporo za evropsko jamstvo za spretnosti, da se podpre prehod v vrednostni verigi v korist sektorjev ali poklicev strateške rasti na celotnem trgu dela z izpopolnjevanjem in preusposabljanjem delovne sile ter partnerstvi na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja za okrepitev sodelovanja med izvajalci poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter podjetji, zlasti MSP, in njihovo povezovanje z regionalnimi industrijskimi ekosistemi.

ODDELEK 3

SLUŽBA ZA POMOČ UPRAVIČENCEM

Člen 31

Dostop do financiranja Unije

1. ESK v skladu s členom 150 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 prispeva k vzdrževanju in razširitvi enotnega območja elektronske izmenjave podatkov za udeležence, da se zagotovi poenostavljen dostop do financiranja Unije. Navedeni prispevek je neodvisen od načina ali instrumenta izvrševanja proračuna ter vključuje svetovalne storitve in storitve pospeševanja poslovanja ter podporo enotnemu vstopnemu mestu za dostop do podpore Unije v skladu z Uredbo (EU) [XXX] [uredba o okviru smotnosti].
2. ESK lahko podpira vse dodatne dejavnosti za olajšanje in pospešitev dostopa do financiranja Unije ter drugega financiranja, sredstev in naložb ter za zagotovitev

vrednotenja in uporabe rezultatov z orodji in instrumenti, kot so potrditev koncepta, nepovratna sredstva za uvajanje, svetovalne storitve in storitve podpore podjetjem ter vsaka namenska platforma.

Poglavje IV

Podpora za prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije

Člen 32

Predmet urejanja

1. Ukrepi, ki se podpirajo na podlagi tega poglavja, prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3(1) in posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (a).
2. Podpora ukrepom na podlagi tega poglavja se financira iz proračuna iz člena 4 in vseh dodatnih prispevkov, dodeljenih v skladu s členom 5.

Člen 33

Posebne dejavnosti v podporo politikam prehoda na čisto energijo in razogljičenja industrije

1. Podpora sklopu za prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije se izvaja zlasti z naslednjimi dejavnostmi:
 - (a) „dejavnosti v okviru programa LIFE“: zagotavljanje podpore projektom „od spodaj navzgor“ za predstavitev, preizkušanje in tržno uveljavljanje inovativnih rešitev in dobrih praks na področju prehoda na čisto energijo in razogljičenja industrije ter ozaveščanje o podnebjju in okolju na ustreznih ravneh upravljanja;
 - (b) energijska učinkovitost, shranjevanje energije, prilagajanje odjema, domača prenosna in distribucijska omrežja, digitalizacija energetskega sistema, integrirana energija iz obnovljivih virov, energetske prenovne ter rešitve, sistemi in storitve ogrevanja in hlajenja;
 - (c) rešitve za čisto energijo in razogljičenje v industriji, vključno z elektrifikacijo energetskega intenzivnih industrij ter zajemanjem, shranjevanjem in uporabo ogljika, ter v mestih, zlasti na področjih energije, prometa in stavb;
 - (d) nabava, proizvodnja, skladiščenje, distribucija in uporaba trajnostnih goriv, ki olajšujejo razogljičenje mobilnosti;
 - (e) čiste, multimodalne, digitalizirane in varne prometne rešitve in rešitve za mobilnost, vključno z mobilnimi sredstvi (npr. vozili, plovili, tudi ribiškimi plovili, zrakoplovi, tirnimi vozili) ter infrastrukturo (med drugim polnilno infrastrukturo, pristanišči ali železnico za visoke hitrosti), sistemi in operacijami;
 - (f) podpiranje razvoja in uvajanja pametne mobilnosti, vključno z vozili, infrastrukturo, povezano in avtomatizirano mobilnostjo, pametnimi sistemi za upravljanje prometa in povezanimi storitvami;
 - (g) proizvodnja čistih tehnologij in njena dobavna veriga, tudi s finančno podporo strateškemu projektu na podlagi Uredbe (EU) 2024/1735 ter povečanjem proizvodne zmogljivosti za neto ničelne tehnologije in njihovih dobavnih verig ter obstoječih proizvodnih linij;

- (h) krepitev zmogljivosti Unije na področju inovacij in industrijskega uvajanja napredne proizvodnje in naprednih materialov;
 - (i) krožno gospodarstvo, učinkovita raba vode, zdravje oceanov in okoljska politika, vključno z rešitvami za zaščito, obnovo in izboljšanje kakovosti okolja, tudi zraka, vode, morja in tal, za zaustavitev in obrnitev izgube biotske raznovrstnosti ter boj proti degradaciji ekosistemov, kot tudi s trajnostnimi rešitvami za podnebne ukrepe v agroživilskih in gozdarskih dobavnih verigah;
 - (j) odpornost na podnebne spremembe in v zvezi z vodo;
 - (k) preprečevanje in nadzor onesnaževanja ter sanacija onesnaženosti;
 - (l) naložbe, inovacije in modernizacija v sektorjih trajnostnega modrega gospodarstva, kot so ladjedelništvo in ladijski promet, energija iz odobalnih virov, tehnologije za opazovanje oceanov, modra tehnologija in ohranjanje ekosistemov;
 - (m) trajnostnost in prehod MSP na čisto energijo, tudi v turizmu, gradbeništvu in drugih gospodarskih sektorjih;
 - (n) uvajanje na trg, krepitev zmogljivosti ter razvoj spretnosti za čisti prehod, vključno s prehodom na čisto energijo in dejavnostmi na strani povpraševanja po energiji (na primer akademije za neto ničelno industrijo), prehodom na trajnostno in varno mobilnost ter trajnostnim turizmom v mestih, na podeželskih območjih, v skupnostih in stavbah;
 - (o) podporni ukrepi za razvoj, izvajanje, spremljanje in izvrševanje ustrezne zakonodaje in politike Unije. To vključuje podporo ustreznim institucijam, sodelovanje med nacionalnimi organi in z deležniki ter študije, razvoj in uvajanje orodij in infrastruktur, vključno z infrastrukturo in orodji IT.
2. Podpora, zagotovljena z dejavnostmi iz odstavka 1, se lahko zagotovi v kakršni koli obliki, vključno s skupnimi raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi, določenimi v Uredbi (EU) [XXX] [okvirni program za raziskave in inovacije] in opredeljenimi v posebnem namenskem delu delovnega programa.

Člen 34

Dopolnilna pravila

1. Za dejavnosti, ki podpirajo usklajevalne in podporne ukrepe na področju energijske učinkovitosti in prehoda na čisto energijo, lahko podpora Unije brez poseganja v načelo sofinanciranja krije do 100 % upravičenih stroškov.
2. Z odstopanjem od člena 184(6) finančne uredbe lahko odgovorni odredbodajalec za dejavnosti, ki podpirajo usklajevalne in podporne ukrepe na področju energijske učinkovitosti in prehoda na čisto energijo, ter dejavnosti v okviru programa LIFE iz člena 34(1), točka (a), odobri ali naloži financiranje posrednih stroškov upravičenca v obliki pavšalnih stopenj do največ 25 % skupnih upravičenih neposrednih stroškov, razen neposrednih upravičenih stroškov za sklepanje pogodb s podizvajalci, finančne podpore tretjim stranem in vseh stroškov na enoto ali pavšalnih zneskov, ki vključujejo posredne stroške.
3. Delovni programi zagotavljajo skladnost z vrstami ukrepov, načrtovanih za izvajanje v okviru sklada iz člena 10a(8) Direktive 2003/87/ES, ter skladnost in dopolnjevanje z Uredbo (EU) [XXX] [Instrument za povezovanje Evrope].

4. Delovni programi, sprejeti v skladu s pravili te uredbe na podlagi tega poglavja, se vključijo v poseben namenski del in zagotovijo skladnost z dejavnostmi na področju konkurenčnosti in družbe, ki se podpirajo na podlagi Uredbe (EU) [XXX] [okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa].

Člen 35

Konkurenčni razpisni mehanizem

1. Postopki dodeljevanja na podlagi tega poglavja imajo lahko obliko konkurenčnega zbiranja ponudb. To vključuje pogodbe na razliko, pogodbe na razliko za ogljik ali pogodbe s fiksnimi premijami za podporo naložbam v razogljičenje, če so finančni interesi Unije zaščiteni, izpostavljenost proračuna pa ostaja omejena na najvišji prispevek. Konkurenčni postopki zbiranja ponudb se lahko izvajajo prek vsakega instrumenta za izvrševanje proračuna iz člena 12 in v skladu z njim.

POGLAVJE V

PODPORA ZA ZDRAVJE, BIOTEHNOLOGIJO, KMETIJSTVO IN BIOGOSOPDARSTVO

Člen 36

Posebne določbe za podporo politikam zdravja, biotehnologije, kmetijstva in biogospodarstva

1. Ukrepi, ki se podpirajo na podlagi tega poglavja, prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3(1) in posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (b).
2. Podpora ukrepom na podlagi tega poglavja se financira iz proračuna iz člena 4(2) in vseh dodatnih prispevkov, dodeljenih v skladu s členom 5.

Člen 37

Posebne dejavnosti

1. Podpora politikam na področju zdravja, biotehnologije, kmetijstva in biogospodarstva se izvaja zlasti z naslednjimi dejavnostmi:
 - (a) izboljšanje in varovanje zdravja, vključno s čezmejnimi zdravjem, z dajanjem prednosti promociji zdravja in preprečevanju bolezni v celotnem življenjskem obdobju s pristopom politike „zdravje v vseh politikah“ in politike „eno zdravje“, s posebnim poudarkom na nalezljivih in nenalezljivih boleznih, vključno z duševnim zdravjem, degenerativnim zdravjem, avtizmom, boleznimi srca in ožilja, rakom in drugimi nenalezljivimi boleznimi, tudi boleznimi, ki so povezane z onesnaževanjem, spolnim in reproduktivnim zdravjem, ter krepitevijo mednarodnih zdravstvenih pobud in sodelovanja;
 - (b) krepitev učinkovitosti in odpornosti zdravstvenih sistemov z okrepitevijo dostopa do zdravstvenih podatkov in digitalnih orodij, infrastruktur in storitev ter njihove uporabe in ponovne uporabe, vključno s podporo evropskemu zdravstvenemu podatkovnemu prostoru, uvajanjem rešitev, ki temeljijo na umetni inteligenci in robotiki, v zdravstvu, spodbujanjem digitalne preobrazbe zdravstvenega varstva, izboljšanjem dostopa do zdravstvenih storitev, s posebnim poudarkom na javnem zdravju in zdravstveni

delovni sili, razvojem in izvajanjem zdravstvene zakonodaje Unije, tudi z uporabo digitalnih tehnologij, spodbujanjem odločanja na podlagi dokazov (vključno s podpiranjem vrednotenja zdravstvenih tehnologij), zagotavljanjem digitalnih rešitev za spremljanje in usklajevanje ter spodbujanjem integriranega dela med nacionalnimi zdravstvenimi sistemi, da se zagotovita skladnost in učinkovitost po vsej Uniji;

- (c) spodbujanje razvoja, proizvodne zmogljivosti, proizvodnje in industrijskega uvajanja zdravstvenih tehnologij in tehnologij biogospodarstva, da se poveča konkurenčnost sektorja ter zagotovijo razpoložljivost zdravil, medicinskih pripomočkov, digitalnih rešitev in zdravstvenih protiukrepov Unije, pomembnih za pripravljenost in odzivanje na čezmejne grožnje za zdravje, ter konkurenčnost in odpornost sektorjev z zagotavljanjem, da so taki proizvodi inovativni, varni, dostopni, razpoložljivi in cenovno ugodni, s čimer se spodbuja pravičen dostop po vsej Uniji;
 - (d) podpiranje odkrivanja, razvoja, zmanjševanja tveganj, predstavitev, pilotnega izvajanja in uporabe ter širjenja biotehnoških inovacij, pospeševanje tržnega uvajanja in uveljavljanja biotehnoških rešitev, krepitev nastajajočih vrednostnih verig ter zagotavljanje dostopa do financiranja in druge podpore za MSP, zagonska podjetja, podjetja v razširitveni fazi in inovatorje;
 - (e) zaščita ljudi s podpiranjem razvoja, izvajanja in spremljanja politik zdravstvene varnosti v sodelovanju z organi in deležniki iz držav članic ter usklajevanjem načrtov Unije in nacionalnih načrtov za preprečevanje, pripravljenost in odzivanje;
 - (f) spodbujanje inovativnega in konkurenčnega sektorja biogospodarstva v Uniji, tudi na področju zdravstvene biotehnologije, materialov in proizvodov na biološki osnovi, vrednotenja kmetijskih in gozdnih ostankov, proizvodov z negativnim ogljičnim odtisom, bioproizvodnje in biokemikalij, zlasti s podpiranjem odkrivanja, razvoja, zmanjševanja tveganja, predstavitev, pilotnega izvajanja in širjenja inovacij na področju biogospodarstva; s pospeševanjem tržnega uvajanja in uveljavljanja materialov na biološki osnovi iz kmetijstva in gozdarstva ter biogospodarskih rešitev; s krepitevijo nastajajočih vrednostnih verig; z izgradnjo usposobljene delovne sile, zagotavljanjem dostopa do financiranja in druge podpore za MSP, zagonska podjetja, podjetja v razširitveni fazi in inovatorje;
 - (g) spodbujanje konkurenčnosti, trajnostnosti, odpornosti in pravičnosti sektorjev kmetijstva, ribištva, akvakulture, gozdarstva ter podeželskih in obalnih območij ter prispevanje k dolgoročni prehranski varnosti v Uniji;
 - (h) podpiranje ukrepov za razvoj, izvajanje, spremljanje in izvrševanje ustrezne zakonodaje in politike Unije. To vključuje podporo ustreznim institucijam, sodelovanje med nacionalnimi organi in z deležniki ter študije, razvoj in uvajanje orodij in infrastruktur, vključno z infrastrukturo in orodji IT.
2. Delovni programi, sprejeti v skladu s pravili te uredbe na podlagi tega poglavja, se vključijo v poseben namenski del in zagotovijo skladnost z dejavnostmi na področju konkurenčnosti in družbe, ki se podpirajo na podlagi Uredbe (EU) [XXX] [okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa].

POGLAVJE VI

PODPORA ZA VODILNO VLOGO NA DIGITALNEM PODROČJU

Člen 38

Posebne določbe za podporo politiki vodilne vloge na digitalnem področju

1. Ukrepi, ki se podpirajo na podlagi tega poglavja, prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3(1) in posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (c).
2. Podpora ukrepom na podlagi tega poglavja se financira iz proračuna iz člena 4(2), točka (d), in vseh dodatnih prispevkov, dodeljenih v skladu s členom 5.

Člen 39

Posebne dejavnosti v podporo politiki vodilne vloge na digitalnem področju

1. S podporo vodilni vlogi na digitalnem področju se celovito in usklajeno obravnava celoten obseg digitalnega sektorja, kot so umetna inteligenca (vključno s tovarnami in gigatovarnami umetne inteligence), visokozmogljivostno računalništvo, kvantne tehnologije, polprevodniki in fotonika, robotika, tehnologije velepodatkov, telekomunikacije na robu in tehnologije oblaka, komunikacijska omrežja, napredna povezljivost, vključno s 6G in drugimi brezžičnimi tehnologijami, tehnologije zaznavanja, kibernetska varnost in odpornost omrežja, programsko inženirstvo, razširjena resničnost in virtualni svetovi, digitalni dvojčki, digitalna identiteta in podjetniške denarnice Unije, tehnologije zaupanja, nove in nastajajoče digitalne tehnologije ter medsektorske digitalne tehnologije in aplikacije, tudi s potencialom za dvojno rabo, ter podpora za podatkovne tehnologije in podatkovne prostore.
2. Podpora vodilni vlogi na digitalnem področju se izvaja zlasti z naslednjimi dejavnostmi:
 - (a) doseganje vodilnega položaja na področju digitalnih tehnologij in tehnologij umetne inteligence z raziskavami in inovacijami, uporabnimi raziskavami, prenosom tehnologije, uvajanjem v industriji in tržnim uveljavljanjem. Izvajanje med drugim vključuje razvoj in oblikovanje trajnostnih temeljnih digitalnih tehnologij, ki odražajo vrednote Unije, varujejo varnost Unije in spodbujajo njeno konkurenčnost na svetovni ravni;
 - (b) doseganje tehnološke suverenosti z vzpostavitvijo odpornih digitalnih ekosistemov, vključno z naprednimi digitalnimi spretnostmi, ter zagotavljanje visoke ravni kibernetske varnosti v Uniji. Izvajanje med drugim vključuje ustvarjanje privlačnega ekosistema za prelomna inovativna podjetja, MSP, zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi ter nastajajoče vodilne industrijske akterje v digitalnem sektorju, da ostanejo, rastejo in uspevajo v Uniji, njihovo podporo pri širitvi, širitvi njihovih trgov, tudi z javnimi naročili, in prispevanje k digitalni suverenosti Unije s poudarkom na obravnavanju kompleksnosti tehnoloških vrednostnih verig, standardizaciji, zanesljivosti oskrbe z naprednimi digitalnimi tehnologijami, infrastrukturami in storitvami, potrebnih zmogljivostih, vključno s proizvodnjo, proizvodnimi zmogljivostmi ter naprednimi digitalnimi spretnostmi v zasebnem in javnem sektorju;

- (c) omogočanje digitalne moči podjetjem in državljanom z uvajanjem najsodobnejših in trajnostnih digitalnih aplikacij, infrastruktur in storitev po vsej Uniji. Izvajanje med drugim vključuje ukrepe za raziskave in inovacije, razvoj, proizvodnjo, izdelavo ali uvajanje naprednih digitalnih infrastruktur v velikem obsegu po vsej Uniji (npr. visokozmogljivostno računalništvo, povezovanje telekomunikacij, računalništva v oblaku in računalništva na robu, tovarne in gigatovarne umetne inteligence, podatki in podatkovni prostori, obrati za preizkušanje in eksperimentiranje, pilotne linije za polprevodnike, fotoniko in kvantne čipe, kvantno računalništvo, komunikacijska in zaznavna infrastruktura, vozlišča za kibernetiko varnost, mreža EU za podjetja, evropska digitalna inovacijska vozlišča, infrastrukture za napredno povezljivost, vključno s podmorskimi kabli in nezemeljskimi omrežji), ukrepe za evropske denarnice za digitalno identiteto in storitve zaupanja ter evropske podjetniške denarnice in storitve, kot tudi varno in interoperabilno digitalno javno infrastrukturo, ki naj bi delovala kot ključni dejavnik digitalne preobrazbe ter podpirala družbeno odpornost in pripravljenost, s čimer bi podjetjem, javnim storitvam in državljanom zagotovili jasno dodano vrednost. Ti ukrepi so po potrebi usklajeni z nacionalnimi naložbami in izkoriščajo neizkoriščen potencial za vzpostavitev domačega trga za napredne digitalne tehnologije, „izdelane v Evropi“. Taki ukrepi se lahko zagotovijo v okviru večdržavnih projektov, vzpostavljenih v skladu s Sklepom (EU) 2022/2481, vključno zlasti s tistimi, ki se izvajajo prek konzorcijev evropske digitalne infrastrukture ali skupnih podjetij;
- (d) podpiranje digitalne preobrazbe javnih in zasebnih sektorjev v Uniji, vključno s podpiranjem razvoja in kroženja digitalnih spretnosti. Izvajanje med drugim vključuje zagotavljanje potrebne podpore za pospešitev in poglobitev uvajanja in uveljavljanja digitalnih rešitev v vseh gospodarskih sektorjih z raziskavami, inovacijami in uvajanjem, da se povečata njihova produktivnost in konkurenčnost, s poudarkom na kompleksnejših tehnologijah, ter dosežejo družbene koristi. Podpora aplikacijam javnega sektorja in širša digitalizacija javnega sektorja sta namenjeni zagotavljanju povezujočega okolja interoperabilnih digitalnih javnih storitev po vsej Uniji, podpiranju tehnološke suverenosti ter povečanju njihove učinkovitosti za podjetja in državljanke. Digitalno preobrazbo gospodarskega in javnega sektorja podpirajo tudi drugi sektorski sklopi ESK;
- (e) podporni ukrepi za razvoj, izvajanje, spremljanje in izvrševanje ustrezne zakonodaje in politike Unije. To vključuje podporo ustreznim institucijam, sodelovanje med nacionalnimi organi in z deležniki ter študije, razvoj in uvajanje orodij in infrastruktur, vključno z infrastrukturo in orodji IT.
3. Dejavnosti iz tega oddelka podpirajo razvoj, uvajanje in javno naročanje naprednih zmogljivosti, infrastruktur, tehnologij in zmožnosti na področju kibernetike varnosti, da se zagotovi varnost kritične infrastrukture in digitalnih dobavnih verig, oblikuje slika razmer v Uniji glede krajine groženj ter izboljšajo zmogljivosti za odkrivanje in odzivanje na incidente; podpiranje konkurenčnosti industrijske baze Unije za kibernetiko varnost, razvoja spretnosti na področju kibernetike varnosti ter kibernetike zrelosti evropske industrijske baze, vključno z MSP.
4. Delovni programi, sprejeti v skladu s pravili te uredbe na podlagi tega poglavja, se vključijo v poseben namenski del in zagotovijo skladnost z dejavnostmi na področju konkurenčnosti in družbe iz Uredbe (EU) [XXX] [okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa].

POGLAVJE VII

PODPORA ZA ODPORNOST IN VARNOST, OBRAMBNO INDUSTRIJO IN VESOLJE

Člen 40

Predmet urejanja

1. Ukrepi, ki se podpirajo na podlagi tega oddelka, prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3(1) in posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (d).
2. Podpora ukrepom na podlagi tega oddelka se financira iz proračuna iz člena 4(2), točka (e), in vseh dodatnih prispevkov, dodeljenih v skladu s členom 5.

Člen 41

Sinergije na področju vesolja in obrambe

1. Ustanovi se svetovalni odbor za vesolje in obrambo, ki lahko svetuje Komisiji glede usklajevanja in dopolnjevanja med vesoljskimi in obrambnimi dejavnostmi, kot je določeno v členu 3(2), točka (d), podtočki (1) in (2), ter povezanimi finančnimi orodji za povečanje učinkovitosti naložb in uspešnosti rezultatov. Člane svetovalnega odbora iz odstavka 1 imenujejo države članice.

ODDELEK 1

PODPORA ZA POLITIKO ODPORNOSTI

Člen 42

Posebne dejavnosti v podporo politikam odpornosti

1. Podpora politiki odpornosti krepi strateško avtonomijo, gospodarsko varnost in odpornost industrije Unije s krepitvijo različnih stopenj vrednostne verige surovin, tudi z diverzifikacijo oskrbe s kritičnimi surovinami iz tretjih držav.
2. Podpora politiki odpornosti se izvaja zlasti z naslednjimi dejavnostmi:
 - (a) podporo krepitvi zmogljivosti EU na področju raziskovanja, pridobivanja, predelave in recikliranja surovin;
 - (b) nakupom surovin v skladu s potrebami po gospodarski varnosti ter cilji zelenega in digitalnega prehoda, da se zmanjša tveganje motenj v oskrbi za podjetja v EU, vključno z vzpostavitvijo in upravljanjem zalog kritičnih surovin v sodelovanju z državami članicami in industrijo;
 - (c) finančno podporo strateškim projektom na podlagi evropskega akta o kritičnih surovinah v skladu s potrebami po gospodarski varnosti ter cilji zelenega in digitalnega prehoda.
3. Podpora, zagotovljena z dejavnostmi iz odstavka 2, se lahko zagotovi v kakršni koli obliki, vključno s skupnimi raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi, določenimi v okvirnem programu za raziskave in inovacije [predlog za program Obzorje Evropa] in opredeljenimi v posebnem namenskem delu delovnega programa.

4. Delovni programi, sprejeti v skladu s pravili te uredbe na podlagi tega poglavja, se vključijo v poseben namenski del in zagotovijo skladnost z dejavnostmi na področju konkurenčnosti in družbe iz Uredbe (EU) [XXX] [okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa].

Člen 43

Dopolnilna pravila

1. Pri strateških projektih v okviru evropskega akta o kritičnih surovinah in strateških projektih, predvidenih v ustrezni sektorski zakonodaji, se lahko uporabljajo pravila iz člena 20.

ODDELEK 2

PODPORA ZA POLITIKO OBRAMBNE INDUSTRIJE

Člen 44

Posebne dejavnosti v podporo politiki obrambne industrije

1. Podpora politiki obrambne industrije se izvaja zlasti prek naslednjih komponent:
 - (a) podpore uvajanju evropskih obrambnih projektov skupnega interesa iz člena 45 te uredbe;
 - (b) podpore raziskavam in razvoju na področju obrambe ter inovacijski in tehnološki premoči iz člena 46;
 - (c) podpore odzivnosti obrambne industrije ter povečanju njene proizvodnje in odpornosti, kot je navedeno v členu 47;
 - (d) podpore sodelovanju pri javnem naročanju, vzdrževanju in razpoložljivosti na obrambnem področju, kot je navedeno v členu 48;
 - (e) omogočanja vojaške logistike in vojaške logistične podpore, kot je navedeno v členu 49.
2. Podpora novim udeležencem, inovativnim zagonskim podjetjem, MSP in podjetjem v razširitveni fazi bo prilagojena za vse dejavnosti iz prvega odstavka, da se zagotovijo hitrost, prožnost in prilagodljivost. Izvajala se bo v obliki namenskega programa EU za obrambne inovacije (EUDIS), ki bo vključeval inovativne in nadgradljive dejavnosti, tudi v podporo prelomnim tehnologijam in posameznim subjektom, kot so: prireditve za povezovanje in podjetniško mentorstvo za inovatorje, prožni mehanizmi financiranja, izzivi, hekatoni, podpora inovativnemu javnemu naročanju, modeli javnega naročanja za postopno posodobitev, namenjeni hitro razvijajočim se sistemom, in vsi drugi ukrepi za hitrejšje inovacijske cikle ter tehnološko povezovanje, potrjevanje in eksperimentiranje.
3. Podpora, zagotovljena z dejavnostmi iz odstavkov 1 in 2, se lahko zagotovi v kakršni koli obliki, vključno s skupnimi raziskavami ter podporo inovacijskim dejavnostim za posamezne subjekte in finančne instrumente.

Člen 45

Evropski obrambni projekti skupnega interesa

1. Evropski obrambni projekti skupnega interesa so sestavljeni iz skupnih industrijskih projektov, cilj katerih je okrepiti konkurenčnost evropske obrambne tehnološko-industrijske baze (EDTIB) po vsej Uniji, hkrati pa prispevati k razvoju vojaških zmogljivosti držav članic in sistemov skupnega interesa in/ali uporabe, vključno s tistimi, ki zagotavljajo dostop do vseh področij delovanja, in sicer kopenskega, pomorskega, zračnega, vesoljskega in kibernetkega.
2. Komisija lahko evropske obrambne projekte skupnega interesa opredeli v izvedbenem aktu, sprejetem v skladu s postopkom pregleda iz člena 83(3).
3. Komisija pri opredeljevanju projektov iz odstavka 2:
 - (a) ustrezno upošteva smernice, zagotovljene v okviru svetovalnega odbora za obrambno industrijo iz člena 56, zlasti prispevek projekta k prednostnim nalogam na področju zmogljivosti, opredeljenim v okviru SZVP, predvsem v okviru načrta za razvoj zmogljivosti, ter ciljem strateškega kompasa za varnost in obrambo;
 - (b) opredeli splošne potrebe po financiranju in morebitne učinke na proračun Unije;
 - (c) upošteva vsa stališča držav članic.
4. Evropski obrambni projekti skupnega interesa izpolnjujejo naslednja splošna merila:
 - (a) projekt vključuje vsaj štiri države članice;
 - (b) cilj projekta je razviti zmogljivosti, vključno s tistimi, ki zagotavljajo dostop do strateških področij in spornih prostorov, strateške spodbujevalce in po potrebi sisteme, ki delujejo kot evropska obrambna infrastruktura skupnega interesa in za skupno uporabo;
 - (c) koristi projekta se razširijo na širši del Unije in zagotavljajo široko geografsko sodelovanje;
 - (d) projekti so posebno veliki ali obsežni in so namenjeni ublažitvi visoke stopnje tehnološkega ali finančnega tveganja;
 - (e) potencialne splošne koristi projekta odtehtajo njegove stroške, tudi dolgoročno.
5. Evropski obrambni projekt skupnega interesa vključuje vsaj štiri države članice. Pri projektu lahko po potrebi sodeluje Evropska komisija.
6. Evropski obrambni projekti skupnega interesa naj bi prispevali k obrambnim zmogljivostim, ki so kritične za varnostne in obrambne interese Unije in njenih držav članic, in so zato v javnem interesu. Oblikujejo se lahko v okviru struktur za evropske oborožitvene programe, vzpostavljenih v skladu z Uredbo (EU) [XXX] [program za evropsko obrambno industrijo].
7. Države članice lahko brez poseganja v člena 107 in 108 PDEU uporabljajo sheme podpore in zagotovijo upravno podporo za evropske obrambne projekte skupnega interesa.
8. Uvajanje evropskih obrambnih projektov skupnega interesa se lahko šteje kot nujni razlog prevladujočega javnega interesa v smislu člena 6(4) in člena 16(1), točka (c), Direktive 92/43/EGS ali prevladujočega javnega interesa v smislu člena 4(7) Direktive 2000/60. Zato se načrtovanje, gradnja in delovanje zadevnih proizvodnih

obratov lahko šteje za prevladujoči javni interes, če so izpolnjeni preostali pogoji iz teh določb.

9. Unija podpira vse dejavnosti, potrebne za razvoj, industrializacijo, javno naročanje ali uvedbo evropskega obrambnega projekta skupnega interesa, zlasti z vsako dejavnostjo, ki se podpira na podlagi tega oddelka.

Člen 46

Skupne raziskave in razvoj na področju obrambe, inovacijska in tehnološka premoč

1. Dejavnosti, ki podpirajo raziskave in razvoj na področju obrambe ter inovacijsko in tehnološko premoč, lahko zajemajo zlasti:
 - (a) skupne raziskovalne ukrepe za obrambo, od temeljnih do uporabnih raziskav, s poudarkom na skupno dogovorjenih prednostnih nalogah na področju zmogljivosti;
 - (b) skupne razvojne ukrepe za nove obrambne proizvode in tehnologije, ki vključujejo vsaj izdelavo systemskega prototipa, preizkušanje, kvalifikacijo ali certifikacijo;
 - (c) ukrepe v podporo prelomnim tehnologijam za obrambo;
 - (d) ukrepe v podporo hitrejšim inovacijskim ciklom in tehnološkemu povezovanju, vključno s stalnimi raziskavami in razvojem ter tehnološkimi izzivi;
 - (e) vključitev ukrepov za uporabo v druge namene za prilagoditev civilnih tehnologij za obrambo.

Člen 47

Odzivnost, povečanje in odpornost obrambne industrije

1. Dejavnosti, povezane s krepitvijo odzivnosti ter povečanjem industrijske proizvodnje in odpornosti za povečanje odzivnosti in odpornosti evropske obrambne tehnološko-industrijske baze, da bi lahko razvijala, proizvajala in vzdrževala kritične zmogljivosti/zmožnosti za obrambno proizvodnjo v potrebnem obsegu in s potrebno hitrostjo, tudi s podpiranjem povečanja industrijske proizvodnje inovativnih podjetij ter s podpiranjem razvoja spretnosti, lahko zajemajo zlasti:
 - (a) optimizacijo, razširitev, posodobitev, nadgradnjo ali spremembo namena obstoječih ali vzpostavitev novih proizvodnih zmogljivosti za komponente in surovine, če so te namenjene ali se v celoti uporabljajo za proizvodnjo obrambnih proizvodov, zlasti z namenom povečanja proizvodne zmogljivosti ali skrajšanja časa proizvodnje, tudi na podlagi javnega naročanja ali pridobitve potrebnih obdelovalnih strojev in kakršnih koli drugih potrebnih vhodnih materialov;
 - (b) vzpostavitev čezmejnih industrijskih partnerstev, tudi z javno-zasebnimi partnerstvi ali drugimi oblikami industrijskega sodelovanja, v okviru skupnih industrijskih prizadevanj, kot so čezmejni skupni podvigi, vključno z dejavnostmi, katerih cilj je usklajevanje pridobivanja ali rezervacije in skladiščenja obrambnih proizvodov, komponent in ustreznih surovin, če se te komponente in surovine v celoti uporabljajo za proizvodnjo obrambnih proizvodov ali so namenjene za tako uporabo, ter usklajevanje proizvodnih zmogljivosti in proizvodnih načrtov;

- (c) izgradnjo in dajanje na voljo rezervnih dodatnih proizvodnih zmogljivosti (vedno pripravljene zmogljivosti) za obrambne proizvode, njihove komponente in ustrezne surovine, če se te komponente in surovine v celoti uporabljajo za proizvodnjo obrambnih proizvodov ali so namenjene za tako uporabo, v skladu z naročenim ali načrtovanim obsegom proizvodnje;
 - (d) spodbujanje industrializacije in komercializacije obrambnih proizvodov, ki so bili razviti v okviru ukrepov, ki jih financira Unija, ali drugih dejavnosti sodelovanja, izvedenih s podporo vsaj dveh držav članic, vključno z vzpostavitvijo čezmejnih industrijskih partnerstev, javno-zasebnih partnerstev ali drugih oblik industrijskega sodelovanja, povečanjem začetne proizvodnje in licenciranjem proizvodnje, kadar je to ustrezno;
 - (e) preizkušanje, vključno s potrebno infrastrukturo, in po potrebi certificiranje obnove obrambnih proizvodov, da bi odpravili njihovo zastarelost in bi jih lahko uporabljali končni uporabniki;
 - (f) zmanjšanje strateških odvisnosti industrije, zlasti nadomestitev komponent, za katere veljajo omejitve s strani nepridružene tretje države ali subjekta iz tretje države, ali razvoj možnosti nadomestitve ali odstranitve takih komponent.
2. Da bi zagotovila pravočasno in zadostno razpoložljivost obrambnih proizvodov ter s tem spodbudila konkurenčnost EDTIB in, kjer je ustrezno, ukrajinske DTIB, Komisija podpira naslednji sklop ukrepov (mehanizem EU za prodajo vojaške opreme):
- (a) vzpostavitev, upravljanje in vzdrževanje združenih sredstev, sestavljenih iz obrambnih proizvodov, za pripravljenost obrambne industrije;
 - (b) vzpostavitev in vzdrževanje enotnega, centraliziranega kataloga obrambnih proizvodov, ki ga razvijeta EDTIB in ukrajinska DTIB;
 - (c) krepitev upravnih zmogljivosti v zvezi z javnimi naročili obrambnih proizvodov.
3. Združena sredstva za pripravljenost obrambne industrije iz odstavka 2, točka (a), se vzpostavijo, upravljajo in vzdržujejo le v okviru SEAP, kot je določeno v Uredbi [EDIP], državam članicam, pridruženim državam in Ukrajini pa ponuja takojšnjo in prednostno možnost nakupa ali uporabe/zakupa obrambnih proizvodov, ki so del združenih sredstev.
4. Komisija po posvetovanju z Evropsko obrambno agencijo vzpostavi in posodablja katalog iz odstavka 2, točka (b). Komisija se posvetuje z Evropsko obrambno agencijo in upošteva njena stališča pri pripravi tehničnih specifikacij za navedeni katalog ter po potrebi naroči korporativno informacijsko platformo, potrebno za njegovo vzpostavitev. Države članice, Ukrajina in gospodarski subjekti so pozvani, naj prostovoljno izpolnjujejo navedeni katalog.

Člen 48

Skupno javno naročanje, vzdrževanje in razpoložljivost na obrambnem področju

1. Program podpira dejavnosti, katerih cilj je povečati sodelovanje med državami članicami in pridruženimi državami pri razvoju skupnih zmogljivosti za certifikacijo ter javnem naročanju, vzdrževanju in razpoložljivosti obrambnih zmogljivosti, s čimer bi se zmanjšala razdrobljenost in povečala interoperabilnost, uresničila ekonomija obsega, zagotovil hitrejši dostop do potrebne opreme in okrepila kolektivna obrambna pripravljenost.

2. Države članice in pridružene države, ki izvajajo ukrep v zvezi s skupnim javnim naročanjem, vzdrževanjem in razpoložljivostjo na obrambnem področju, upravičen pravni subjekt soglasno imenujejo za pooblaščenca, ki v njihovem imenu sodeluje pri navedenem ukrepu. Pooblaščenec zlasti izvaja postopke javnega naročanja in na podlagi tega z izvajalci v imenu sodelujočih držav sklepa pogodbe. Pooblaščenec za javna naročila lahko pri ukrepu sodeluje kot upravičenec in deluje kot koordinator konzorcija, zato lahko upravlja in združuje sredstva iz programa in sredstva sodelujočih držav članic in pridruženih držav.
3. Pooblaščenec v svojih postopkih javnega naročanja in pogodbah z izvajalci uporablja merila, enakovredna merilom iz člena 51, ter v javnem razpisu zahteva, da se ta merila uporabljajo za podizvajalce.
4. Pooblaščenec Komisijo obvestijo o jamstvih in blažilnih ukrepih iz člena 51. Na zahtevo se Komisiji dajo na voljo dodatne informacije o navedenih jamstvih in blažilnih ukrepih. Komisija obvesti odbor iz člena 83(1), točka (e), o vseh uradnih obvestilih, predloženih v skladu s tem odstavkom.
5. Vsaka pogodba, ki izhaja iz ukrepa v zvezi s skupnim javnim naročanjem, vzdrževanjem in razpoložljivostjo na obrambnem področju, vključuje določbe, ki urejajo nakup dodatnih količin obrambnih proizvodov za druge države članice, pridružene države ali Ukrajino.
6. V tem členu „pooblaščenec“ pomeni javnega naročnika, kot je opredeljen v členu 2(1), točka(1), Direktive 2014/24/EU in členu 3(1) Direktive 2014/25/EU, s sedežem v državi članici ali pridruženi državi oziroma Evropsko obrambno agencijo, strukturo za evropski oborožitveni program ali mednarodno organizacijo, ki so jo države članice, pridružene države ali Ukrajina imenovale, da v njihovem imenu izvaja skupna javna naročila.

Člen 49

Omogočanje vojaške logistike in vojaška logistična podpora

1. Dejavnosti, povezane s krepitvijo vojaške mobilnosti v Uniji s podpiranjem dvojne rabe civilno-vojaških sredstev, vključno z opremo, infrastrukturo in superstrukturami, olajševanjem, omogočanjem in podpiranjem vojaških premikov in dostopa do zmogljivosti za vojaško mobilnost, tudi z združevanjem in souporabo sredstev za vojaško mobilnost, kar vključuje tudi podporo vojaškimi oporiščem, vključno s stanovanji za vojaško osebje in socialno infrastrukturo, da se omogoči in ohranja večje število namestitev vojaškega osebja v državah članicah, lahko zajemajo:
 - (a) spodbujanje nabave proizvodov, ki omogočajo ali krepijo gibanje, prevoz ali napotitev vojaškega osebja, opreme ali zalog ter izboljšujejo dostop do zmogljivosti vojaške mobilnosti;
 - (b) pomoč državam članicam pri opredelitvi in dostopu do prevoznih in logističnih sredstev in opreme, ki so lahko na voljo na komercialnem trgu ali iz drugih virov, za namene podpiranja vojaške mobilnosti;
 - (c) podporo digitalizaciji procesov, povezanih z vojaško mobilnostjo, da se zagotovi in olajša neposredna in varna izmenjava informacij med državami članicami, ki zaprosijo za vojaške premike in jih odobrijo, ter drugih ustreznih postopkov;

- (d) okrepitev, posodobitev, razširitev in spremembo namena industrijskih zmogljivosti za proizvodnjo in vzdrževanje proizvodov, ki neposredno prispevajo k vojaški mobilnosti v Uniji in jo izboljšujejo;
 - (e) usposabljanje, preusposabljanje in izpopolnjevanje osebja za povečanje razpoložljivosti usposobljenega osebja za prevoz obrambnih proizvodov, komponent in blaga, zlasti za varno in učinkovito premikanje prevelikega, pretežkega in nevarnega blaga;
 - (f) izboljšanje zaščite in odpornosti infrastruktur, ki so strateškega pomena za vojaško mobilnost, zlasti tistih, ki se nahajajo na koridorju za vojaško mobilnost, in tistih, ki imajo evropski učinek;
 - (g) podporne ukrepe za razvoj, izvajanje, spremljanje in izvrševanje ustrezne zakonodaje in politike Unije. To vključuje podporo ustreznim institucijam, sodelovanje med nacionalnimi organi in z deležniki ter študije, razvoj in uvajanje orodij in infrastruktur, vključno z infrastrukturo in orodji IT.
2. Dejavnosti se bodo izvajale v dopolnjevanju z Uredbo (EU) [XXX] [IPE].

Člen 50

Dopolnilna pravila za pridružitve tretjih držav

1. Poleg pravil iz člena 11 lahko pri ukrepih v okviru posebnega cilja iz člena 3(2), točka (d), podtočka (2), sodelujejo:
- (a) članice Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), ki so članice Evropskega gospodarskega prostora (EGP), v skladu s pogoji, določenimi v Sporazumu EGP;
 - (b) Ukrajina.
2. Kot dopolnilo določbam iz člena 11 pridružitveni sporazum s tretjimi državami, ki niso navedene v odstavku 1:
- (a) določa, kako je treba prilagoditi pogoje za upravičenost, zlasti da se omogoči sodelovanje subjektov s sedežem v pridruženi državi, ki so pod nadzorom druge tretje države ali subjekta iz druge tretje države;
 - (b) določa ustrezne ukrepe za zagotovitev zanesljivosti oskrbe in vse druge ukrepe, potrebne za zaščito varnostnih in obrambnih interesov Evropske unije in držav članic;
 - (c) prispeva k boljši standardizaciji obrambnih sistemov in večji interoperabilnosti med zmogljivostmi držav članic in teh drugih tretjih držav.

Člen 51

Dopolnilna pravila za upravičenost v zvezi z nepovratnimi sredstvi

1. Prejemniki finančnih sredstev Unije poleg izpolnjevanja vseh pogojev za upravičenost iz člena 9 te uredbe izpolnjujejo tudi obveznosti iz odstavkov 2 do 6.
2. Prejemniki imajo izvršno upravno strukturo v Uniji ali pridruženi državi in niso pod nadzorom nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države.
3. Z odstopanjem od odstavka 2 je pravni subjekt, ki ima sedež v Uniji ali pridruženi državi in je pod nadzorom nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države, upravičen biti prejemnik finančnih sredstev Unije, če so jamstva odobrena v skladu z nacionalnimi postopki države članice ali pridružene države, v kateri ima

sedež; Komisiji se dajo na voljo tudi ustrezni ukrepi v skladu s pregledi iz člena 2, točka (3), Uredbe (EU) 2019/452.

4. Ti ukrepi v zvezi z jamstvi dajejo zagotovila, da vključitev pravnega subjekta iz navedenega pododstavka v ukrep ni v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic, določenimi v okviru SZVP na podlagi naslova V PEU.
5. Jamstva iz prvega pododstavka zlasti utemeljujejo, da je za namene ukrepa poskrbljeno za zagotovitev, da:
 - (a) se nadzor nad pravnim subjektom ne izvaja tako, da bi zmanjševal ali omejeval sposobnost pravnega subjekta za izvedbo ukrepa in dosego rezultatov, da bi nalagal omejitve glede infrastrukture, objektov, sredstev, virov, intelektualne lastnine ali strokovnega znanja pravnega subjekta, potrebnih za namene ukrepa, ali da bi slabil zmogljivosti in standarde pravnega subjekta, potrebne za izvedbo ukrepa;
 - (b) je nepridružen tretji državi ali subjektu iz nepridružene tretje države onemogočen dostop do občutljivih podatkov v zvezi z ukrepom in da bodo zaposleni ali druge osebe, vključene v ukrep, po potrebi imeli nacionalno dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, ki ga bo izdala država članica ali pridružena država;
 - (c) prejemnik v času trajanja ukrepa in po njegovem zaključku obdrži lastništvo nad intelektualno lastnino, ki izhaja iz ukrepa, in rezultati ukrepa, ki niso predmet nadzora ali omejitve nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države, se ne izvažajo iz Unije ali iz pridruženih držav in do katerih ni mogoče dostopati zunaj Unije ali zunaj pridruženih držav, če tega ne odobri država članica ali pridružena država, v kateri ima pravni subjekt sedež, in če to ni v skladu s cilji, določenimi v členu 3.
6. Zagotovijo se lahko dodatna jamstva, če država članica ali pridružena država, v kateri ima pravni subjekt sedež, presodi, da je to ustrezno.
7. Komisija obvesti odbor iz člena 83(1), točka (e), o vseh pravnih subjektih, za katere se šteje, da so upravičeni v skladu s tem odstavkom.
8. Razen v nekaterih ustrezno utemeljenih in izjemnih okoliščinah, ki se opredelijo v delovnem programu ali dokumentih, povezanih s postopkom dodeljevanja, se infrastruktura, objekti, sredstva in viri prejemnikov sredstev Unije, vključenih v ukrep, ki se uporabljajo za namene navedenega ukrepa, nahajajo na ozemlju države članice ali pridružene države. Po potrebi se lahko v delovnih programih določijo pogojne izjeme od tega pravila.
9. Pri ukrepih iz člena 44(1), točke (a), (b) in (e), in člena 45(2) se za podizvajalce, vključene v ukrep, uporabljajo pogoji iz odstavkov 2 do 6. „Podizvajalci, vključeni v ukrep“, pomenijo podizvajalce, ki imajo neposreden pogodbeni odnos s prejemnikom, druge podizvajalce, ki jim je dodeljenih vsaj 10 % skupnih upravičenih stroškov ukrepa, ter podizvajalce, ki za izvajanje ukrepa morda potrebujejo dostop do tajnih podatkov. Podizvajalci, vključeni v ukrep, niso člani konzorcija.
10. Pri ukrepih iz člena 44(1), točki (a) in (d), se za podizvajalce, vključene v ukrep ali skupno javno naročilo, uporabljajo pogoji iz odstavkov 2 do 6. „Podizvajalci, vključeni v skupno javno naročilo“, pomeni pravne subjekte, ki zagotavljajo kritične vhodne materiale z edinstvenimi lastnostmi, bistvenimi za delovanje proizvoda, ki se jim dodeli vsaj 15 % vrednosti naročila in ki potrebujejo dostop do tajnih podatkov za izvajanje naročila.
11. Rezultati ukrepov iz člena 44(1), točki (a) in (b), ter člena 44(2) in proizvodi ali tehnologije, ki izhajajo iz teh ukrepov, niso neposredno ali posredno – prek enega ali

več vmesnih pravnih subjektov – predmet nadzora ali omejitve nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države, kar velja tudi za prenos tehnologije.

12. Pri ukrepih iz člena 44(1), točke (a), (c) in (d), ocenjeni stroški komponent s poreklom iz Unije niso nižji od 65 % ocenjenih stroškov končnega proizvoda. Iz tretjih držav se ne pridobivajo komponente, ki so v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in držav članic, vključno s spoštovanjem načela dobrih sosedskih odnosov.
13. Pri ukrepih iz člena 44(1), točke (a), (c) in (d), imajo prejemniki in izvajalci možnost, da se brez omejitev, ki jih naložijo tretje države ali subjekti iz tretjih držav, odločajo o opredelitvi, prilagoditvi in razvoju zasnove nabavljenega obrambnega proizvoda ali povečanju njegove proizvodne zmogljivosti, ki se podpira, vključno s pravno pristojnostjo za nadomestitev ali odstranitev komponent, ki so predmet omejitev, ki jih uvedejo tretje države ali subjekti iz tretjih držav.
14. Za ukrepe iz člena 44(1), točki (c) in (d), je lahko v delovnem programu določeno, da se bodo zahteve za upravičenost iz odstavkov 10 in 11 tega člena ocenile ob koncu ukrepa.
15. Razen za ukrepe iz člena 44(2) ali če je v delovnih programih določeno drugače, se podpora Unije dodeli le za ukrepe, ki jih izvedejo:
 - (a) pravni subjekti, ki sodelujejo v konzorciju vsaj treh upravičenih pravnih subjektov s sedežem v vsaj treh različnih državah članicah ali pridruženih državah. Vsaj trije od teh upravičenih pravnih subjektov s sedežem v vsaj dveh različnih državah članicah ali pridruženih državah v celotnem obdobju izvajanja ukrepa niso niti pod neposrednim ali posrednim nadzorom istega pravnega subjekta niti se medsebojno ne nadzorujejo;
 - (b) ali za strukturo za evropski oborožitveni program, vzpostavljeno v skladu z Uredbo (EU) [XXX] [EDIP].
16. Če je register vzpostavljen na ravni Unije z namenom povečanja razpoložljivosti proizvodov, ki omogočajo ali povečujejo mobilnost, prevoz ali napotitev vojaškega osebja, opreme ali zalog, se proizvodi, podprti v skladu s členom 49, vpišejo v navedeni register, da bi bili navedeni proizvodi na voljo Uniji ali njenim državam članicam.
17. Do ukrepov v zvezi s skupnim javnim naročanjem, vzdrževanjem in razpoložljivostjo na obrambnem področju iz člena 48 so upravičeni samo naslednji pravni subjekti:
 - (a) javni naročniki držav članic ali pridruženih držav;
 - (b) mednarodne organizacije;
 - (c) strukture za evropske oborožitvene programe, vzpostavljene v skladu z Uredbo (EU) [XXX] [EDIP];
 - (d) Evropska obrambna agencija.
18. Ne glede na člen 201 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se preverja samo finančna sposobnost koordinatorja konzorcija.
19. V skladu s členom 153(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 lahko odboru za ocenjevanje pomagajo neodvisni zunanji strokovnjaki, ki imajo veljavno dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, če je to zahtevano v delovnem programu. Z odstopanjem od člena 242 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se seznam neodvisnih strokovnjakov ne objavi.

Člen 52

Stopnje financiranja

1. Pri ukrepih iz člena 44(1), točka (a), lahko podpora Unije krije do 100 % upravičenih stroškov.
2. Pri ukrepih iz člena 44(1), točka (b), ki podpirajo raziskave in inovacije na področju obrambe, lahko podpora Unije krije do 100 % upravičenih stroškov.
3. Pri ukrepih iz člena 44(1), točka (b), ki podpirajo razvoj obrambnih tehnologij in zmogljivosti, lahko podpora Unije krije do 50 % upravičenih stroškov, pri javnih naročilih storitev raziskav in razvoja pa do 50 % ocenjene vrednosti naročila.
4. Pri ukrepih iz člena 44(1), točka (c), lahko podpora Unije krije do 50 % upravičenih stroškov.
5. Pri ukrepih iz člena 44(1), točka (d), lahko podpora Unije krije do 25 % ocenjene vrednosti skupnega javnega naročila.
6. Pri ukrepih iz člena 44(1), točka (e), lahko podpora Unije krije:
 - (a) kadar ukrep podpira javno naročilo, ki ga izvedejo države članice, do 25 % ocenjene vrednosti javnega naročila;
 - (b) kadar je cilj ukrepov pomagati državam članicam pri dostopu do prevoznih in logističnih sredstev, do 100 % upravičenih stroškov.
7. Da bi se ustrezno upošteval poseben položaj zadevnega strateškega partnerja, lahko podpora Unije krije do 100 % upravičenih stroškov za ukrepe iz člena 44(1), točka (f).
8. Z odstopanjem od člena 184(6) finančne uredbe lahko odgovorni odredbodajalec za ukrepe iz člena 44(1), točki (a) in (b), odobri ali naloži financiranje posrednih stroškov upravičenca v obliki pavšalnih stopenj do največ 25 % skupnih upravičenih neposrednih stroškov, razen neposrednih upravičenih stroškov za sklepanje pogodb s podizvajalci, finančne podpore tretjim stranem in vseh stroškov na enoto ali pavšalnih zneskov, ki vključujejo posredne stroške.

Člen 53

Merila za dodelitev

1. Kot je določeno v delovnih programih, se predlogi za ukrepe ocenjujejo v skladu z merili za dodelitev, usmerjenimi v odličnost:
 - (a) kakovost in učinkovitost izvajanja ukrepa;
 - (b) cilji, prednostne naloge in pričakovani rezultati, določeni za zadevni ukrep, zlasti z oceno enega ali več naslednjih meril, kot je določeno v delovnih programih: (i) prispevek k odličnosti na obrambnem področju, (ii) inovacijske zmogljivosti, (iii) čezmejno sodelovanje, zlasti z MSP in podjetji s srednje veliko tržno kapitalizacijo, ki ukrepom prinašajo znatno dodano vrednost, (iv) konkurenčnost, (v) povečanje proizvodnih zmogljivosti in razpoložljivosti, (vi) skrajšanje časa proizvodnje, (v) povečanje interoperabilnosti, (vii) povečanje zamenljivosti in (viii) zanesljivost oskrbe po vsej Uniji v odziv na ugotovljena tveganja, vključno zlasti z visoko izpostavljenostjo tveganju uresničitve konvencionalnih vojaških groženj.

Lastništvo nad rezultati

1. Kadar se podpora Unije zagotavlja v obliki nepovratnih sredstev, imajo institucije, organi, uradi ali agencije Unije in organi Unije, ki dodeljujejo sredstva, na zahtevo pravice brezplačnega dostopa do rezultatov za namene razvoja, izvajanja in spremljanja obstoječih politik ali programov Unije na področjih v njihovi pristojnosti ter pravico, da tretjim stranem podelijo neizključne licence za izkoriščanje rezultatov pod poštenimi in razumnimi pogoji, ki jih je treba določiti v okviru pogodbenih razmerij med zainteresiranimi stranmi, ali da od prejemnikov zahtevajo podelitev takih licenc, brez pravice do podelitve podlicenc, razen če je v sporazumu o nepovratnih sredstvih določeno drugače.
2. Brez poseganja v veljavna pravila o nadzoru izvoza, za katera so odgovorne države članice in pridružene države:
 - (a) nacionalni organi držav članic in pridruženih držav imajo pravice dostopa do posebnih poročil o dejavnostih, financiranih na podlagi člena 44(1), točka (b). Take pravice dostopa se podelijo prosto plačila, Komisija pa jih prenese na države članice in pridružene države, potem ko je zagotovila vzpostavitev ustreznih obveznosti varovanja zaupnosti;
 - (b) nacionalni organi držav članic in pridruženih držav posebno poročilo uporabijo samo za namene, povezane z uporabo s strani njihovih oboroženih sil, varnostnih sil ali obveščevalnih služb ali uporabo za njihove oborožene sile, varnostne sile ali obveščevalne službe, tudi v okviru svojih programov sodelovanja. Tovrstna uporaba vključuje študije, ocenjevanje, ocene, raziskave, zasnovo, sprejetje in certifikacijo proizvoda, delovanje, usposabljanje in odstranitev, pa tudi oceno in pripravo tehničnih zahtev za javno naročanje;
 - (c) kadar dve ali več držav članic ali pridruženih držav večstransko ali v okviru Unije skupaj sklenejo eno ali več pogodb z enim ali več prejemniki, da bi skupaj nadalje razvijali rezultate dejavnosti, ki jih podpira Sklad na podlagi člena 45(1), točka (b), imajo te države pravice dostopa do teh rezultatov, če so v lasti takšnih prejemnikov in so potrebni za izvajanje pogodbe ali pogodb. Takšne pravice dostopa se podelijo brez plačila in na podlagi posebnih pogojev, s katerimi se zagotovi, da se te pravice uporabljajo le za namene pogodbe ali pogodb in da so vzpostavljene ustrezne obveznosti varovanja zaupnosti;
 - (d) pri ukrepih, ki podpirajo razvoj obrambnih tehnologij in zmogljivosti, se pravice dostopa do rezultatov razvojnih ukrepov dodelijo nacionalnim organom, ki sofinancirajo ukrep, pod poštenimi in razumnimi pogoji, o katerih se ti dogovorijo s prejemniki, ki ustvarjajo navedene rezultate. Pogoji za uveljavljanje takih pravic dostopa so določeni v pogodbenem razmerju med prejemniki in nacionalnimi organi, ki sofinancirajo ukrep;
 - (e) pri ukrepih, ki podpirajo okrepitev, razširitev ali vzpostavitev strateških proizvodnih zmogljivosti obrambne industrije, lahko Komisija državam članicam in pridruženim državam na zahtevo zagotovi ustrezno dokumentacijo o ukrepih, da se prepreči dvojno financiranje istih stroškov;
 - (f) kadar Unija podpira skupna javna naročila obrambnih proizvodov, dajo sodelujoče države članice in pridružene države drugim državam članicam in pridruženim državam na zahtevo na voljo ustrezen sklop informacij, kot so glavne značilnosti, zmogljivosti,

stroški na enoto in dobavni roki, da se jim omogoči, da se pozneje pod poštenimi in razumnimi pogoji pridružijo javnemu naročilu;

- (g) take pravice dostopa vključujejo pravico do pooblastitve drugih pravnih subjektov s sedežem v Uniji ali pridruženih državah za uporabo rezultatov v njihovem imenu, po potrebi pod pogoji zaupnosti.
3. Za vsak prenos lastništva rezultatov ali podelitev izključnih licenc za rezultate, ustvarjene s podporo pravnim subjektom s sedežem v nepridruženih tretjih državah ali subjektom iz nepridruženih tretjih držav, je potrebno predhodno uradno obvestilo in odobritev Komisije ali zadevnih organov države članice ali pridružene države, ki se izvede v treh letih po končnem plačilu ukrepa, pod pogoji, ki zagotavljajo zaščito varnostnih in obrambnih interesov Unije.

Člen 55

Dodatna veljavna pravila o tajnih podatkih

1. Fizične osebe s prebivališčem v tretjih državah in pravne osebe s sedežem v tretjih državah lahko delajo s tajnimi podatki Unije v zvezi s programom samo, kadar zanje v navedenih državah veljajo varnostni predpisi, ki zagotavljajo stopnjo varstva, ki je vsaj enakovredna tisti iz varnostnih pravil Komisije in Sveta, določenih v Sklepu (EU, Euratom) 2015/444 oziroma Sklepu 2013/488/EU.
2. Brez poseganja v člen 13 Sklepa 2013/488/EU in pravila, ki veljajo za področje industrijske varnosti, določena v Sklepu (EU, Euratom) 2015/444, lahko fizična ali pravna oseba, tretja država ali mednarodna organizacija dobi dostop do tajnih podatkov Unije, kadar se šteje, da je to potrebno, in sicer po presoji vsakega posameznega primera v skladu z naravo in vsebino takih podatkov, nujnostjo, da je zadevna oseba seznanjena z njimi, in stopnjo koristi za Unijo.
3. Kadar gre pri ukrepih za tajne podatke, če so taki podatki pri njih potrebni ali če jih vsebujejo, ustrezní organ financiranja v dokumentih razpisa za zbiranje predlogov ali ponudb navede ukrepe in zahteve, potrebne za zagotovitev varnosti takih podatkov na zahtevani ravni.
4. Enakovrednost varnostnih predpisov, ki se uporabljajo v tretji državi ali mednarodni organizaciji, se opredeli v sporazumu o varnosti podatkov, ki po potrebi vključuje zadeve industrijske varnosti, ki ga skleneta ali ga bosta sklenili Unija in navedena tretja država ali mednarodna organizacija v skladu s postopkom iz člena 218 PDEU in ob upoštevanju člena 13 Sklepa 2013/488/EU.
5. Varnostni okvir za zagotovitev ustreznega varstva novih tajnih informacij, pridobljenih pri izvajanju ukrepa, ki se financira na podlagi tega oddelka, se vzpostavi v skladu s Sklepom (EU, Euratom) 2015/444 in izvedbenimi pravili s pomočjo varnostnih strokovnjakov, ki jih imenujejo države članice in pridružene države, na ozemlju katerih imajo upravičenci sedež. Države članice in pridružene države v okviru dela strokovne skupine Komisije za varnost (ComSEG) Komisiji predložijo skupno dogovorjen vodič po stopnjah tajnosti. Če države članice in pridružene države ne sestavijo takega posebnega skupno dogovorjenega vodiča po stopnjah tajnosti, Komisija vzpostavi varnostni okvir za ukrep v skladu z veljavnimi varnostnimi določbami Komisije. Nove tajne informacije, pridobljene pri izvajanju ukrepa, ki se financira na podlagi tega oddelka, se ne razširjajo naprej brez potrjene „potrebe po seznanitvi“, o kateri se dogovorijo sodelujoče države članice in pridružene države.

Veljavni varnostni okvir za ukrep se v vsakem primeru vzpostavi pred podpisom sporazuma o financiranju.

Člen 56

Svetovalni odbor za obrambno industrijo

1. Ustanovi se svetovalni odbor za obrambno industrijo.
2. Splošna naloga odbora je pomagati Komisiji ter ji zagotavljati nasvete in priporočila v skladu s to uredbo. Zlasti zagotavlja nasvete o dolgoročni naložbeni strategiji sklopa za obrambno politiko.
3. Odbor za obrambno industrijo sestavljajo predstavniki držav članic in Komisije ter visoki predstavnik/vodja Agencije. Vsaka država članica imenuje enega predstavnika in enega namestnika predstavnika.

ODDELEK 3

VESOLJSKI SISTEMI IN IZVAJANJE VESOLJSKE POLITIKE

Člen 57

Posebne določbe

1. Ukrepi, ki se podpirajo na podlagi tega oddelka, prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3(1) in posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (e).
2. Podpora dejavnostim na podlagi tega oddelka se financira iz proračuna iz člena 4(2), točka (e), in vseh dodatnih prispevkov, dodeljenih v skladu s členom 6.

Člen 58

Komponente

1. Vesoljski sistemi in vesoljska politika Unije se izvajajo zlasti prek naslednjih komponent:
 - (a) določanje položaja, navigacija in določanje točnega časa (PNT), vključno s podkomponentama Galileo in EGNOS;
 - (b) opazovanje Zemlje, vključno s podkomponentama program Copernicus in storitev za opazovanje Zemlje za državne potrebe (EOGS);
 - (c) varna povezljivost, vključno s podkomponentama infrastruktura za odpornost, medsebojno povezljivost in varnost po satelitu (IRIS²) in satelitske komunikacije za državne potrebe (GOVSATCOM);
 - (d) spremljanje razmer v vesolju (SSA), vključno s podkomponentami nadzor in spremljanje v vesolju (SST), vesoljski vremenski dogodki in objekti v bližini Zemlje (NEO);
 - (e) dostop do vesolja;
 - (f) komercializacija vesolja in vesoljsko gospodarstvo;
 - (g) tehnološka suverenost, raziskave in inovacije.

Delovni programi, sprejeti v skladu s pravili te uredbe na podlagi tega oddelka, se vključijo v poseben namenski del in zagotovijo skladnost z dejavnostmi na področju konkurenčnosti in družbe, ki se podpirajo na podlagi Uredbe (EU) [XXX][okvirni program Obzorje Evropa] in ob upoštevanju posebnih pravil na podlagi tega oddelka.

Člen 59

Določanje položaja, navigacija in določanje točnega časa (PNT)

1. Komponenta določanje položaja, navigacija in določanje točnega časa (PNT) (podkomponenti Galileo in EGNOS), ki se podpira na podlagi tega oddelka, zagotavlja dolgoročne, najsodobnejše in varne storitve določanja položaja, navigacijske storitve in storitve določanja točnega časa brez prekinitev, tudi v neugodnih razmerah in, kadar je to mogoče, na svetovni ravni, ter lahko podpira politične prednostne naloge Unije.
2. Upravičene dejavnosti komponente PNT vključujejo:
 - (a) vsaj upravljanje, delovanje, vzdrževanje, stalno izboljševanje in varovanje vesoljske in zemeljske infrastrukture in zagotovljenih storitev;
 - (b) razvoj storitev PNT ter razvoj in uvajanje prihodnjih generacij sistemov, vključno z nizkozemeljskimi tirnicami (LEO-PNT);
 - (c) raziskovalne in razvojne dejavnosti, ki podpirajo posodobitev infrastrukture (v nadaljnjem besedilu: raziskave in razvoj navzgor v verigi), ter razvoj aplikacij, uporabniške tehnologije, standardizacije in certificiranja (v nadaljnjem besedilu: raziskave in razvoj navzdol v verigi);
 - (d) sodelovanje z drugimi regionalnimi ali globalnimi satelitskimi navigacijskimi sistemi, vključno z omogočanjem združljivosti in interoperabilnosti ter spodbujanjem vloge Unije kot globalne akterke v vesoljskem sektorju, spodbujanjem mednarodnega sodelovanja in podpiranjem evropske vesoljske diplomacije.
3. Storitve, ki jih zagotavlja komponenta Unije PNT, zajemajo zlasti:
 - (a) odprto storitev, ki jo lahko uporabljajo potrošniki;
 - (b) zelo natančno storitev za poslovne ali komercialne namene;
 - (c) odprto storitev za avtentikacijo navigacijskih sporočil za avtentikacijo odprte storitve Galileo;
 - (d) regulirano javno storitev, omejeno na uporabnike, ki jih pooblastijo vlade;
 - (e) storitev za opozarjanje na več nevarnosti v izrednih razmerah;
 - (f) storitev določanja točnega časa;
 - (g) storitev vesoljske navigacije, ki jo uporabljajo upravljavci vesoljskih sredstev;
 - (h) globalno samostojno službo za iskanje in reševanje, tudi za državne uporabnike, ki bo združevala komunikacijske zmogljivosti za vrnitev v podporo reševalni operaciji (iskanje in reševanje);
 - (i) storitve varovanja življenj za uporabnike, za katere je varnost bistvenega pomena, vključno z uporabo v civilnem letalstvu, pomorstvu in na drugih prometnih področjih;
 - (j) storitev razširjanja podatkov (EDAS);
 - (k) storitve spremljanja radiofrekvenčnih motenj za različne pooblašcene skupnosti uporabnikov vseh vesoljskih komponent;

- (1) prispevek k dopolnilnim storitvam PNT, ki povečuje odpornost v primeru motenj storitev, ki jih zagotavlja komponenta PNT.
4. Regulirana javna storitev je za države članice, Svet, Komisijo, ESZD in po potrebi ustrezno pooblaščenice agencije Unije brezplačna. Storitve komponente PNT se zagotavljajo prednostno glede na ozemlja v Evropi vseh držav članic in tretjih držav, ki sodelujejo v podkomponentah PNT.
5. Komisija lahko z izvedbenimi akti sprejme ukrepe, potrebne za vzpostavitev in ureditev politik dostopa do podatkov in storitev PNT. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 83(2).

Člen 60

Opazovanje Zemlje

1. Sistem za opazovanje Zemlje sestavljata program Copernicus in storitev za opazovanje Zemlje za državne potrebe. Program Copernicus je operativen, avtonomen in uporabniško usmerjen civilni sistem za opazovanje Zemlje pod civilnim nadzorom, ki temelji na obstoječih nacionalnih in evropskih zmogljivostih. Ponuja geoinformacijske podatke in storitve, obsega satelite, zemeljsko infrastrukturo, zmogljivosti za obdelavo podatkov in informacij ter infrastrukturo za razširjanje, ki temelji na politiki brezplačnih, popolnih in odprtih podatkov ter po potrebi vključuje potrebe in zahteve glede varnosti.
2. Program Copernicus podpira tudi oblikovanje, izvajanje in spremljanje politik Unije in njenih držav članic, zlasti na področju okolja, podnebnih sprememb, morja in pomorstva, ozračja, kmetijstva in razvoja podeželja, ohranjanja kulturne dediščine, civilne zaščite, spremljanja, varnosti in zaščite infrastrukture ter digitalnega gospodarstva, v okviru sklopa za vodilno vlogo na digitalnem področju, ki je usklajen s ciljem programa Copernicus.
3. Program Copernicus spodbuja mednarodno usklajevanje sistemov za opazovanje Zemlje in s tem povezane izmenjave podatkov, da bi se okrepila njegova razsežnost in komplementarnost na svetovni ravni, ob upoštevanju mednarodnih sporazumov in postopkov usklajevanja.
4. „Glavni uporabniki programa Copernicus“ pomenijo institucije in organe Unije ter evropske, nacionalne ali regionalne javne organe v Uniji ali pridruženih tretjih državah, ki so pooblaščenici za opravljanje javnih storitev za opredelitev, izvajanje, izvrševanje ali spremljanje civilnih javnih politik, kot so okoljska politika, politika civilne zaščite in varnosti, vključno z varnostjo infrastrukture, ali varnostna politika, in jim podatki in informacije, ki jih zagotavlja program, prinašajo koristi ter imajo dodatno vlogo pri spodbujanju njegovega razvoja.
5. Da se zagotovita kontinuiteta in razvoj programa Copernicus ter zadovoljijo spreminjajoče se potrebe uporabnikov, zlasti institucij in organov Unije ter evropskih, nacionalnih ali regionalnih javnih organov v Uniji ali pridruženih tretjih državah, program sestavljajo zlasti:
 - (a) infrastruktura programa Copernicus, vključno z razvojem, namestitvijo in delovanjem satelitov Sentinel programa Copernicus, dostopom do vesoljskih podatkov tretjih strani, pridobljenih z opazovanjem Zemlje, ter stalnim dostopom do podatkov *in situ* in drugih pomožnih podatkov, tudi z morebitnimi prispevki k mednarodnim omrežjem *in situ*;

- (b) storitve programa Copernicus, vključno s spremljanjem okolja na svetovni ravni v zvezi s kopnim, podnebnimi spremembami, ozračjem in morskim okoljem; storitve za obvladovanje izrednih razmer; storitve preprečevanja in pripravljenosti; varnostne storitve v Uniji, vključno s pomorskim nadzorom in nadzorom meja; podpora zunanjemu delovanju Unije ter skupni zunanji in varnostni politiki;
 - (c) dostop do podatkov programa Copernicus in njihovo razširjanje, vključno z infrastrukturo in storitvami za zagotavljanje odkrivanja, pregledovanja, razširjanja, uporabe in dolgoročne hrambe podatkov in informacij programa Copernicus ter dostopa do njih na uporabniku prijazen način, zlasti sinergije z drugimi podatkovnimi prostori, kot so podatkovni prostor za evropski zeleni dogovor ali digitalni dvojčki;
 - (d) Komisija lahko z izvedbenimi akti sprejme tehnične specifikacije, ki se nanašajo na upravičene ukrepe iz odstavka 4. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 83(2).
6. Komisija lahko sprejme tudi delegirane akte v skladu s členom 84 za dopolnitev politike glede podatkov in informacij programa Copernicus v zvezi z varnostnimi omejitvami ter specifikacijami, pogoji in postopki za dostop do podatkov in informacij programa Copernicus ter njihovo uporabo.
7. EOGS zagotavlja okrepljeno situacijsko zavedanje v podporo pripravljenosti, odločanju in ukrepanju Unije in držav članic na področju varnosti in obrambe. EOGS zajema zlasti satelite, zemeljsko infrastrukturo, zmogljivosti za obdelavo podatkov in informacij ter distribucijsko infrastrukturo. Zagotavlja varne, zanesljive, pravočasne, stalne in ciljno usmerjene podatke, pridobljene z opazovanjem Zemlje iz vesolja, ter krepí obstoječe in načrtovane zmogljivosti. Dopolnjuje in nadgrajuje obstoječe zmogljivosti, ki jih zagotavlja Satelitski center Evropske unije, vključno z zmogljivostmi iz držav članic. EOGS lahko zagotovi tudi dopolnilne informacije k storitvam programa Copernicus, zlasti za civilno zaščito in varnost.
8. EOGS sestavljajo zlasti:
- (a) infrastruktura EOGS, vključno z razvojem in delovanjem novih vesoljskih misij za opazovanje Zemlje, zasnovanih za občutljive državne uporabe; dostop do podatkov tretjih strani o opazovanju Zemlje iz vesolja; dostop do podatkov *in situ* in drugih pomožnih podatkov;
 - (b) storitve EOGS, vključno z dejavnostmi za ustvarjanje geoprostorskih informacij z dodano vrednostjo, ki so omejene na uporabnike, ki jih pooblastijo vlade, za občutljive primere situacijskega zavedanja, v podporo pripravljenosti in odločanju na področju varnosti in obrambe;
 - (c) dostop do podatkov EOGS in njihovo razširjanje, vključno z infrastrukturo in storitvami za zagotovitev varnega dostopa do podatkov in informacij EOGS, njihovega razširjanja in uporabe ter dolgoročne hrambe.
9. Komisija lahko z izvedbenimi akti sprejme tehnične specifikacije, ki se nanašajo na upravičene ukrepe EOGS, kot so navedeni v odstavku 8. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 83(2).
10. Komisija ali države članice ustrezno pooblastijo uporabnike EOGS, ki izpolnjujejo splošne varnostne zahteve iz člena 69. Kot uporabniki EOGS so lahko pooblaščenim naslednji subjekti:
- (a) javni organ Unije ali države članice ali organ, pristojen za izvajanje javnih pooblastil;

- (b) fizična ali pravna oseba, ki deluje v imenu in pod nadzorom subjekta iz točke (a).
- 11. Države članice lahko prispevajo k EOGS s satelitskimi zmogljivostmi, lokacijami zemeljskega segmenta ali delom zmogljivosti zemeljskega segmenta.
- 12. Agencije Unije imajo lahko dostop do EOGS le, če je to potrebno za izpolnjevanje njihovih nalog, in v skladu s podrobnimi pravili iz upravnega dogovora, sklenjenega med zadevno agencijo in institucijo Unije, ki jo nadzira.
- 13. Raziskovalne in razvojne dejavnosti podpirajo razvoj programa Copernicus in EOGS, vključno z njunimi storitvami, ter raziskave in razvoj na koncu proizvodne verige za aplikacije, kot tudi uporabniško tehnologijo za uporabo storitev opazovanja Zemlje.

Člen 61

Varna povezljivost

- 1. Področje uporabe komponente varna povezljivost je zlasti:
 - (a) zagotavljati dolgoročno razpoložljivost zanesljivih, varnih in stroškovno učinkovitih storitev za državne potrebe in storitev GOVSATCOM;
 - (b) omogočati komercialne storitve IRIS²;
 - (c) kadar je to mogoče, omogočiti razvoj komunikacijskih in dodatnih nekomunikacijskih storitev, zlasti z izboljšanjem dejavnosti in komponent iz tega oddelka, ustvarjanjem sinergij med njimi ter razširitvijo njihovih zmogljivosti in storitev, pa tudi razvoj nekomunikacijskih storitev, ki se zagotavljajo za države članice, z gostitvijo dodatnih satelitskih podsistemov, vključno s koristnim tovorom;
 - (d) izboljšati varno povezljivost na geografskih območjih strateškega interesa, kot so Afrika in Arktika, pa tudi baltska, črnomska in sredozemska regija ter Atlantik.
- 2. Ta komponenta zajema zlasti naslednje upravičene dejavnosti:
 - (a) opredelitev, zasnov, razvoj, potrjevanje in povezane dejavnosti uvajanja za nujno vesoljsko in zemeljsko infrastrukturo, potrebno za zagotavljanje storitev IRIS² za državne potrebe;
 - (b) dejavnosti izkoriščanja za zagotavljanje storitev IRIS² za državne potrebe, ki zajemajo delovanje, vzdrževanje, stalno izboljševanje in zaščito vesoljske in zemeljske infrastrukture, vključno s prenov in upravljanjem zaradi zastarelosti;
 - (c) postopno vključevanje EuroQCI v sistem varne povezljivosti;
 - (d) raziskave in razvoj dejavnosti za prihodnje generacije vesoljske in zemeljske infrastrukture, razvoj storitev IRIS² za državne potrebe in storitev GOVSATCOM, tehnološki razvoj, zlasti za zagotovitev tehnološke suverenosti Unije, in uvajanje storitev varne povezljivosti, vključno z dejavnostmi, povezanimi z zasnov, razvojem in proizvodnjo uporabniških terminalov;
 - (e) nabavo in zagotavljanje državnih in komercialnih satelitskih komunikacijskih zmogljivosti, storitev in uporabniške opreme, potrebnih za združevanje in souporabo storitev GOVSATCOM; zmogljivosti, storitve in uporabniško opremo, ki jih zagotavljajo:
 - (1) udeleženci GOVSATCOM iz odstavka 17 ali
 - (2) pravne osebe, ki so za zagotavljanje satelitskih komunikacijskih zmogljivosti ali storitev ustrezno pooblašene v skladu s postopkom

varnostne akreditacije iz člena 69, ki je opravljen v skladu s splošnimi varnostnimi zahtevami iz člena 77.

3. Infrastrukturi IRIS² in GOVSATCOM vključujeta naslednje zahteve:
 - (a) infrastruktura IRIS² je modularna ter jo sestavljata državna in komercialna infrastruktura. Vključuje vse ustrezne zemeljske in vesoljske segmente, ki so potrebni za zagotavljanje storitev za državne potrebe, vključno z ustreznimi nadzornimi centri;
 - (b) komercialna infrastruktura IRIS² sistema varne povezljivosti vključuje vsa vesoljska in zemeljska sredstva, razen tistih, ki so del državne infrastrukture. Komercialna infrastruktura ne sme ovirati delovanja ali varnosti državne infrastrukture. Komercialno infrastrukturo in vsa s tem povezana tveganja v celoti financira zasebni sektor;
 - (c) državna infrastruktura IRIS² po potrebi gosti dodatne satelitske podsisteme, zlasti koristne tovore, ki se lahko uporabljajo kot del vesoljske infrastrukture drugih vesoljskih komponent ESK, pa tudi satelitske podsisteme, ki se uporabljajo za zagotavljanje nekomunikacijskih storitev za države članice;
 - (d) infrastruktura GOVSATCOM vključuje infrastrukturo, potrebno za zagotavljanje storitev GOVSATCOM, zlasti vozlišče GOVSATCOM;
 - (e) zemeljski in vesoljski segmenti iz odstavkov 3 in 4 ter njihovo delovanje izpolnjujejo splošne varnostne zahteve iz člena 77(3).
4. Zagotavljanje storitev varne povezljivosti se zagotovi, kot je določeno v portfelju storitev ter v skladu z operativnimi zahtevami in varnostnimi zahtevami iz člena 77. Pri zagotavljanju storitev GOVSATCOM se upoštevajo tudi pravila o souporabi in prednostni razvrstitvi iz odstavka 8.
5. Dostop do storitev GOVSATCOM in storitev IRIS² za državne potrebe je za institucionalne in državne uporabnike brezplačen, razen če Komisija določi cenovno politiko v skladu z odstavkom 11.
6. Komisija z izvedbenimi akti sprejme portfelj storitev za storitve GOVSATCOM in storitve IRIS² za državne potrebe, vključno s storitvami za uporabnike, ki jih pooblastijo vlade, na podlagi komercialne infrastrukture.
7. Komisija z izvedbenimi akti sprejme operativne zahteve za storitve GOVSATCOM in storitve IRIS² za državne potrebe.
8. Pri souporabi in prednostni razvrstitvi storitev GOVSATCOM imajo prednost uporabniki GOVSATCOM glede na njihovo relevantnost in kritičnost. Komisija z izvedbenimi akti sprejme podrobna pravila o souporabi in prednostni razvrstitvi zmogljivosti, storitev in uporabniške opreme GOVSATCOM. Komisija z izvedbenimi akti sprejme tudi podrobna pravila o zagotavljanju storitev IRIS² za državne potrebe. Komisija pri pripravi teh aktov upošteva pričakovano povpraševanje po različnih primerih uporabe, analizo varnostnih tveganj za te primere uporabe in po potrebi stroškovno učinkovitost.
9. Kadar se pri analizi tveganj in pričakovanega povpraševanja iz odstavka 8 ugotovi pomanjkanje zmogljivosti ali kadar povpraševanje presega zmogljivosti dostopa za storitve IRIS² za državne potrebe, kar lahko povzroči izkrivljanje trga, lahko Komisija z izvedbenimi akti sprejme cenovno politiko. Komisija s sprejetjem cenovne politike zagotovi, da zagotavljanje storitev GOVSATCOM in storitev IRIS² za državne potrebe

ne izkrivlja konkurence, da ni pomanjkanja takih storitev in da opredeljena cena ne bo ustvarila čezmernega nadomestila za pogodbe iz člena 18.

10. Izvedbeni akti iz odstavkov 8 do 11 se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 83(3).
11. Udeleženci varne povezljivosti so države članice, Svet, Komisija in ESZD, če izdajajo odobritve uporabnikom ali zagotavljajo satelitske komunikacijske zmogljivosti, lokacije zemeljskega segmenta ali del zmogljivosti zemeljskega segmenta.
12. Agencije Unije lahko postanejo udeleženke varne povezljivosti le, če je to potrebno za izpolnjevanje njihovih nalog, in v skladu s podrobnimi pravili iz upravnega dogovora, sklenjenega med zadevno agencijo in institucijo Unije, ki jo nadzira.
13. Tretje države in mednarodne organizacije lahko postanejo udeleženke varne povezljivosti na podlagi posebnega namenskega mednarodnega sporazuma, sklenjenega v skladu s členom 218 PDEU in členom 11(3) te uredbe.
14. Udeleženci uporabnike storitev za državne potrebe ustrezno pooblastijo za uporabo storitev GOVSATCOM ali storitev IRIS² za državne potrebe, uporabniki pa izpolnjujejo splošne varnostne zahteve iz člena 77(3). Kot uporabniki storitev GOVSATCOM ali storitev IRIS² za državne potrebe so lahko pooblašteni naslednji subjekti:
 - (a) javni organ Unije ali države članice ali organ, pristojen za izvajanje javnih pooblastil;
 - (b) fizična ali pravna oseba, ki deluje v imenu in pod nadzorom subjekta iz točke (a).
15. IRIS² se izvaja s koncesijsko pogodbo. Če koncesijska pogodba IRIS² ni sklenjena, Komisija zagotovi optimalno izvajanje z javnim naročilom blaga, storitev ali gradenj ali mešanim javnim naročilom, kot je ustrezno.
16. Komisija sprejme potrebne ukrepe za zagotovitev kontinuitete storitev IRIS² za državne potrebe, če izvajalci iz tega člena ne morejo izpolniti svojih obveznosti.
17. Pogodbe iz tega člena zlasti zagotavljajo, da opravljanje storitev na podlagi komercialne infrastrukture IRIS² ohranja bistvene interese Unije in cilje podkomponente. Te pogodbe vključujejo tudi ustrezne zaščitne ukrepe, da se preprečijo čezmerna nadomestila izvajalcem iz tega člena, izkrivljanje konkurence, navzkrižja interesov, neupravičena diskriminacija ali vse druge skrite posredne prednosti. Taki zaščitni ukrepi lahko vključujejo obveznost ločenega računovodstva med zagotavljanjem storitev IRIS² za državne potrebe in zagotavljanjem komercialnih storitev IRIS², vključno z ustanovitvijo subjekta, ki je strukturno in pravno ločen od vertikalno vključenega operaterja, za zagotavljanje storitev za državne potrebe, ter odprtega, pravičnega, razumnega in nediskriminatornega dostopa do infrastrukture, potrebne za opravljanje komercialnih storitev. S pogodbami je zagotovljeno tudi, da so pogoji za upravičenost izpolnjeni ves čas njihovega trajanja.
18. Kadar se komercialne storitve IRIS² in storitve IRIS² za državne potrebe opirajo na skupne podsisteme ali vmesnike za zagotavljanje sinergij, je v pogodbah iz tega člena določeno tudi, kateri od teh vmesnikov in skupnih podsistemov so del državne infrastrukture, da se zagotovi zaščita varnostnih interesov Unije in njenih držav članic.
19. Izvajalci iz tega člena v celoti financirajo komercialno infrastrukturo iz odstavka 3, da se izpolni cilj iz odstavka 1, točka (b).

Člen 62

Nadzor in spremljanje v vesolju

1. Podkomponenta v okviru spremljanja razmer v vesolju (SSA) nadzor in spremljanje v vesolju (SST) vključuje zlasti:
 - (a) vzpostavitev, razvoj in delovanje mreže senzorjev držav članic, ki vključujejo zemeljske in vesoljske senzorje SST držav članic, ki se izberejo s študijami arhitekture, vključno s senzorji, razvitimi v okviru Evropske vesoljske agencije ali komercialnega sektorja Unije, in senzorji Unije za opazovanje in sledenje vesoljskih objektov ter pripravo avtonomnega evropskega kataloga vesoljskih objektov;
 - (b) obdelavo in analizo podatkov SST, da se pripravijo informacije SST in storitve SST;
 - (c) zagotavljanje storitev SST uporabnikom SST;
 - (d) iskanje, spodbujanje in podpiranje sinergij s pobudami za spodbujanje razvoja in uporabe tehnologij za odstranjevanje vesoljskih plovil ob koncu njihovega operacijskega cikla ter tehnoloških sistemov za preprečevanje in odstranjevanje vesoljskih odpadkov;
 - (e) sodelovanje, tudi na operativni ravni, z mednarodnimi pobudami pri usklajevanju vesoljskega prometa;
 - (f) izvajanje dejavnosti, vzpostavljenih z Uredbo (EU) [XXX] [varnost, odpornost in okoljska trajnostnost vesoljskih dejavnosti v Uniji];
 - (g) raziskovalne in razvojne dejavnosti, ki podpirajo razvoj SST, vključno z njegovimi storitvami.
2. Podkomponenta SST zagotavlja tudi tehnično in upravno podporo za zagotovitev prehoda med dejavnostmi SST, ki se izvajajo v okviru ESK, in dejavnostmi SST, ki se izvajajo v skladu z Uredbo (EU) 2021/696.
3. Partnerstvo za SST, vzpostavljeno na podlagi Uredbe (EU) 2021/696, še naprej velja v okviru ESK. Komisija lahko z izvedbenimi akti sprejme podrobna pravila za poznejšo vključitev države članice v partnerstvo za SST. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 83(3).
4. Naloge partnerstva za SST iz odstavka 5 se razširijo v podporo izvajanju SST. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 84 za dopolnitev tega odstavka s podrobnim seznamom nalog, ki jih izvaja partnerstvo za SST.
5. Storitve SST so brezplačne, na voljo kadar koli in brez prekinitve ter prilagojene potrebam uporabnikov SST, zajemajo pa:
 - (a) oceno tveganja trka med vesoljskimi plovili ali med vesoljskim plovilom in vesoljskimi odpadki ter pripravo morebitnih opozoril za preprečevanje trkov med fazami izstrelitve, vstopa v orbito, zvišanja orbite, obratovanja v orbiti in prenehanja misije vesoljskih plovil;
 - (b) zaznavanje in opredelitev razpadanja na dele, razbitij ali trkov v orbiti;
 - (c) oceno tveganja nenadzorovanega ponovnega vstopa vesoljskih objektov in vesoljskih odpadkov v Zemljino atmosfero ter pripravo s tem povezanih informacij, vključno z oceno časa in verjetne lokacije morebitnega trka;

- (d) razvoj dejavnosti, povezanih z zmanjševanjem vesoljskih odpadkov, da bi zmanjšali njihovo nastajanje, sanacijo vesoljskih odpadkov, spremljanjem izstrelitve po potisku, posebnimi storitvami za konstelacije, vzpostavitev trga za storitve SST, pripravo sistema na operacije Cislunar, podpora operacijam in storitvam v vesolju ter temnim in tihim nebom.
6. Storitve SST lahko zajemajo storitve za državne uporabnike SST na podlagi kataloga iz odstavka 1, točka (a).
7. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov za dopolnitev seznama preostalih uporabnikov in določitev storitev, do katerih imajo lahko dostop.
8. Komisija lahko z izvedbenimi akti sprejme operativne zahteve in zahteve glede dostopa ter varnostne in tehnične specifikacije za storitve SST. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 83(3).
9. Med uporabnike SST sodijo:
- (a) glavni uporabniki SST, ki imajo dostop do vseh storitev SST: države članice, ESZD, Komisija, Svet, Agencija ter javni in zasebni lastniki in upravljavci vesoljskih plovil s sedežem v Uniji;
- (b) preostali uporabniki SST;
- (c) državni uporabniki SST za storitve za državne potrebe: organi držav članic, ESZD in Svet.
10. Komisija lahko z izvedbenimi akti sprejme podrobne določbe glede dostopa uporabnikov SST do storitev SST in zadevnih postopkov. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 83(3).
11. V podkomponenti SST ne morejo sodelovati tretje države, razen Norveške.

Člen 63

Objekti v bližini Zemlje

1. Cilj podkomponente v okviru SSA objekti v bližini Zemlje (NEO) je spremljanje tveganja naravnih objektov v osončju, ki se približujejo Zemlji.
2. Upravičene dejavnosti v okviru NEO zajemajo zlasti ustrezne dejavnosti za doseganje cilja iz odstavka 1, predvsem podporne dejavnosti, povezane z vzdrževanjem kataloga Unije o fizičnih lastnostih objektov v bližini Zemlje in vnosom podatkov vanj.
3. Raziskovalne in razvojne dejavnosti podpirajo razvoj NEO, vključno z njegovimi storitvami, ter raziskave in razvoj na koncu proizvodne verige za aplikacije in uporabniško tehnologijo za uporabo storitev NEO.

Člen 64

Vesoljski vremenski dogodki

1. Cilj podkomponente vesoljski vremenski dogodki je spremljanje in ocenjevanje naravnih sprememb, povezanih z vesoljskimi vremenskimi dogodki, kot so Sončevi vetrovi in Sončevi blišči.
2. Upravičene dejavnosti v okviru vesoljskih vremenskih dogodkov zajemajo vse dejavnosti, potrebne za zagotavljanje storitev v zvezi z vesoljskim vremenom, vključno z raziskovalnimi in razvojnimi dejavnostmi, ki podpirajo razvoj na področju

spremljanja vesoljskih vremenskih dogodkov, ter njihovimi storitvami in nadaljnjimi raziskavami in razvojem za aplikacije in uporabniško tehnologijo za uporabo storitev v zvezi z vesoljskimi vremenskimi dogodki.

3. Cilj storitev v zvezi z vesoljskimi vremenskimi dogodki je, da so na voljo kadar koli in brez prekinitve, zajemajo pa zlasti:
 - (a) področje vesolja;
 - (b) področje PNT;
 - (c) področje opazovanja Zemlje;
 - (d) področje telekomunikacij/SATCOM.
4. Komisija lahko z izvedbenimi akti sprejme podrobne določbe glede storitev v zvezi z vesoljskimi vremenskimi dogodki, vključno z zahtevami in tehničnimi specifikacijami v zvezi z navedenimi storitvami. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 83(3).

Člen 65

Dostop do vesolja

1. Dostop do vesolja je sposobnost izstrelitve in prevoza vesoljskih plovil v vesolje, v vesolju in iz vesolja.
2. Unija spodbuja avtonomen in odporen dostop do vesolja s podpiranjem evropskih zanesljivih in stroškovno učinkovitih izstrelitvenih storitev skupaj z usklajenim evropskim pristopom, pri čemer upošteva bistvene varnostne interese Unije in njenih držav članic.
3. V sinergiji z drugimi programi in shemami financiranja Unije upravičene dejavnosti zajemajo zlasti:
 - (a) javno naročanje in združevanje izstrelitvenih storitev za potrebe Unije ter na njihovo zahtevo združevanje in skupno javno naročanje izstrelitvenih storitev za potrebe držav članic, mednarodnih organizacij in drugih javnih subjektov;
 - (b) dostop do vesoljskih inovacij, vključno z nadgradnjo in razvojem novih tehnologij ter sistemov in storitev;
 - (c) razvoj, prilagajanje, gradnjo, vzdrževanje in delovanje kritične zemeljske infrastrukture v Uniji, med drugim vključno z zmogljivostmi, potrebnimi za preizkušanje, izstrelitev in ponovno pridobitev dostopa do vesoljskih tehnologij in storitev.
4. Komisija ustanovi usmerjevalni odbor, v katerem so zastopani evropski javni subjekti, vključno z državami članicami, agencijo, ustanovljeno v skladu z Uredbo (EU) [XXX] [*prihodnja uredba o ustanovitvi agencije EUSPA*], drugimi ustreznimi mednarodnimi organizacijami in javnimi subjekti za usklajevanje evropskih dejavnosti na področju dostopa do vesolja.
5. Za zaščito varnostnih interesov Unije vesoljska sredstva državne infrastrukture izstrelijo ponudniki storitev, ki izpolnjujejo pogoje za upravičenost in sodelovanje iz člena 69, ter samo v utemeljenih izjemnih okoliščinah ali na podlagi mednarodnega sporazuma, ki določa tako dejavnost z ozemlja tretje države.

Člen 66

Komercializacija vesolja in vesoljsko gospodarstvo

1. CASSINI je pobuda Unije za vesoljsko podjetništvo. Pobuda CASSINI sprejme ukrepe za podporo komercializaciji vesoljske industrije in storitev Unije, zlasti s poudarkom na podjetništvu, ter za spodbujanje zasebnih naložb, s čimer podpira podjetnike pri rasti in širitvi na enotnem trgu.
2. Ta komponenta vključuje naslednje upravičene dejavnosti:
 - (a) vzpostavitev naložbenih instrumentov Unije za zasebne naložbe v semenski fazi, fazi zgodnje rasti in v fazi rasti ter olajšanje izstopov za ustanovitelje in vlagatelje;
 - (b) vzpostavitev instrumenta Unije za industrijsko razširjanje, da se omogočijo naložbe v nove proizvodne obrate in okrepijo dobavne verige s sedežem v Uniji;
 - (c) podporo razvoju spretnosti v Uniji, namenjenih za vesoljski sektor, vključno z zbiranjem podatkov o spretnostih, razvojem vesoljskih učnih načrtov, izpopolnjevanjem, preusposabljanjem, mobilnostjo in programi izmenjav;
 - (d) krepitev lokalnih vesoljskih ekosistemov, ki združujejo različne akterje za spodbujanje vesoljskih inovacij ter zagotavljanje podpore, zmogljivosti in storitev državljanom in podjetjem za spodbujanje podjetništva, zlasti s prenosom tehnologije, storitvami pospeševanja poslovanja podjetniških inkubatorjev, navezovanjem stikov in mreženjem vlagateljev ter omogočanjem boljšega dostopa do trga in mednarodnih poslovnih mrež;
 - (e) sheme za pospešitev komercialne rasti z uporabo pogodb z glavnimi strankami in shem za vključitev strank na trgih zasebnega in javnega sektorja, vključno z vesoljskimi komponentami in infrastrukturami ter proizvodi, ki uporabljajo vesoljske podatke in storitve;
 - (f) vse dodatne ukrepe, potrebne za podporo vesoljskemu gospodarstvu Unije in vzpostavitev enotnega trga za vesolje.

Člen 67

Tehnološka suverenost, raziskave in inovacije

1. Komponenta tehnološke suverenosti in inovacij Uniji omogoča, da vzpostavi konkurenčen, avtonomen in inovativen vesoljski industrijski ekosistem, cilj katerega je okrepiti tehnološko suverenost, neodvisnost in samozadostnost Unije v vesoljskem sektorju. Spodbuja razvoj in uporabo najsodobnejših vesoljskih rešitev. Prednostno obravnava zmanjšanje kritičnih odvisnosti od tehnologij, ki niso tehnologije Unije, in se osredotoča na tehnologije z dvojno rabo, ki lahko koristijo tako civilnim kot obrambnim aplikacijam.
2. Komponenta vključuje naslednje upravičene dejavnosti:
 - (a) dejavnosti, povezane s tehnološko suverenostjo Unije, kot so raziskave, razvoj in uporaba kritičnih vesoljskih tehnologij, vključno s tehnologijami, ki se neposredno odzivajo na opazovalnico EU za kritične tehnologije, ter izvajanje s tem povezanih časovnih načrtov opazovalnice EU za kritične tehnologije, ki zmanjšujejo odvisnost Unije in povečujejo konkurenčnost vesoljskega ekosistema Unije;
 - (b) dejavnosti za izboljšanje pravočasne razpoložljivosti kritičnih surovin in naprednih materialov, komponent in tehnologij za sektor, tudi s skrajšanjem roka njihove dobave,

rezervacijo proizvodnih mest ali ustvarjanjem zalog proizvodov, vmesnih proizvodov ali surovin;

- (c) raziskave in razvoj novih vesoljskih zmogljivosti Unije in povezanih omogočitvenih tehnologij, ki spodbujajo novo vesoljsko gospodarstvo, zlasti z dozorevanjem, predstavitvijo in operacionalizacijo vesoljskih operacij in storitev ter tehnologij kvantnega zaznavanja;
- (d) spodbujanje industrijske konkurenčnosti Unije na svetovnih komercialnih trgih, tudi s predstavitvenimi misijami, ki spodbujajo stopnjo digitalizacije vesoljskih sistemov od konca do konca;
- (e) proučevanje in spodbujanje sinergij z dopolnilnimi področji, npr. obrambo in drugimi ustreznimi sektorji, za ključna področja, kot sta umetna inteligenca in kibernetika varnost;
- (f) podpiranje dejavnosti standardizacije in certificiranja, pomembnih za vesoljski sektor Unije;
- (g) olajšanje razpoložljivosti in dostopa do obratov za preizkušanje in obdelavo podatkov;
- (h) spodbujanje uporabe programa Copernicus pri glavnih uporabnikih programa Copernicus, razvoj trga in krepitev zmogljivosti, vključno s spodbujanjem podatkov in storitev programa Copernicus, aplikacij nižje v prodajni verigi in njihovega razvoja na vseh ravneh, da se čim bolj povečajo socialno-ekonomske koristi, ter zbiranje in analiza potreb uporabnikov programa Copernicus.

Člen 68

Dostop do storitev

1. Tretje države in mednarodne organizacije imajo lahko dostop do storitev varne povezljivosti in EOGS na podlagi sporazuma, sklenjenega v skladu s členom 218 PDEU in členom 11(3), ki določa pogoje za dostop do navedenih storitev, in pod pogojem, da so skladne s členom 78.
2. Tretje države in mednarodne organizacije, ki nimajo sedeža v državah članicah, lahko dostopajo do varovanih občutljivih storitev SST pod pogojem, da v skladu s členom 218 PDEU sklenejo sporazum, v katerem se določijo pogoji za dostop do takih storitev, in izpolnjujejo varnostne zahteve iz člena 77.
3. Dostop tretjih držav in mednarodnih organizacij do regulirane javne storitve, ki jo zagotavlja Galileo, ureja člen 3(5) Sklepa št. 1104/2011/EU Evropskega parlamenta in Sveta.
4. Z odstopanjem od odstavka 2 se za dostop do storitev SST v zvezi s preprečevanjem trkov in ponovnim vstopom ne zahteva noben sporazum, sklenjen v skladu s členom 218 PDEU.

Člen 69

Pogoji za upravičenost in sodelovanje za ohranitev varnosti, celovitosti in odpornosti operativnih vesoljskih sistemov Unije

1. Komisija uporablja pogoje za upravičenost in sodelovanje iz odstavka 2 za javna naročila, nepovratna sredstva ali nagrade na podlagi tega naslova, če meni, da je to potrebno in ustrezno za ohranitev varnosti, celovitosti in odpornosti operativnih

sistemov Unije, pri čemer upošteva cilj spodbujanja strateške avtonomije Unije, zlasti v smislu tehnologije na področju ključnih tehnologij in vrednostnih verig, ob hkratnem ohranjanju odprtega gospodarstva.

2. Preden uporabi pogoje za upravičenost in sodelovanje v skladu z odstavkom 1, Komisija obvesti odbor iz člena 83(1), točka (g), in v največji možni meri upošteva stališča držav članic o področju uporabe pogojev za upravičenost in sodelovanje ter o utemeljitvi teh pogojev.
3. Pogoji za upravičenost in sodelovanje so:
 - (a) upravičeni pravni subjekt ima sedež in izvršne upravne strukture v državi članici;
 - (b) upravičeni pravni subjekt se zaveže, da bo vse ustrezne dejavnosti izvajal v eni ali več državah članicah, in
 - (c) upravičeni pravni subjekt ni pod nadzorom tretje države ali subjekta iz tretje države.
4. Komisija lahko z izvedbenimi akti določi merila za določitev, katera možnost neposrednega ali posrednega odločilnega vplivanja na pravni subjekt prek enega ali več vmesnih pravnih subjektov lahko vpliva na varnost, celovitost in odpornost operativnih sistemov Unije, pri čemer upošteva cilj spodbujanja strateške avtonomije Unije, zlasti v smislu tehnologije na področju ključnih tehnologij in vrednostnih verig.
5. Komisija lahko za posamezni pravni subjekt opusti pogoje iz odstavka 3, točki (a) in (b), in sicer na podlagi ocene, ki temelji na naslednjih kumulativnih merilih:
 - (a) za posamezne tehnologije, blago ali storitve, potrebne za dejavnosti iz odstavka 1, v državah članicah ni takoj na voljo alternativnih možnosti;
 - (b) pravni subjekt ima sedež in izvršno upravno strukturo v državi, ki je članica EGP ali Efte in ki je z Unijo sklenila mednarodni sporazum iz člena 11, in dejavnosti, povezane z javnimi naročili, nepovratnimi sredstvi ali nagradami, se izvajajo v tej državi ali v eni ali več takih državah, ter
 - (c) izvajajo se zadostni ukrepi za zagotovitev varovanja tajnih podatkov EU v skladu s členom 78 ter celovitosti, varnosti in odpornosti komponent programa, njihovega delovanja in storitev.
6. Z odstopanjem od točke (b) prvega pododstavka tega odstavka lahko Komisija opusti pogoje iz točke (a) ali (b) prvega pododstavka odstavka 2 za pravni subjekt s sedežem v tretji državi, ki ni članica EGP ali Efte.
7. Komisija lahko opusti pogoj iz točke (c) odstavka 3, če pravni subjekt s sedežem v državi članici zagotovi naslednja jamstva:
 - (a) nadzor nad pravnim subjektom se ne izvaja na način, ki zmanjšuje ali omejuje njegovo zmožnost:
 - (1) izvajanja dejavnosti v zvezi z javnimi naročili, nepovratnimi sredstvi ali nagradami in
 - (2) doseganja rezultatov, zlasti v okviru njegovih obveznosti poročanja;
 - (b) tretja država ali subjekt iz tretje države, ki izvaja nadzor, se zaveže, da v zvezi z javnimi naročili, nepovratnimi sredstvi ali nagradami pri pravnem subjektu ne bo uveljavljal nobenih pravic nadzora ali od njega zahteval, naj izpolni svoje obveznosti poročanja, ter
 - (c) pravni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 69.

8. Pristojni organi države članice, v kateri ima pravni subjekt sedež, ocenijo, ali pravni subjekt izpolnjuje merila iz točke (c) odstavka 5 za opustitve glede na pogoj (3), točka (b), in jamstva iz odstavka 7. Komisija ravna v skladu s to oceno.
9. Komisija programskemu odboru iz člena 83(1), točka (g), predloži naslednje:
 - (a) področje uporabe pogojev za upravičenost in sodelovanje iz odstavka 1 tega člena;
 - (b) podrobnosti in utemeljitve opustitev pogojev, odobrenih v skladu s tem členom, ter
 - (c) oceno, ki je bila podlaga za opustitev pogojev, ob upoštevanju odstavkov 3 in 4 tega člena, ne da bi razkrila poslovno občutljive informacije.
10. Pogoji iz odstavka 3, merila iz odstavkov 4, 5 in 6 ter jamstva iz odstavka 7 se vključijo v dokumente o javnih naročilih, nepovratnih sredstvih ali nagradah, kot je ustrezno, in se v primeru javnega naročila uporabljajo za celotno trajanje pogodbe, ki izhaja iz naročila.
11. Ta člen ne posega v Sklep št. 1104/2011/EU in Delegirani sklep Komisije z dne 15. septembra 2015 (43), Uredbo (EU) 2019/452, Sklep 2013/488/EU in Sklep (EU, Euratom) 2015/444 ter v varnostno preverjanje, ki ga v skladu z veljavnimi nacionalnimi zakoni in predpisi izvajajo države članice v zvezi s pravnimi subjekti, vključenimi v dejavnosti, za katere je potreben dostop do tajnih podatkov EU.
12. Če so pogodbe, ki izhajajo iz uporabe tega člena, tajne, pogoji za upravičenost in sodelovanje, ki jih Komisija uporablja v skladu z odstavkom 1, ne posegajo v pristojnosti nacionalnih varnostnih organov.
13. Ta člen ne posega v noben obstoječi postopek izdaje varnostnega dovoljenja organizacije in postopek varnostnega preverjanja osebja v državi članici oziroma ga ne spreminja ali mu ne nasprotuje.

Člen 70

Lastništvo vesoljskih sredstev Unije in dostop do rezultatov

1. Razen kot je določeno v odstavku 2, je Unija lastnica vseh opredmetenih in neopredmetenih sredstev, ustvarjenih, razvitih ali kupljenih v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja pri izvajanju dejavnosti, ki se podpirajo na podlagi tega oddelka. V ta namen Komisija zagotavlja, da zadevne pogodbe, sporazumi in drugi dogovori v zvezi z dejavnostmi, s katerimi se lahko morda ustvarijo ali razvijejo taka sredstva, vključujejo določbe, s katerimi se zagotavlja lastništvo Unije.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za opredmetena in neopredmetena sredstva, ustvarjena ali razvita v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja pri izvajanju dejavnosti, ki se podpirajo na podlagi tega oddelka:
 - (a) kadar se podpora Unije zagotavlja v obliki nepovratnih sredstev, nagrad ali predkomercialnega naročanja ali
 - (b) Unija dejavnosti ne financira v celoti, razen če je določeno drugače in z izjemo IRIS², ali
 - (c) se dejavnosti nanašajo na prejemnike regulirane javne storitve, ki so jih razvile države članice.
3. Institucije, organi, uradi ali agencije Unije pod pogoji iz odstavka 2 ne pridobijo lastništva, temveč imajo pravice brezplačnega dostopa do rezultatov za lastno uporabo in pravico, da tretjim stranem podelijo neizključne licence za izkoriščanje rezultatov

pod poštenimi in razumnimi pogoji oziroma da od prejemnikov zahtevajo podelitev takih licenc, brez pravice do podelitve podlicenc.

4. Unija ima pravico skleniti ustrezne sporazume za pridobitev lastništva nad sredstvi, ki so jih razvile tretje strani, kadar so taka sredstva potrebna za izpolnitev ciljev iz člena 3.
5. Komisija zagotovi, da ima Unija naslednje pravice:
 - (a) pravico do uporabe frekvenc, potrebnih za prenos signalov, ki jih ustvarijo državna infrastruktura IRIS², komponente PNT in komponente opazovanja Zemlje, v skladu z veljavnimi zakoni in predpisi ter ustreznimi licenčnimi sporazumi, kar je omogočeno z ustreznimi prijavi frekvenc, ki jih zagotovijo države članice in ki ostanejo v pristojnosti držav članic;
 - (b) pravico do dajanja prednosti zagotavljanju storitev IRIS² za državne potrebe pred komercialnimi storitvami v skladu s pogoji, ki se določijo v pogodbah iz člena 61, in ob upoštevanju potreb uporabnikov, ki jih pooblastijo vlade.

Člen 71

Jamstvo in odgovornost

1. Razen če ni določeno drugače, so storitve, podatki in informacije, ki jih zagotavljajo komponente in dejavnosti na podlagi tega oddelka, brez izrecnega ali implicitnega jamstva glede njihove kakovosti, natančnosti, razpoložljivosti, zanesljivosti, hitrosti in primernosti za kakršen koli namen. Unija, vključno s Komisijo in Agencijo (EUSPA), ni odgovorna.
2. Kar zadeva SST, države članice, ki sodelujejo v podkomponenti SST, niso odgovorne za: škodo, ki je posledica pomanjkanja ali prekinitve zagotavljanja storitev SST, zamudo pri zagotavljanju storitev SST, nenatančnost informacij, ki se posredujejo prek storitev SST, ali ukrepe, sprejete na podlagi zagotovljenih storitev SST.

Člen 72

Dopolnilna pravila za javna naročila

1. Javni naročnik lahko ob hkratnem varovanju avtonomnosti Unije od ponudnika zahteva, da del naročila s konkurenčnim razpisnim postopkom odda podizvajalcem na ustreznih ravneh, in sicer podjetjem, ki ne spadajo v skupino, v katero spada ponudnik. Za naročila v vrednosti nad 10 milijonov EUR si javni naročnik prizadeva zagotoviti, da se vsaj 30 % vrednosti naročila s konkurenčnim razpisnim postopkom na različnih ravneh odda v podizvajanje podjetjem, ki ne spadajo v skupino glavnega ponudnika, zlasti da se omogoči čezmejna udeležba MSP v vesoljskem ekosistemu. Ponudnik navede razloge za neizpolnitev zahteve za oddajo naročila podizvajalcem ali za odstopanje od cilja 30 %. Javni naročnik lahko v dokumentacijo postopka za oddajo javnega naročila vključi posebne zahteve za zagotovitev, da glavni izvajalci med izvajanjem naročila upoštevajo načela javnega naročanja iz te uredbe, zlasti v zvezi z vključevanjem MSP in novih udeležencev na trgu, konkurenco ter stalno primerjalno analizo z najboljšimi tržnimi pogoji.
2. Za javna naročila, ki se nanašajo na storitve za državne potrebe, kontinuiteto storitev ali izpolnjevanje ciljev iz člena 3(2), točka (d), zlasti v zvezi z varnostjo, se šteje, da izpolnjujejo nujni pogoj iz točke 11.1.(c) Priloge I k finančni uredbi.

Člen 73

Dopolnilna pravila za nepovratna sredstva

1. Unija lahko brez poseganja v načelo sofinanciranja krije do 100 % upravičenih stroškov.
2. Z odstopanjem od člena 184(6) finančne uredbe lahko odgovorni odredbodajalec pri uporabi pavšalnih stopenj dovoli ali naloži, da se upravičencu financirajo posredni stroški do največ 25 % skupnih upravičenih neposrednih stroškov ukrepa.
3. Z odstopanjem od člena 207 finančne uredbe najvišji znesek finančne podpore, ki se lahko izplača tretji strani, ne presega 200 000 EUR.
4. Za partnerstvo za SST se šteje, da je vnaprej določen upravičenec do nepovratnih sredstev za SST.

Člen 74

Dopolnilna pravila za posredno upravljanje

1. Tristranski sporazum v skladu s členom 131 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se sklene z Agencijo, ustanovljeno v skladu z Uredbo (EU) [XXX] [prihodnja uredba o ustanovitvi EUSPA], in Evropsko vesoljsko agencijo ter lahko [EUSPA] in Evropski vesoljski agenciji naloži naloge izvrševanja proračuna.
2. Kadar Agencija ali Evropska vesoljska agencija za javno naročilo, ki se izvede v okviru tristranskega sporazuma, ustanovi odbor za ocenjevanje ponudb, si lahko strokovnjaki Komisije in, kadar je ustrezno, drugega pooblaščenega subjekta pridržijo pravico, da kot člani sodelujejo na srečanjih odbora za ocenjevanje ponudb, imajo dostop do vseh rezultatov in se udeležujejo pregledovalnih sej. Tako sodelovanje ne vpliva na tehnično neodvisnost odbora za ocenjevanje ponudb.
3. Z odstopanjem od člena 62(1) finančne uredbe in ob upoštevanju ocene Komisije o zaščiti interesov Unije lahko Agencija naloge, zaupane Agenciji ali njenim naslednikom v okviru posrednega upravljanja, nadalje zaupa organom iz člena 62(1), točka (c), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 pod pogoji posrednega upravljanja, ki se uporabljajo za Komisijo.
4. Kadar pooblaščeni subjekti izvajajo dejavnosti javnega naročanja ali dodeljevanja nepovratnih sredstev s posrednim upravljanjem, je treba pri komunikacijskih dejavnostih, dejavnostih razširjanja ter vsej infrastrukturi, opremi, vozilih, zalogah ali pomembnih rezultatih, ki se financirajo z javnim naročilom ali nepovratnimi sredstvi, priznati podporo Unije ter prikazati evropsko zastavo (emblem) in izjavo o financiranju (po potrebi prevedeno v lokalne jezike) v skladu s standardnimi komunikacijskimi pravili Komisije.

Člen 75

Vloge

1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev nemotenega delovanja ukrepov, podprtih v okviru tega oddelka, in lahko prispevajo svojo tehnično usposobljenost, znanje in izkušnje ter pomoč, zlasti na področju varnosti, zaščite in dodeljevanja frekvenc. Ta prispevek med drugim vključuje dajanje na voljo podatkov, informacij, storitev in infrastrukture, ki so v njihovi lasti ali se nahajajo na njihovem ozemlju in so potrebni za dobro delovanje ukrepov, Uniji. Države članice so na lokalni

ravni odgovorne za varnostno akreditacijo lokacij, ki so na njihovem ozemlju in so del območja varnostne akreditacije za komponente, zlasti države članice, ki sodelujejo v partnerstvu za SST, izvajajo varnostno akreditacijo na podlagi splošnih varnostnih zahtev iz člena 77.

2. Za izvajanje komponent iz tega oddelka, tudi na področju varnosti, je na splošno odgovorna Komisija, brez poseganja v pristojnosti držav članic na področju nacionalne varnosti, in nadzoruje njihovo izvajanje.

3. Komisija:

- (a) upravlja vse komponente ali podkomponente, ki niso zaupane drugim subjektom;
- (b) določi prednostne naloge in dolgoročni razvoj navedenih komponent v skladu z zahtevami uporabnikov ter nadzoruje njihovo izvajanje;
- (c) določi in usklajuje mednarodno razsežnost komponent, da se zagotovi skladnost s politikami Unije za zunanje delovanje in dosleden pristop k njim.

4. Kadar je treba nadalje opredeliti in določiti upravljanje, varnost in zagotavljanje storitev iz tega poglavja, lahko Komisija po posvetovanju z uporabniki in drugimi deležniki z izvedbenimi akti dopolni katalog zagotovljenih storitev ter določi tehnične in operativne zahteve, potrebne za izvajanje in razvoj komponent iz tega poglavja in storitev, ki jih zagotavljajo. Komisija se pri določanju teh tehničnih in operativnih zahtev izogiba zmanjšanju splošne ravni varnosti in izpolnjuje zahteve glede povratne združljivosti. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s členom 83(2).

5. Komisija po potrebi z izvedbenimi akti sprejme ukrepe, potrebne za določitev lokacije zemeljske infrastrukture po odprtem in preglednem postopku, ki zagotavlja dobro finančno poslovanje ter zaščito varnosti in javnega reda Unije in njenih držav članic. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s členom 83(2).

6. Agencija ima svoje naloge, Komisija pa ji lahko zaupa druge naloge v skladu z Uredbo (EU) [XXX] [uredba o ustanovitvi agencije EUSPA].

7. Pod pogojem, da se varujejo interesi Unije, se Evropski vesoljski agenciji zaupajo naslednje naloge:

- (a) v zvezi s PNT: razvoj glavnih sistemov ter zasnova in razvoj delov zemeljskega segmenta in satelitov, vključno s preizkušanjem in potrjevanjem;
- (b) v zvezi s programom Copernicus: (i) usklajevanje in izvajanje vesoljske komponente ter njen razvoj; (ii) zasnova, razvoj in gradnja vesoljske infrastrukture za program Copernicus, vključno z njenim obratovanjem in povezanimi javnimi naročili, razen kadar to obratovanje izvajajo drugi subjekti; (iii) po potrebi zagotavljanje dostopa do podatkov tretjih strani;
- (c) v zvezi z EOGS: oblikovanje in razvoj novih vesoljskih misij za opazovanje Zemlje in delov povezanega zemeljskega segmenta;
- (d) v zvezi z IRIS²: (i) nadzor razvoja, potrjevanja in povezanih dejavnosti uvajanja v zvezi s fazami opredelitve, oblikovanja, razvoja, potrjevanja in uvajanja storitev za državne potrebe, kot tudi razvoja, potrebnega za zagotavljanje storitev za državne potrebe, pri čemer se zagotovi usklajevanje med nalogami in proračunom, zaupanimi Evropski vesoljski agenciji, ter morebitnim prispevkom Evropske vesoljske agencije, razen ukrepov, povezanih z združevanjem in souporabo zmogljivosti, iz člena 47(2),

točka (a); (ii) zagotavljanje tehničnega strokovnega znanja, tudi med izvajanjem komponent.

4. Na podlagi ocene Komisije se lahko Evropski vesoljski agenciji zaupajo druge naloge, glede na potrebe dejavnosti na podlagi tega oddelka, pod pogojem, da te naloge ne podvajajo dejavnosti, ki jih izvajajo drugi pooblaščen subjekti, in da je njihov namen izboljšati učinkovitost izvajanja dejavnosti vesoljskega sklopa.
5. Če so interesi Unije zaščiteni, lahko Komisija naloge izvajanja komponent, ki prejemajo podporo v skladu s tem oddelkom, v celoti ali delno zaupa tudi ustreznim subjektom, kot so Evropska organizacija za uporabo meteoroloških satelitov, Evropska agencija za okolje, Evropska agencija za mejno in obalno stražo, Evropska agencija za pomorsko varnost, Satelitski center Evropske unije, Evropski center za srednjeročne vremenske napovedi in [mednarodni center za ocean *Mercator*].

Člen 76

Pristojni organi

1. Kadar je to potrebno za varnostno občutljive komponente, kot so določanje položaja, navigacija in določanje časa, opazovanje Zemlje in varna povezljivost, vsak udeleženec navedene komponente, imenovan za nadzor dostopa do storitev, imenuje pristojni organ za vsako komponento. Pristojni organ zagotovi, da:
 - (a) se ustrezne storitve uporabljajo v skladu s splošnimi varnostnimi zahtevami iz člena 77;
 - (b) se določijo in upravljajo pravice dostopa do ustreznih storitev;
 - (c) se uporabniška oprema, potrebna za uporabo ustreznih storitev, ter z njo povezane povezave in informacije za elektronsko komunikacijo uporabljajo in upravljajo v skladu s splošnimi varnostnimi zahtevami iz člena 77;
 - (d) se vzpostavi centralna kontaktna točka za morebitno pomoč pri poročanju o varnostnih tveganjih in grožnjah, zlasti pri odkrivanju potencialno škodljivih elektromagnetnih motenj, ki bi lahko vplivale na storitve, razvite v sklopu za vesoljsko politiko.
2. Z odstopanjem od odstavka 1 so ukrepi, naloge in delovanje pristojnih organov za regulirano javno storitev navedeni v členu 5 Sklepa št. 1104/2011/EU.

Člen 77

Načela upravljanja in varnosti

1. Načela upravljanja za posebne dejavnosti in komponente na podlagi tega oddelka temeljijo na naslednjem:
 - (a) jasni porazdelitvi nalog in odgovornosti med subjekti, vključenimi v izvajanje, na podlagi njihovih pristojnosti in brez prekrivanja ali podvajanja nalog in odgovornosti, s čimer se zagotovi jasna odgovornost;
 - (b) ustreznosti strukture upravljanja glede na specifične potrebe vsake komponente in vsakega ukrepa, kot je primerno;
 - (c) strogem nadzoru dejavnosti in komponent, pri čemer morajo vsi subjekti v okviru svoje vloge in nalog dosledno upoštevati stroškovni in časovni okvir ter okvir uspešnosti;

- (d) preglednem in stroškovno učinkovitem upravljanju;
 - (e) kontinuiteti storitev in kontinuiteti potrebne infrastrukture, vključno z zaščito pred relevantnimi grožnjami;
 - (f) sistematičnem in strukturiranem upoštevanju potreb uporabnikov podatkov, informacij in storitev, ki jih zagotavljajo komponente, ter s tem povezanega znanstvenega in tehnološkega razvoja;
 - (g) stalnih prizadevanjih za obvladovanje in zmanjšanje tveganj.
2. Načela varnosti za posebne dejavnosti in komponente na podlagi tega oddelka temeljijo na naslednjem:
- (a) upoštevanju izkušenj držav članic na področju varnosti in črpanju navdiha iz njihovih dobrih praks;
 - (b) za zagotovitev zaščite zemeljske infrastrukture, ki je sestavni del sklopa za vesoljsko politiko in se nahaja na njihovem ozemlju, države članice sprejmejo ukrepe, ki so vsaj enakovredni ukrepom, ki so potrebni za zaščito evropske kritične infrastrukture v smislu Direktive Sveta 2008/114/ES;
 - (c) uporabi varnostnih pravil Sveta in Komisije, ki med drugim ločujejo med operativnimi nalogami in nalogami, povezanimi z akreditacijo;
 - (d) Komisija se šteje za avtorico vseh tajnih podatkov, ki so jih ustvarili pooblašteni subjekti iz člena 68(1);
 - (e) zagotovitvi, da Odbor za varnostno akreditacijo, ustanovljen z Uredbo (EU) [XXX] [uredba o ustanovitvi agencije EUSPA], opravlja svoje naloge brez poseganja v odgovornosti Komisije ali navedenih pooblaščenih subjektov in brez poseganja v pristojnosti držav članic v zvezi z varnostno akreditacijo;
 - (f) Komisija sklepe o varnostni akreditaciji in ugotovljena preostala tveganja sporoči Svetu v vednost. Komisija lahko sprejme vse ustrezne ukrepe v skladu s to uredbo;
 - (g) vzpostavitvi strukture za usklajevanje delovanja storitev za državne potrebe v okviru različnih komponent z imenovanimi pristojnimi nacionalnimi organi ali nacionalnimi subjekti za zadevno komponento.
3. Komisija zagotovi, da se za vsako novo komponento opravi analiza tveganja in groženj, za obstoječe komponente pa se ta analiza vzdržuje. Komisija na podlagi te analize za vsako komponento z izvedbenimi akti določi splošne varnostne zahteve. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 83(3).
4. Kadar lahko obratovanje sistemov vpliva na varnost Unije ali njenih držav članic, se po potrebi uporabijo postopki iz Sklepa (SZVP) 2021/698.

Člen 78

Dopolnilna pravila za varovanje tajnih podatkov

1. Izmenjava tajnih podatkov, povezanih s komponentami, ki se podpirajo na podlagi tega oddelka, poteka na podlagi mednarodnega sporazuma med Unijo in tretjo državo ali mednarodno organizacijo o izmenjavi tajnih podatkov ali, kadar je to potrebno, na podlagi ureditve o izmenjavi tajnih podatkov med pristojno institucijo ali organom Unije in ustreznimi organi tretje države ali mednarodne organizacije in pod tam določenimi pogoji.

2. Fizičnim osebam s prebivališčem v tretji državi in pravnim osebam s sedežem v tretji državi se ravnanje s tajnimi podatki Evropske unije v zvezi s sklopom za vesoljsko politiko dovoli samo, če se zanje v teh tretjih državah uporabljajo varnostni predpisi, ki zagotavljajo najmanj enakovredno raven varstva kot varnostna pravila Komisije iz Sklepa (EU, Euratom) 2015/444 in varnostna pravila Sveta iz prilog k Sklepu 2013/488/EU. Enakovrednost varnostnih predpisov, ki se uporabljajo v tretji državi ali mednarodni organizaciji, se opredeli v sporazumu o varnosti podatkov, ki po potrebi vključuje zadeve industrijske varnosti, ki ga skleneta Unija in navedena tretja država ali mednarodna organizacija v skladu s postopkom iz člena 218 PDEU in ob upoštevanju člena 13 Sklepa 2013/488/EU.
3. Brez poseganja v člen 13 Sklepa 2013/488/EU in pravila na področju industrijske varnosti iz Sklepa (EU, Euratom) 2015/444 se lahko fizični ali pravni osebi, tretji državi ali mednarodni organizaciji dovoli dostop do tajnih podatkov EU, kadar se presodi, da je to v posameznem primeru nujno glede na naravo in vsebino takih podatkov, potrebo prejemnika po seznanitvi z njimi ter koristi, ki jih bo imela Unija.

ODDELEK 4

PODPORA ZA POLITIKO VARNOSTNE INDUSTRIJE

Člen 79

Posebne določbe za podporo politiki v sektorju civilne varnosti

1. Ukrepi, ki se podpirajo na podlagi tega oddelka, prispevajo k splošnim ciljem iz člena 3(1) in posebnim ciljem iz člena 3(2), točka (f).
2. Podpora ukrepom na podlagi tega oddelka se financira iz proračuna iz člena 4(2), točka (e), in vseh dodatnih prispevkov, dodeljenih v skladu s členom 6.
3. Ukrepi se izvajajo v skladu s splošnimi določbami iz poglavja I in vsemi dodatnimi pravili iz tega oddelka.

Člen 80

Posebne dejavnosti v podporo politiki v sektorju civilne varnosti

1. S podporo politiki v sektorju civilne varnosti se obravnavajo zlasti naslednja področja uporabe:
 - (a) varnost in odpornost kritične civilne infrastrukture, zlasti proti hibridnim grožnjam;
 - (b) tehnologije, zmogljivosti in rešitve, pomembne za preprečevanje kriminala in odzivanje nanj, zlasti terorizma in nasilnega ekstremizma, organiziranega kriminala in kibernetško omogočenih kaznivih dejanj;
 - (c) tehnologije, zmogljivosti in rešitve za kontrolo blaga in oseb na mejah, zaščito meja in logističnih vozlišč, pomorsko varnost in nadzor ter carinsko varnost;
 - (d) civilna pripravljenost na varnostne grožnje, bodisi naravne bodisi grožnje, ki jih povzroči človek, bodisi naključne bodisi namerne.
2. Podpora politiki v sektorju civilne varnosti se izvaja zlasti z naslednjimi dejavnostmi:
 - (a) raziskavami in inovacijami, širitvijo, podporo MSP, razvojem spretnosti ter proizvodnimi ukrepi;

- (b) preizkušanjem in potrjevanjem tehnologij in rešitev;
 - (c) uvajanjem in tržnim uveljavljanjem tehnologij in rešitev, zlasti s strani varnostnih strokovnjakov;
 - (d) podpornimi ukrepi za razvoj, izvajanje, spremljanje in izvrševanje ustrezne zakonodaje in politike Unije.
3. Podpora, zagotovljena z dejavnostmi iz odstavkov 1 in 2, se lahko zagotovi v kakršni koli obliki, vključno s skupnimi raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi, določenimi v Uredbi (EU) [XXX] [okvirni program za raziskave in inovacije] in opredeljenimi v posebnem namenskem delu delovnega programa.
 4. Delovni programi, sprejeti v skladu s pravili te uredbe na podlagi tega oddelka, se vključijo v poseben namenski del in zagotovijo skladnost z dejavnostmi na področju konkurenčnosti in družbe, ki se podpirajo na podlagi Uredbe (EU) [XXX] [okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa].

Člen 81

Lastništvo nad rezultati

1. Kadar se podpora Unije zagotavlja v obliki javnih naročil, so rezultati v lasti Unije.
2. Kadar se podpora Unije zagotavlja v obliki nepovratnih sredstev, imajo institucije, organi, uradi ali agencije Unije na zahtevo pravice brezplačnega dostopa do rezultatov za namene razvoja, izvajanja in spremljanja obstoječih politik ali programov Unije na področjih v njihovi pristojnosti ter pravico, da tretjim stranem podelijo neizključne licence za izkoriščanje rezultatov pod poštenimi in razumnimi pogoji oziroma da od prejemnikov zahtevajo podelitev takih licenc, brez pravice do podelitve podlicenc, razen če je v sporazumu o nepovratnih sredstvih določeno drugače.
3. Za vsak prenos lastništva rezultatov ali podelitev izključnih licenc za rezultate, ustvarjene s podporo pravnim subjektom s sedežem v nepridruženih tretjih državah ali subjektom iz nepridruženih tretjih držav, je potrebno predhodno uradno obvestilo in odobritev Komisije ali zadevnih organov države članice ali pridružene države, ki se izvede v treh letih po končnem plačilu ukrepa, pod pogoji, ki zagotavljajo zaščito varnostnih interesov Unije.

Člen 82

Dopolnilna pravila za nepovratna sredstva

1. Pri dejavnostih, ki podpirajo usklajevalne in podporne ukrepe v sektorju civilne varnosti, lahko Unija brez poseganja v načelo sofinanciranja krije do 100 % upravičenih stroškov.
2. Z odstopanjem od člena 184(6) finančne uredbe lahko odgovorni odredbodajalec pri uporabi pavšalnih stopenj dovoli ali naloži, da se upravičencu financirajo posredni stroški do največ 25 % skupnih upravičenih neposrednih stroškov ukrepa.

Poglavje VIII

Končne določbe

Člen 83

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor, ki je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011 in se lahko sestane v naslednjih sestavah:
 - (a) splošni odbor ESK za zadeve, ki se nanašajo na splošne cilje, ali zadeve, ki se nanašajo na več kot enega od posebnih ciljev iz člena 3(2);
 - (b) odbor za prehod na čisto energijo za zadeve, ki se nanašajo na posebne cilje iz člena 3(2), točka (a);
 - (c) odbor za zdravje, biotehnologijo, kmetijstvo in biogospodarstvo za zadeve, ki se nanašajo na posebne cilje iz člena 3(2), točka (b);
 - (d) digitalni odbor za zadeve, ki se nanašajo na posebne cilje iz člena 3(2), točka (c);
 - (e) odbor za obrambno industrijo za zadeve, ki se nanašajo na posebne cilje iz člena 3(2), točka (d);
 - (f) odbor za odpornost za zadeve, ki se nanašajo na posebne cilje iz člena 3(2), točka (d);
 - (g) odbor za vesolje za zadeve, ki se nanašajo na posebne cilje iz člena 3(2), točka (d). Odbor za vesolje lahko v skladu s svojim poslovníkom ustanovi pododbore in delovne skupine, kot je forum uporabnikov, ki svetuje glede vidikov, povezanih z uporabniškimi zahtevami, razvojem storitev in stopnjo uporabe;
 - (h) odbor za varnostno industrijo za zadeve, ki se nanašajo na posebne cilje iz člena 3(2), točka (d)(4).
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 4 Uredbe (EU) št. 182/2011, mnenje pa se zahteva od sestave odbora, ki ga to najbolj zadeva.
3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011, mnenje pa se zahteva od sestave odbora, ki ga to najbolj zadeva.
4. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 8 Uredbe (EU) št. 182/2011 v povezavi s členom 5 Uredbe.
5. Kadar je treba pridobiti mnenje odbora na podlagi pisnega postopka, se ta postopek zaključi brez izida, ko v roku za izdajo mnenja tako odloči predsednik odbora ali to zahteva navadna večina članov odbora.
6. Odbori iz točk (b) do (h) odstavka 1 se lahko sestajajo v različnih sestavah ali pododborih, usklajenih s posebnimi komponentami sklopov politik.
7. V skladu z mednarodnimi sporazumi, ki jih je sklenila Unija, se lahko na seje odbora v različnih sestavah kot opazovalci povabijo predstavniki tretjih držav, mednarodnih organizacij ali drugih institucij, organov in agencij Evropske unije, in sicer pod pogoji, določenimi v njegovem poslovníku, pri čemer se upoštevajo interesi Unije v zvezi z varnostjo in javnim redom. Predstavniki tretjih držav ali mednarodnih organizacij niso navzoči pri razpravah o zadevah, povezanih z upravičenostjo, vključno z razpravami v zvezi s členom 9 in členom 10 te uredbe.

8. Evropska obrambna agencija je pozvana, da kot opazovalka predstavi svoja stališča in zagotovi strokovno znanje odboru za obrambno industrijo. Za pomoč pri delu v odboru za obrambno industrijo se zaprosi tudi ESZD.

Člen 84

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.
2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz te uredbe se prenese na Komisijo za obdobje od datuma začetka veljavnosti te uredbe do 31. decembra 2035.
3. Pooblastilo iz te uredbe lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po njegovi objavi v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.
4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.
5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.
6. Delegirani akt, sprejet na podlagi te uredbe, začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 85

Spremembe Uredbe (EU) 2021/696

1. Naslovi I, II in III, členi 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33 in 43 ter naslovi VI, VII, VIII in X Uredbe (EU) 2021/696 se razveljavijo z učinkom od 1. januarja 2028.

Člen 86

Spremembe Uredbe (EU) 2023/588

2. Poglavja I, II, III in IV, členi 24, 25, 26, 28 in 29 ter naslovi VII, VIII, IX in X Uredbe (EU) 2023/588 se razveljavijo z učinkom od 1. januarja 2028.

Člen 87

Spremembe Uredbe [EDIP]

3. Poglavja I, II, razen določb v zvezi z instrumentom za podporo Ukrajini [potrditi po sprejetju EDIP], in V Uredbe (EU) [EDIP] se razveljavijo [z učinkom od 1. januarja 2028].

Člen 88

Razveljavitev

4. S 1. januarjem 2028 prenehajo veljati naslednje uredbe:
 - (a) Uredba (EU) 2021/522 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi programa za ukrepe Unije na področju zdravja (Program EU za zdravje) za obdobje 2021–2027 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 282/2014;
 - (b) Uredba (EU) 2021/694 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Digitalna Evropa in razveljavitvi Sklepa (EU) 2015/2240;
 - (c) Uredba (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1092;
 - (d) Uredba (EU) 2021/783 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1293/2013.

Člen 89

Prehodne določbe

1. Ta uredba ne vpliva na nadaljevanje ali spremembo ukrepov, začelih na podlagi temeljnih aktov iz člena 85, ki se še naprej uporabljajo za te ukrepe do njihovega zaključka.
2. Ta uredba ne vpliva na izvedbene akte, sprejete na podlagi Uredbe (EU) 2021/696 o vesoljskem programu in Uredbe (EU) 2023/588 o programu IRIS². Ti akti ostanejo veljavni, če je ustrezno, dokler niso spremenjeni na podlagi te uredbe, razen sklepov, sprejetih na podlagi člena 36(4) Uredbe (EU) 2023/588.
3. Finančna sredstva iz odstavka 1 člena 4 lahko krijejo tudi odhodke za tehnično in upravno pomoč, ki so potrebni za zagotovitev prehoda med ESK in ukrepi, sprejetimi na podlagi temeljnih aktov iz prvega odstavka.

Člen 90

Začetek veljavnosti

1. Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.
2. Uporablja se od 1. januarja 2028.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
predsednica

Za Svet
predsednik

OCENA FINANČNIH POSLEDIC IN DIGITALNIH RAZSEŽNOSTI
ZAKONODAJNEGA PREDLOGA

1.	OKVIR PREDLOGA/POBUDE.....	3
1.1	Naslov predloga/pobude.....	3
1.2	Zadevna področja	3
1.3	Cilji.....	3
1.3.1	Splošni cilji	3
1.3.2	Specifični cilji	3
1.3.3	Pričakovani rezultati in posledice	3
1.3.4	Kazalniki smotrnosti	3
1.4	Ukrep, na katerega se predlog/pobuda nanaša	4
1.5	Utemeljitev predloga/pobude	4
1.5.1	Potrebe, ki jih je treba zadovoljiti kratkoročno ali dolgoročno, vključno s podrobno časovnico za uvajanje ustreznih ukrepov za izvajanje pobude	4
1.5.2	Dodana vrednost ukrepanja EU (ki je lahko posledica različnih dejavnikov, npr. boljšega usklajevanja, pravne varnosti, večje učinkovitosti ali dopolnjevanja). Za namene tega oddelka je „dodana vrednost ukrepanja EU“ vrednost, ki izhaja iz ukrepanja EU in predstavlja dodatno vrednost poleg tiste, ki bi jo sicer ustvarile države članice same.....	4
1.5.3	Spoznanja iz podobnih izkušenj v preteklosti.....	4
1.5.4	Skladnost z večletnim finančnim okvirom in možne sinergije z drugimi ustreznimi instrumenti	5
1.5.5	Ocena različnih razpoložljivih možnosti financiranja, vključno z možnostmi za prerazporeditev.....	5
1.6	Trajanje predloga/pobude in finančnih posledic	6
1.7	Načrtovani načini izvrševanja proračuna	6
2.	UKREPI UPRAVLJANJA	8
2.1	Pravila o spremljanju in poročanju	8
2.2	Upravljavski in kontrolni sistemi	8
2.2.1	Utemeljitev načinov izvrševanja proračuna, mehanizmov financiranja, načinov plačevanja in predlagane strategije kontrol.....	8
2.2.2	Podatki o ugotovljenih tveganjih in vzpostavljenih sistemih notranjih kontrol za njihovo zmanjševanje.....	8
2.2.3	Ocena in utemeljitev stroškovne učinkovitosti kontrol (razmerje med stroški kontrol in vrednostjo z njimi povezanih upravljanih sredstev) ter ocena pričakovane stopnje tveganja napake (ob plačilu in ob zaključku).....	8
2.3	Ukrepi za preprečevanje goljufij in nepravilnosti	9
3.	OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA/POBUDE	10
3.1	Zadevni razdelki večletnega finančnega okvira in odhodkovne proračunske vrstice	10

3.2	Ocenjene finančne posledice predloga za odobritve	12
3.2.1	Povzetek ocenjenih posledic za odobritve za poslovanje	12
3.2.1.1	Odobritve iz izglasovanega proračuna	12
3.2.1.2	Odobritve iz zunanjih namenskih prejemkov	17
3.2.2	Ocenjene realizacije, financirane iz odobritev za poslovanje	22
3.2.3	Povzetek ocenjenih posledic za upravne odobritve	24
3.2.3.1	Odobritve iz izglasovanega proračuna	24
3.2.3.2	Odobritve iz zunanjih namenskih prejemkov	24
3.2.3.3	Odobritve skupaj	24
3.2.4	Ocenjene potrebe po človeških virih.....	25
3.2.4.1	Financirano iz izglasovanega proračuna	25
3.2.4.2	Financirano iz zunanjih namenskih prejemkov.....	26
3.2.4.3	Potrebe po človeških virih skupaj	26
3.2.5	Pregled ocenjenih posledic za naložbe, povezane z digitalnimi tehnologijami	28
3.2.6	Skladnost z veljavnim večletnim finančnim okvirom.....	28
3.2.7	Udeležba tretjih oseb pri financiranju	28
3.3	Ocenjene posledice za prihodke.....	29
4.	DIGITALNE RAZSEŽNOSTI	29
4.1	Zahteve digitalnega pomena	30
4.2	Podatki	30
4.3	Digitalne rešitve	31
4.4	Ocena interoperabilnosti	31
4.5	Ukrepi v podporo digitalnemu izvajanju	32

1. OKVIR PREDLOGA/POBUDE

1.1 Naslov predloga/pobude

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o vzpostavitvi Evropskega sklada za konkurenčnost (ESK), vključno s posebnim programom za dejavnosti raziskav in inovacij na področju obrambe iz člena 182(3) PDEU

1.2 Zadevna področja

Evropska konkurenčnost

Prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije

Zdravje, biotehnologija in biogospodarstvo

Vodilna vloga na digitalnem področju

Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje

1.3 Cilji

1.3.1 Splošni cilji

Splošni cilj 1 – vzpostavitev naložbene zmogljivosti za podporo evropski konkurenčnosti na področju strateških tehnologij in sektorjev, vključno z inovacijami, razogljičenjem in odpornostjo, z bolj nemoteno naložbeno potjo od temeljnih raziskav, uporabnih raziskav do uvajanja in proizvodnje.

Splošni cilj 2 – uporaba orodij za financiranje iz proračuna EU za sprostitev zasebnih, institucionalnih in nacionalnih naložb v podporo strateškim tehnologijam in sektorjem v EU, vključno z raziskavami in inovacijami.

1.3.2 Specifični cilji

Specifični cilj 1 – spodbujanje javnih in zasebnih naložb skozi celotno naložbeno pot, zlasti raziskav in inovacij, ter boljše izkoriščanje potenciala proračuna EU za zmanjšanje tveganja, da se čim bolj poveča njegova dodana vrednost EU.

Specifični cilj 2 – olajšanje dostopa do financiranja iz programov EU s hitrejšimi, enostavnejšimi in usklajenimi postopki, osredotočenimi na uporabnika, ter izboljšanje skladnosti med instrumenti EU in naložbami držav članic.

Specifični cilj 3 – usmerjanje naložb v strateške sektorje in tehnologije EU ter osredotočanje nanje, vključno z osnovnimi vrednostnimi verigami, kritičnimi infrastrukturami, zmogljivostmi in spretnostmi, ter v podporo razogljičenju, zdravju, biotehnologiji, kmetijstvu in biogospodarstvu, pa tudi digitalnemu področju, varnosti in odpornosti, obrambni industriji in vesolju.

1.3.3 Pričakovani rezultati in posledice

Navedite, kakšne učinke naj bi imel(-a) predlog/pobuda za upravičence/ciljne skupine.

Ekonomski učinki

- **Makroekonomski učinek:** pričakovan prispevek k rasti BDP prek pospešenih odhodkov za naložbe in poenostavitve postopkov.

- **Učinkovitost in produktivnost:** pričakovano zmanjšanje upravnih stroškov in integracija točk dostopa z racionalizacijo postopkov za hitro rastoče industrije in zagonska podjetja.
- **Poenostavljeno okolje financiranja:** nižji stroški, krajši čas iskanja, čas priprave predlogov, čas obveščanja in čas do dodeljevanja omogočajo lažji dostop do sredstev, kar lahko poveča stopnjo uspešnosti.
- **Podpora za MSP:** združitev v en sam sklad bi bila verjetno koristna za MSP, saj običajno nimajo sredstev za upravljanje zapletenih in razdrobljenih sistemov. Poleg tega bi lahko strateška osredotočenost na prelomne inovacije MSP ponudila nove priložnosti na hitro rastočih področjih.
- **Konkurenčnost trga:** cilj sklada je povečati konkurenčnost evropskih podjetij, vključno z MSP in zagonskimi podjetji, tako da bo financiranje dostopnejše in strateško usklajeno. Ta pobuda podpira evropsko strateško avtonomijo z zmanjšanjem odvisnosti od tujih dobavnih verig in odvisnosti od zunanjih akterjev, s čimer se krepi tržni položaj podjetij EU na domačem in svetovnem trgu. Poleg tega si prizadeva bolje povezati raziskave z razvojem trga in uskladiti raziskovalne prednostne naloge s potrebami industrije, hkrati pa ohraniti pristop od spodaj navzgor za temeljne raziskave.
- **Raziskave in inovacije:** predvidljivost za financiranje raziskav in inovacij bi ostala enaka kot danes, v skladu z obveznostmi iz Pogodbe. Hkrati lahko združitev v en sklad, ki zajema celotno naložbeno pot, olajša tržno uporabo rezultatov raziskav in bolje poveže uporabne raziskave s prednostnimi nalogami industrije.

Družbeni vplivi

- **Zaposlovanje in spretnosti:** pričakuje se, da bo večji obseg naložb spodbudil zaposlovanje. Sklad bo pobude za spretnosti, izobraževanje in usposabljanje vključil v enoten okvir, ki bo usklajen s potrebami industrije v strateških sektorjih, kot sta čista tehnologija in umetna inteligenca. Ta pristop bo spodbujal ciljno usmerjene naložbe v preusposabljanje in izpopolnjevanje, krepil sinergije med izobraževanjem, raziskavami in podjetji ter omogočal hitro prilagajanje nastajajočim trendom.
- **Regionalni razvoj:** strateške regije bi lahko doživele znatno rast, kar bi pritegnilo naložbe in podjetništvo.
- **Izboljšanje zdravstvenega sektorja:** cilj racionaliziranih mehanizmov bi bil zmanjšati upravno breme in pospešiti odzivanje na krize.

Okoljski učinki

- **Prednostna naloga razogljičenja:** osredotočenost na razogljičenje in čisto tehnologijo je usklajena s ciljem EU glede podnebne nevtralnosti do leta 2050, kar bi lahko povečalo pozitivne podnebne učinke.
- **Negotovost pri naložbah:** velika negotovost v zvezi z naložbami v čisto tehnologijo zahteva skrbno ravnovesje med predvidljivostjo in prožnostjo, da se dosežejo rezultati, ki pozitivno vplivajo na okolje.

1.3.4 Kazalniki smotrnosti

Navedite, s katerimi kazalniki se bodo spremljali napredek in dosežki.

Ta pobuda se bo spremljala v okviru smotrnosti za večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034, ki je zajet v ločenem predlogu. Ta predlog določa pravila za okvir smotrnosti za proračun, vključno s pravili za ocenjevanje programov.

1.4 Ukrep, na katerega se predlog/pobuda nanaša

- Nov ukrep
- Nov ukrep na podlagi pilotnega projekta / pripravljalnega ukrepa⁴⁴
- Podaljšanje obstoječega ukrepa
- Združitev ali preusmeritev enega ali več ukrepov v drug/nov ukrep

1.5 Utemeljitev predloga/pobude

1.5.1 *Potrebe, ki jih je treba zadovoljiti kratkoročno ali dolgoročno, vključno s podrobno časovnico za uvajanje ustreznih ukrepov za izvajanje pobude*

EU se sooča z vrzeljo v konkurenčnosti v primerjavi z drugimi svetovnimi akterji. Ne le, da sta ZDA in Kitajska vodilni v kritičnih sektorjih in ključnih inovacijskih grozdih, temveč ti gospodarstvi zagotavljata tudi znatno večjo finančno podporo za raziskave in razvoj, inovacije, uvajanje in širitev. Zato je treba za ponovno vzpostavitev konkurenčnosti odziv usklajevati na ravni EU, da bi bil resnično učinkovit, pri čemer je treba poudariti, da je treba nujno vzpostaviti namenski sklad za odpravo tega neravnovesja ter zagotoviti dolgoročno gospodarsko odpornost in rast EU.

1.5.2 *Dodana vrednost ukrepanja EU (ki je lahko posledica različnih dejavnikov, npr. boljšega usklajevanja, pravne varnosti, večje učinkovitosti ali dopolnjevanja). Za namene tega oddelka je „dodana vrednost ukrepanja EU“ vrednost, ki izhaja iz ukrepanja EU in predstavlja dodatno vrednost poleg tiste, ki bi jo sicer ustvarile države članice same.*

Razlogi za ukrepanje na ravni EU (predhodno)

Z združevanjem virov na ravni EU se lahko čim bolj povečata učinek in dodana vrednost naložb na terenu ter doseže ekonomija obsega pri naložbenih pobudah, zaradi česar so stroškovno učinkovitejše, kot če bi vsaka država članica delovala neodvisno.

Premajhne naložbe zasebnega sektorja ostajajo stalen izziv v EU, ki vpliva na širok spekter vrst naložb, vključno z infrastrukturo, inovacijami, zelenim in digitalnim prehodom ter industrijskimi zmogljivostmi. To pomanjkanje naložb še poslabšujejo razdrobljeni kapitalski trgi, ki ovirajo učinkovito čezmejno dodeljevanje prihrankov produktivnim naložbenim priložnostim. Razdrobljenost finančnih trgov omejuje čezmejne kapitalske tokove, zmanjšuje obseg in povečuje tveganje za vlagatelje, kar zlasti vpliva na MSP in strateške sektorje.

Kot je poudarjeno v Draghijevem poročilu, EU trenutno zaostaja na različnih področjih, vključno s tehnološkim razvojem, uspešnostjo na področju raziskav in inovacij, tržno dinamiko in industrijskimi zmogljivostmi. Za podporo vrste in obsega projektov, ki sicer ne bi bili mogoči, če bi države članice ukrepale same, je potrebno ukrepanje na ravni EU.

S podporo EU se ustvarja kritična masa za velike projekte in partnerstva, da bi se dosegel večji učinek in izpolnile vseevropske družbene potrebe, hkrati pa spodbudilo več zasebnih in javnih naložb. Nenazadnje je sodelovanje – spodbujanje prelivanja

⁴⁴ Po členu 58(2), točka (a) oz. (b), finančne uredbe.

znanja in priložnosti za delitev tveganja – pomemben element pri spodbujanju konkurenčnosti. Rešitev na ravni EU bi spodbudila ekonomijo obsega in sodelovanje med deležniki, ki sta bistvena za krepitev vrednotenja znanja ter izboljšanje organizacijskih in tehničnih zmogljivosti.

Financiranje EU spodbuja obsežno sodelovanje med deležniki in prek meja, zmanjšuje razdrobljenost virov in prizadevanj ter olajšuje prenos znanja med deležniki in sektorji, od temeljnih raziskav do podjetij. Financiranje EU odpravlja nacionalne ovire in oblikuje omrežja, ki ustvarjajo kritično maso za reševanje izzivov, kot so podnebna nevtralnost, izguba biotske raznovrstnosti, onesnaževanje, digitalna preobrazba, varnost ali pripravljenost, s katerimi se posamezne države članice ne morejo spoprijeti same.

Financiranje EU obravnava nedelovanje trga in neoptimalne naložbene pogoje, kot so naložbe v zelene premije in veliki infrastrukturni projekti, pri katerih socialni donos prevlada nad zasebnimi donosi. Financiranje EU z zmanjševanjem naložbenih tveganj in spodbujanjem sodelovanja deležnikov podpira ekonomsko koristne projekte, ki sicer morda ne bi bili uspešni. Krepi gospodarsko odpornost, spodbuja zasebna sredstva, privablja kapital in povečuje produktivnost po vsej EU, kar spodbuja rast BDP in dolgoročno stabilnost.

Usklajeno financiranje zagotavlja, da se z viri obravnavajo skupni izzivi, in pomaga pri spodbujanju partnerstev z zasebnim sektorjem ter usklajevanju političnih in industrijskih prednostnih nalog. Ta skupni pristop podpira prodorne inovacije in strateške cilje ter presega omejitve pri usklajevanju med državami članicami.

Pričakovana ustvarjena dodana vrednost EU (naknadno)

ESK bo ponudil celovit nabor ukrepov politike za odpravo sedanjih pomanjkljivosti v okviru financiranja EU, povezanih s konkurenčnostjo. Vzpostavil bi enotno naložbeno zmogljivost za podporo strateškim sektorjem in tehnologijam, olajšal nemoteno naložbeno pot od raziskav do uvedbe na ravni EU ter okreplil naložbeno zmogljivost in orodje finančnega vzvoda EU. ESK bi poenostavil in uskladal pravila in zahteve za prijavo ter uvedel enotna pravila za vložnike. To bi zmanjšalo zapletenost, odpravilo prekrivanja in EU omogočilo, da v celoti izkoristi svoj potencial za mobilizacijo zasebnega kapitala in povečanje proračunske prožnosti. Novi sklad bi tudi okreplil povezave med raziskavami, proizvodnjo in uvajanjem inovacij ter zagotovil dinamično gospodarsko strukturo v EU – s ciljem spodbujanja odpornosti in vodilne vloge Evrope v dobi svetovnih inovacij.

1.5.3 Spoznanja iz podobnih izkušenj v preteklosti

Združitev več finančnih instrumentov v enotni okvir InvestEU leta 2020 je zagotovila dragocene izkušnje, ki se bodo uporabile pri oblikovanju novega sklada. Izkušnje so pokazale, da sta razdrobljenost ter raznolikost pravil in postopkov v prejšnjih večletnih finančnih okvirih povzročili neučinkovitost in prekrivanje ciljev politike in finančnih operacij. Prehod na enoten program z močno identiteto, enotnim odredbodajalcem in enotnim sklopom skladnih zahtev za upravičenost, spremljanje in poročanje je pripomogel k racionalizaciji upravljanja in izvajanja. Te izkušnje poudarjajo koristi usklajenega in poenostavljenega okvira, ki bo usmerjal razvoj novega sklada, da se zagotovijo večja učinkovitost, preglednost in učinek v celotni finančni verigi.

1.5.4 Skladnost z večletnim finančnim okvirom in možne sinergije z drugimi ustreznimi instrumenti

Namen ESK je poenostaviti in izboljšati financiranje EU z združitvijo 12 obstoječih programov v en sklad, hkrati pa zagotoviti tesno povezavo z okvirnim programom za raziskave in inovacije ter skladnost s skladom za inovacije. Zaradi te združitve bo na voljo omejeno število programov EU, s katerimi bo mogoče vzpostaviti sinergijo. Orodje za usklajevanje konkurenčnosti bo zagotovilo sinergije z nacionalno in regionalno predhodno dodeljenimi sredstvi. Pričakujejo se sinergije s skladom Globalna Evropa glede vidikov v zvezi s konkurenčnostjo industrij in podjetij EU v tretjih državah (tj. državah pristopnicah, nastajajočih trgih in gospodarstvih v razvoju).

1.5.5 Ocena različnih razpoložljivih možnosti financiranja, vključno z možnostmi za prerazporeditev

Pri izvrševanju proračuna bi moral ESK zagotoviti celoten nabor orodij za financiranje Unije in zagotoviti sinergije med podprtimi politikami, zlasti tako, da bi omogočal poenostavljene skupne postopke dodeljevanja za doseganje ciljev več kot ene politike. Financiranje bi moralo biti osredotočeno na doseganje ciljev politike. Zato bi si bilo treba kot pomemben ukrep za poenostavitev prizadevati za odpravo obremenjujočega finančnega poročanja s čim širšo uporabo financiranja, ki ni povezano s stroški.

1.6 Trajanje predloga/pobude in finančnih posledic

Časovno omejeno

- trajanje od 1. 1. 2028 do 31. 12. 2034,
- finančne posledice med letoma 2028 in 2034 za odobritve za prevzem obveznosti ter med letoma 2028 in 2040 za odobritve plačil.

Časovno neomejeno

- izvajanje z obdobjem uvajanja med letoma LLLL in LLLL,
- ki mu sledi izvajanje v celoti.

1.7 Načrtovani načini izvrševanja proračuna

Neposredno upravljanje – Komisija:

- z lastnimi službami, vključno s svojim osebjem v delegacijah Unije
- prek izvajalskih agencij

Deljeno upravljanje z državami članicami

Posredno upravljanje, tako da se naloge izvrševanja proračuna poverijo:

- tretjim državam ali organom, ki jih te imenujejo
- mednarodnim organizacijam in njihovim agencijam (navedite)
- Evropski investicijski banki in Evropskemu investicijskemu skladu
- organom iz členov 70 in 71 finančne uredbe
- subjektom javnega prava
- subjektom zasebnega prava, ki opravljajo javne storitve, kolikor imajo ti subjekti ustrezna finančna jamstva
- subjektom zasebnega prava države članice, ki so pooblaščenici za izvajanje javno-zasebnih partnerstev in ki imajo ustrezna finančna jamstva
- organom ali osebam, pooblaščenim za izvajanje določenih ukrepov skupne zunanje in varnostne politike na podlagi naslova V Pogodbe o Evropski uniji ter opredeljenim v zadevnem temeljnem aktu
- subjektom s sedežem v državi članici, za katere velja zasebno pravo države članice ali pravo Unije in ki so upravičeni, da se jih v skladu s pravili za posamezni sektor pooblasti za izvrševanje sredstev Unije ali proračunskih jamstev, če so takšni subjekti pod nadzorom subjektov javnega prava ali subjektov zasebnega prava, ki opravljajo javne storitve, in imajo ustrezna finančna jamstva v obliki solidarne odgovornosti nadzornih teles ali enakovredna finančna jamstva, ki so lahko za vsak ukrep omejena na najvišji znesek podpore Unije

Opombe

ESK bi bilo treba izvajati z neposrednim in posrednim upravljanjem. Določeni način izvajanja bi moral odražati ugotovljene potrebe po usmerjenosti, prilagodljivosti in učinkovitosti, ki so potrebne za doseganje ciljev ESK.

V vseh primerih bi bilo treba financiranje iz ESK zagotoviti v obliki, ki je najprimernejša za doseganje njegovih ciljev, obenem pa bi morale biti upravno breme za prejemnike minimalno.

2. UKREPI UPRAVLJANJA

2.1 Pravila o spremljanju in poročanju

Vpliv ESK bo na splošno ocenjen z njegovo oceno. Komisija bo najpozneje štiri leta po začetku izvajanja programa objavila poročilo o izvajanju, da bi ocenila napredek pri doseganju njihovih ciljev. Komisija bo najpozneje tri leta po koncu programskega obdobja programa izvedla retrospektivno oceno, da bi ocenila uspešnost, učinkovitost, ustreznost, skladnost in dodano vrednost Unije programa.

Pooblaščenim subjektom ESK redno poročajo Komisiji v skladu s to uredbo, okvirom uspešnosti in finančno uredbo.

Komisija bo spremljala uspešnost izvajanja ESK pri neposrednem in posrednem upravljanju. Za neposredno upravljanje bo Komisija uporabila pravila in postopke iz poglavja 3 finančne uredbe. Za posredno upravljanje pooblaščenim subjektom uporabljajo svoja pravila in postopke, ki so bili ocenjeni v skladu s členom 157 finančne uredbe, da bi izpolnili zahteve iz te uredbe.

2.2 Upravljavski in kontrolni sistemi

2.2.1 *Utemeljitev načinov izvrševanja proračuna, mehanizmov financiranja, načinov plačevanja in predlagane strategije kontrol*

Za podporo konkurenčnosti so potrebni ukrepi neposrednega in posrednega upravljanja. Sklad bo lahko s svojo celovito strukturo spremljal evropske projekte skozi celotno naložbeno pot, od raziskav in razvoja do predstavitve tehnologij, storitev in rešitev ter njihovega tržnega uveljavljanja. Prožno bo lahko uporabil celoten nabor finančnih orodij iz finančne uredbe, vključno z nepovratnimi sredstvi, finančnimi instrumenti in javnimi naročili.

Sklad zagotavlja tudi poenostavljena pravila, ki pospešujejo čas do dodeljevanja in zmanjšujejo upravno breme.

ESK se bo izvajal z neposrednim upravljanjem z nepovratnimi sredstvi za evropske projekte in neposredno ali posredno prek instrumenta InvestEU ESK. Projektne svetovalne in medsektorske podporne dejavnosti ESK za MSP se bodo izvajale s posrednim ali neposrednim upravljanjem, odvisno od narave pomoči.

Instrument InvestEU ESK se bo večinoma izvajal v okviru posrednega upravljanja prek pooblaščenih subjektov, ki praviloma tudi prispevajo k podpori, ki jo je treba zagotoviti končnim prejemnikom. Upoštevali se bodo tudi načini neposrednega upravljanja, odvisno od potreb za doseganje ciljev politike.

Komisija s pooblaščenimi subjekti sklone sporazume o jamstvu in/ali sporazume o prispevkih. Če je bil z izvajalskim partnerjem že podpisan sporazum o jamstvu v skladu z uredbo o InvestEU, se lahko Komisija odloči, da bo tak sporazum spremenila tako, da bo vključeval dodatni prispevek EU iz ESK.

Pooblaščenim subjektom bodo skupina EIB, mednarodne finančne institucije, nacionalne spodbujevalne banke in institucije ter drugi finančni posredniki, ki so organi Unije, ki so regulirani in/ali pod nadzorom za bančni sektor. Podporo, ki jo financira Unija, bodo izvajali pooblaščenim subjektom v skladu s svojimi pravili in postopki.

Pooblaščenim subjektom Komisiji predložijo letne revidirane računovodske izkaze, izjave o upravljanju ter povzetke revizij in kontrol v skladu s členom 158 finančne uredbe.

2.2.2 *Podatki o ugotovljenih tveganjih in vzpostavljenih sistemih notranjih kontrol za njihovo zmanjševanje*

Glavna tveganja ESK so:

tveganje za ugled Komisije v primeru goljufije, kaznivih dejanj ali nezakonitih dejavnosti;

tveganje neučinkovite uporabe sredstev EU v primeru evropskih projektov brez dodane vrednosti EU ali z zelo omejeno dodano vrednostjo EU;

finančno tveganje v primeru zneskov, ki jih je Komisija neupravičeno izplačala upravičencem do nepovratnih sredstev, pooblaščenim subjektom ali zneskom, dolgovanim Komisiji, ki jih je treba izterjati v proračun EU.

Okvir notranje kontrole za obravnavanje teh tveganj temelji na izvajanju načel notranje kontrole Komisije in natančneje na:

predhodnih stebrih ocenah pooblaščenih subjektov; ker pooblašчени subjekti praviloma nosijo del tveganja, so interesi Unije in pooblaščenega subjekta ustrezno usklajeni, kar zmanjšuje tveganje za proračun;

operacije financiranja in naložbene operacije v okviru instrumenta InvestEU ESK se izvajajo v skladu s poslovníkom pooblaščenih subjektov in dobro bančno prakso. Izbrani pooblašчени subjekti in Komisija sklenejo sporazum o jamstvu ali prispevku, ki določa podrobne določbe in postopke v zvezi z izvajanjem;

postopkih za izbiro projektov, podprtih s sredstvi EU, neposredno s strani Komisije ali posredno s strani pooblaščenih subjektov;

vzpostavljena bo posebna struktura upravljanja, da se odobri uporaba jamstva EU (tj. naložbeni odbor);

poročanju in spremljanju, ki ju izvajajo pooblašчени subjekti, vključno z revidiranimi računovodskimi izkazi, izjavami o upravljanju ter povzetki revizij in kontrol;

naknadnimi revizijami zunanjih revizorjev, Službe za notranjo revizijo ali Evropskega računskega sodišča in kontrolami, ki jih izvaja Komisija, vključno s poročanjem in spremljanjem, ter

ocenah ESK, vključno z vmesnim poročilom o izvajanju in naknadnim ocenjevanjem.

2.2.3 *Ocena in utemeljitev stroškovne učinkovitosti kontrol (razmerje med stroški kontrol in vrednostjo z njimi povezanih upravljanih sredstev) ter ocena pričakovane stopnje tveganja napake (ob plačilu in ob zaključku)*

Odgovorni odredbodajalec bo zagotovil stroškovno učinkovit sistem notranje kontrole, da bi se pričakovane stopnje tveganja napake (ob plačilu in ob zaključku) ohranile pod 2-odstotnim pragom pomembnosti.

Naknadne revizije in kontrole, ki jih je vzpostavila Komisija, ter (v primeru posrednega upravljanja) poročanje, povzetek revizij in kontrol ter izjave o upravljanju, ki jih predložijo pooblašчени subjekti, bodo zagotovili pošteno in zanesljivo predstavitev tveganja napak ter omogočili učinkovito proučitev znakov goljufije.

Poleg tega bi morali pri nepovratnih sredstvih predhodni pregledi predlogov pred podpisom sporazumov o nepovratnih sredstvih in pojasnitev pravil o upravičenosti prispevati tudi k zmanjšanju tveganj in stroškovni učinkovitosti kontrol.

Pri operacijah financiranja in naložbenih operacijah ter nalogah svetovanja bi morali predhodni pregledi, ki jih izvajajo Komisija in pooblaščen subjekti, skupaj s pojasnitvijo pravil o upravičenosti prispevati tudi k zmanjšanju tveganj in stroškovni učinkovitosti kontrol.

Stroški v zvezi z opravljenimi kontrolami bodo nastali za proračun EU v zvezi z notranjimi kontrolami Komisije. Poleg tega lahko stroški nastanejo tudi zaradi provizij za upravljanje, ki se plačajo pooblaščenim subjektom v zvezi z njihovimi notranjimi kontrolami.

2.3 **Ukrepi za preprečevanje goljufij in nepravilnosti**

Komisija v zvezi z neposrednim in posrednim upravljanjem sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovi, da so finančni interesi Evropske unije zaščiteni z izvajanjem preventivnih ukrepov proti goljufijam, korupciji in drugim nezakonitim dejavnostim z učinkovitim preverjanjem, ob odkritju nepravilnosti pa z izterjavo neupravičeno izplačanih zneskov ter po potrebi z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kaznimi.

Komisija ali njeni predstavniki in Računsko sodišče so pooblaščen za izvajanje revizij na podlagi dokumentov in na kraju samem pri vseh upravičencih do nepovratnih sredstev, pooblaščenih subjektih, finančnih posrednikih in končnih prejemnikih, ki so prejeli podporo Unije.

Urad OLAF je pooblaščen za upravljanje preverjanj in inšpekcij na kraju samem pri gospodarskih subjektih, ki jih taka finančna podpora neposredno ali posredno zadeva.

V zvezi s tem bo Komisija izvedla več ukrepov, kot so:

- sklepi, sporazumi in pogodbe v zvezi z izvajanjem ESK bodo Komisiji, vključno z uradom OLAF, in Računskemu sodišču izrecno dovolili izvajanje revizij ter pregledov in inšpekcij na kraju samem;
- vložniki, ponudniki ter finančni posredniki in končni prejemniki bodo preverjeni glede na objavljena merila za izključitev ter sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev (EDES), in
- spremljala se bodo pravila, ki urejajo upravičenost stroškov in finančne podpore.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA/POBUDE

3.1 Zadevni razdelki večletnega finančnega okvira in odhodkovne proračunske vrstice

Zahtevane nove proračunske vrstice

Po vrstnem redu razdelkov večletnega finančnega okvira in proračunskih vrstic

Razdelek večletnega finančnega okvira	Proračunska vrstica	Vrsta odhodkov	Prispevek			
	številka	dif./nedif.	držav v Efte	držav kandidat in potencialnih kandidat	drugih tretjih držav	drugi namenski prejemki
2	04 01 01 – Odhodki za podporo Evropskemu skladu za konkurenčnost	nedif.	DA	DA	DA	DA/
2	04 02 01 – Prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije	dif.	DA	DA	DA	DA
2	04 02 02 – Zdravje, biotehnologija, kmetijstvo in biogospodarstvo	dif.	DA	DA	DA	DA
2	04 02 03 – Vodilna vloga na digitalnem področju	Dif.	DA	DA	DA	DA
2	04 02 04 – Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje	Dif.	DA	DA	DA	DA
2	04 02 05 – Projektno svetovanje in medsektorski ukrepi	Dif.	DA	DA	DA	DA
2	04 02 06 – Prispevek za instrument InvestEU ESK	Dif.	DA	DA	DA	DA

3.2 Ocenjene finančne posledice predloga za odobritve

3.2.1 Povzetek ocenjenih posledic za odobritve za poslovanje

Za predlog/pobudo niso potrebne odobritve za poslovanje.

Za predlog/pobudo so potrebne odobritve za poslovanje, kot je pojasnjeno v nadaljevanju:

3.2.1.1 Odobritve iz izglasovanega proračuna

v mrd. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

Razdelek večletnega finančnega okvira	številka	2
--	----------	---

GD			Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	VFO 2028–2034 SKUPAJ
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Odobritve za poslovanje										
04 02 01 – Prehod na čisto energijo in razogljičenje industrije	obveznosti	(1a)	2,954	3,516	3,586	3,919	3,997	4,077	4,159	26,210
	plačila	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
04 02 02 – Zdravje, biotehnologija, kmetijstvo in biogospodarstvo	obveznosti	(1b)	2,318	2,702	2,764	3,049	3,117	3,186	3,256	20,393
	plačila	(2b)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
04 02 03 – Vodilna vloga na digitalnem področju	obveznosti	(1a)	5,833	6,857	7,004	7,701	7,865	8,032	8,202	51,493
	plačila	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
04 02 04 – Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje	obveznosti	(1a)	14,162	16,713	17,063	18,723	19,114	19,513	19,920	125,204
	plačila	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
04 02 05 – Projektno svetovanje in medsektorski ukrepi	obveznosti	(1a)	143	143	142	143	143	143	143	1,000
	plačila	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
04 02 06 – Prispevek za instrument InvestEU ESK	obveznosti	(1a)	1,000	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	10,000
	plačila	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm

Odobritve upravne narave, ki se financirajo iz sredstev določenih programov ⁴⁵											
04 01 01 – Odhodki za podporo Evropskemu skladu za konkurenčnost		-3	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Odobritve za GD <.....> SKUPAJ	obveznosti	= 1a + 1b + 3	26,410	31,431	32,059	35,053	35,736	36,451	37,180	234,300	
	plačila	= 2a + 2b + 3	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	

Neobvezno: če pri predlogu sodeluje več kot en generalni direktorat, izpolnite razpredelnice v nadaljevanju; v nasprotnem primeru jih izbršite.

GD <.....>	Leto		Leto		Leto		Leto		Leto		VFO 2028– 2034 SKUPAJ
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034				
Odobritve za poslovanje											
Proračunska vrstica	obveznosti	(1a)									0
	plačila	(2a)									0
Proračunska vrstica	obveznosti	(1b)									0
	plačila	(2b)									0
Odobritve upravne narave, ki se financirajo iz sredstev določenih programov											
Proračunska vrstica		-3									0
Odobritve za GD <.....> SKUPAJ	obveznosti	= 1a + 1b + 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	plačila	= 2a + 2b + 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto

⁴⁵ Tehnična in/ali upravna pomoč ter odhodki za podporo izvajanju programov in/ali ukrepov EU (prej vrstice BA), posredne raziskave, neposredne raziskave.

			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	VFO 2028– 2034 SKUPAJ
Odobritve za poslovanje SKUPAJ	obveznosti	-4	0	0	0	0	0	0	0	0
	plačila	-5	0	0	0	0	0	0	0	0
Odobritve upravne narave, ki se financirajo iz sredstev določenih programov, SKUPAJ		-6	0	0	0	0	0	0	0	0
Odobritve iz RAZDELKA <.....> večletnega finančnega okvira SKUPAJ	obveznosti	10	0	0	0	0	0	0	0	0
	plačila	11	0	0	0	0	0	0	0	0

Razdelek večletnega finančnega okvira	4	„Upravni odhodki“ ⁴⁶
--	----------	------------------------------------

GD <.....>	Leto 2028	Leto 2029	Leto 2030	Leto 2031	Leto 2032	Leto 2033	Leto 2034	VFO 2028– 2034 SKUPAJ
• Človeški viri	0	0	0	0	0	0	0	0
• Drugi upravni odhodki	0	0	0	0	0	0	0	0

GD <.....> SKUPAJ	odobritve	0	0	0	0	0	0	0	0
------------------------------------	-----------	---	---	---	---	---	---	---	---

Odobritve iz RAZDELKA 4 večletnega finančnega okvira SKUPAJ	(obveznosti skupaj = plačila skupaj)	0	0	0	0	0	0	0	0
--	--------------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

		Leto 2028	Leto 2029	Leto 2030	Leto 2031	Leto 2032	Leto 2033	Leto 2034	VFO 2028– 2034 SKUPAJ
Odobritve iz RAZDELKOV od 1 do 4 večletnega finančnega okvira	obveznosti	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	plačila	0	0	0	0	0	0	0	0

Neobvezno: Če se predlog delno ali v celoti financira iz zunanjih namenskih prejemkov, izpolnite preglednico iz oddelka 3.2.1.2. V nasprotnem primeru se izbriše celoten oddelek.

3.2.1.2 Odobritve iz zunanjih namenskih prejemkov

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

Razdelek večletnega finančnega okvira	številka	
--	----------	--

GD <.....>	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	VFO 2028–
------------	------	------	------	------	------	------	------	--------------

			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2034 SKUPAJ		
Odobritve za poslovanje												
Proračunska vrstica	obveznosti	(1a)									0	
	plačila	(2a)									0	
Proračunska vrstica	obveznosti	(1b)									0	
	plačila	(2b)									0	
Odobritve upravne narave, ki se financirajo iz sredstev določenih programov ⁴⁷												
Proračunska vrstica		-3									0	
Odobritve za GD <.....> SKUPAJ	obveznosti	= 1a + 1b + 3	0	0	0			0	0	0	0	0
	plačila	= 2a + 2b + 3	0	0	0			0	0	0	0	0

Obvezna preglednica:

		Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	VFO 2028– 2034 SKUPAJ		
		2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034			
Odobritve za poslovanje SKUPAJ	obveznosti	-4	0	0	0		0	0	0	0	0
	plačila	-5	0	0	0		0	0	0	0	0
Odobritve upravne narave, ki se financirajo iz sredstev določenih programov, SKUPAJ		-6	0	0	0		0	0	0	0	0
Odobritve iz RAZDELKA <.....> večletnega finančnega okvira SKUPAJ	obveznosti	10	0	0	0		0	0	0	0	0
	plačila	11	0	0	0		0	0	0	0	0

⁴⁷ Tehnična in/ali upravna pomoč ter odhodki za podporo izvajanju programov in/ali ukrepov EU (prej vrstice BA), posredne raziskave, neposredne raziskave.

Obvezna preglednica

			Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	VFO 2028– 2034 SKUPAJ
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Odobritve za poslovanje SKUPAJ	obveznosti	-4	0	0	0	0	0	0	0	0
	plačila	-5	0	0	0	0	0	0	0	0
Odobritve upravne narave, ki se financirajo iz sredstev določenih programov, SKUPAJ		-6	0	0	0	0	0	0	0	0
Odobritve iz RAZDELKA <.....> večletnega finančnega okvira SKUPAJ	obveznosti	10	0	0	0	0	0	0	0	0
	plačila	11	0	0	0	0	0	0	0	0

			Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	VFO
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2028–2034
										SKUPAJ
• Odobritve za poslovanje SKUPAJ (vsi razdelki za poslovanje)	obveznosti	-4	0	0	0	0	0	0	0	0
	plačila	-5	0	0	0	0	0	0	0	0
• Odobritve upravne narave, ki se financirajo iz sredstev določenih programov, SKUPAJ (vsi razdelki za poslovanje)		-6	0	0	0	0	0	0	0	0
Odobritve iz RAZDELKOV od 1 do 3 večletnega finančnega okvira SKUPAJ (referenčni znesek)	obveznosti	10	0	0	0	0	0	0	0	0
	plačila	11	0	0	0	0	0	0	0	0

Razdelek večletnega finančnega okvira	4	„Upravni odhodki“ ⁴⁸
--	----------	---------------------------------

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

Evropski sklad za konkurenčnost		Leto 2028	Leto 2029	Leto 2030	Leto 2031	Leto 2032	Leto 2033	Leto 2034	VFO 2028– 2034 SKUPAJ
• Človeški viri		164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	1 154,377
• Drugi upravni odhodki		11,00	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00	77,00
SKUPAJ	odobritve	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	1 231,377

Odobritve iz RAZDELKA 4 večletnega finančnega okvira SKUPAJ	(obveznosti skupaj = plačila skupaj)	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	1 231,377
--	--	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	------------------

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

		Leto 2028	Leto 2029	Leto 2030	Leto 2031	Leto 2032	Leto 2033	Leto 2034	VFO 2028– 2034 SKUPAJ
Odobritve iz RAZDELKOV od 1 do 4 večletnega finančnega okvira	obveznosti	0	0	0	0	0	0	0	0

⁴⁸ Potrebne odobritve je treba določiti na podlagi zneskov letnih povprečnih stroškov na voljo na ustrezni spletni strani BUDGpedie.

SKUPAJ	plačila	0	0	0	0	0	0	0	0
---------------	---------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

3.2.2 Ocenjene realizacije, financirane iz odobritev za poslovanje (se ne izpolnjuje za decentralizirane agencije)

odobritve za prevzem obveznosti v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

Cilji in realizacije ↓			Leto 2028		Leto 2029		Leto 2030		Leto 2031		Vstavite ustrezno število let glede na trajanje posledic (gl. oddelek 1.6)						SKUPAJ		
	REALIZACIJE																		
	vrsta 49	povprečni stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število realizacij skupaj
SPECIFIČNI CILJ št. 1 ⁵⁰ ...																			
– realizacija																			
– realizacija																			
– realizacija																			
Seštevek za specifični cilj št. 1																			
SPECIFIČNI CILJ št. 2 ...																			
– realizacija																			
Seštevek za specifični cilj št. 2																			
SKUPAJ																			

⁴⁹ Realizacije so dobavljeni proizvodi in opravljene storitve (npr. število financiranih izmenjav študentov, število kilometrov novozgrajenih cest ...).

⁵⁰ Kakor je opisan v oddelku 1.3.2. Specifični cilji.

3.2.3 Povzetek ocenjenih posledic za upravne odobritve

Za predlog/pobudo niso potrebne odobritve upravne narave.

Za predlog/pobudo so potrebne odobritve upravne narave, kot je pojasnjeno v nadaljevanju:

3.2.3.1 Odobritve iz izglasovanega proračuna

IZGLASOVANE ODOBRITVE	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	2028– 2034 SKUPAJ
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
RAZDELEK 4								
Človeški viri	164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	1 154,377
Drugi upravni odhodki	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	77,000
Seštevek za RAZDELEK 4	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	1 231,377
Odobritve zunaj RAZDELKA 4								
Človeški viri	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Drugi odhodki upravne narave	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Seštevek za odobritve zunaj RAZDELKA 4	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
SKUPAJ	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

3.2.3.2 Odobritve iz zunanjih namenskih prejemkov

ZUNANJI NAMENSKI PREJEMKI	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	2028– 2034 SKUPAJ
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
RAZDELEK 4								
Človeški viri	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Drugi upravni odhodki	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Seštevek za RAZDELEK 4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Odobritve zunaj RAZDELKA 4								
Človeški viri	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Drugi odhodki upravne narave	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Seštevek za odobritve zunaj RAZDELKA 4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
SKUPAJ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.3.3 Odobritve skupaj

IZGLASOVANE ODOBRITVE + ZUNANJI NAMENSKI PREJEMKI SKUPAJ	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	2028– 2034 SKUPAJ
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
RAZDELEK 4								
Človeški viri	164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	164,911	1 154,377
Drugi upravni odhodki	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	77,000
Seštevek za RAZDELEK 4	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	175,911	1 231,377
Odobritve zunaj RAZDELKA 4								
Človeški viri	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Drugi odhodki upravne narave	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Seštevek za odobritve zunaj RAZDELKA 4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
SKUPAJ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.4 Ocenjene potrebe po človeških virih

- Za predlog/pobudo niso potrebni človeški viri.
- Za predlog/pobudo so potrebni človeški viri, kot je pojasnjeno v nadaljevanju:

3.2.4.1 Financirano iz izglasovanega proračuna

ocena, izražena v ekvivalentu polnega delovnega časa⁵¹

IZGLASOVANE ODOBRITVE	Leto 2028	Leto 2029	Leto 2030	Leto 2031	Leto 2032	Leto 2033	Leto 2034
• Delovna mesta v skladu s kadrovskim načrtom (uradniki in začasni uslužbenci)							
20 01 02 01 (sedež in predstavništva Komisije)	824	824	824	824	824	824	824
20 01 02 03 (delegacije EU)	0	0	0	0	0	0	0
04 01 01 01 (posredne raziskave)	45	45	45	45	45	45	45
Neposredne raziskave	0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske vrstice (navedite)	0	0	0	0	0	0	0
• Zunanji sodelavci (v ekvivalentu polnega delovnega časa)							
20 02 01 (PU in NNS iz splošnih sredstev)	99	99	99	99	99	99	99
20 02 03 (PU, LU, NNS in MSD na delegacijah EU)	0	0	0	0	0	0	0
Vrstica za upravno podporo [XX 01 YY YY]	– na sedežu	168	168	168	168	168	168
	– na delegacijah EU	0	0	0	0	0	0
04 01 01 12 (PU in NNS za posredne raziskave)	25	25	25	25	25	25	25
PU in NNS za neposredne raziskave	0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske vrstice (navedite) – iz razdelka 7	0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske vrstice (navedite) – zunaj razdelka 7	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	1 161	1 161	1 161	1 161	1 161	1 161	1 161

3.2.4.2 Financirano iz zunanjih namenskih prejemkov

ZUNANJI NAMENSKI PREJEMKI	Leto 2028	Leto 2029	Leto 2030	Leto 2031	Leto 2032	Leto 2033	Leto 2034
• Delovna mesta v skladu s kadrovskim načrtom (uradniki in začasni uslužbenci)							

⁵¹ Pod preglednico navedite, koliko ekvivalentov polnega delovnega časa od navedenih je že dodeljenih za upravljanje ukrepa in/ali jih je •mogoče prerazporediti znotraj vašega generalnega direktorata ter kakšne so vaše neto potrebe.

20 01 02 01 (sedež in predstavništva Komisije)	0	0	0	0	0	0	0
20 01 02 03 (delegacije EU)	0	0	0	0	0	0	0
04 01 01 11 (posredne raziskave)	0	0	0	0	0	0	0
Neposredne raziskave	0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske vrstice (navedite)	0	0	0	0	0	0	0
• Zunanji sodelavci (v ekvivalentu polnega delovnega časa)							
20 02 01 (PU in NNS iz splošnih sredstev)	0	0	0	0	0	0	0
20 02 03 (PU, LU, NNS in MSD na delegacijah EU)	0	0	0	0	0	0	0
Vrstica za upravno podporo [XX 01 YY YY]	– na sedežu	0	0	0	0	0	0
	– na delegacijah EU	0	0	0	0	0	0
04 01 01 12 (PU in NNS za posredne raziskave)	0	0	0	0	0	0	0
PU in NNS za neposredne raziskave	0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske vrstice (navedite) – iz razdelka 7	0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske vrstice (navedite) – zunaj razdelka 7	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	0	0	0	0	0	0	0

3.2.4.3 Potrebe po človeških virih skupaj

IZGLASOVANE ODOBRITVE + ZUNANJI NAMENSKI PREJEMKI SKUPAJ	Leto 2028	Leto 2029	Leto 2030	Leto 2031	Leto 2032	Leto 2033	Leto 2034
• Delovna mesta v skladu s kadrovskim načrtom (uradniki in začasni uslužbenci)							
20 01 02 01 (sedež in predstavništva Komisije)	824	824	824	824	824	824	824
20 01 02 03 (delegacije EU)	0	0	0	0	0	0	0
04 01 01 11 (posredne raziskave)	45	45	45	45	45	45	45
Neposredne raziskave	0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske vrstice (navedite)	0	0	0	0	0	0	0
• Zunanji sodelavci (v ekvivalentu polnega delovnega časa)							
20 02 01 (PU in NNS iz splošnih sredstev)	99	99	99	99	99	99	99
20 02 03 (PU, LU, NNS in MSD na delegacijah EU)	0	0	0	0	0	0	0
Vrstica za upravno podporo [XX 01 YY YY]	– na sedežu	168	168	168	168	168	168
	– na delegacijah	0	0	0	0	0	0
04 01 01 12 (PU in NNS za posredne raziskave)	25	25	25	25	25	25	25
PU in NNS za neposredne raziskave	0	0	0	0	0	0	0

Druge proračunske vrstice (navedite) – iz razdelka 7	0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske vrstice (navedite) – zunaj razdelka 7	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	1 161	1 161	1 161	1 161	1 161	1 161	1 161

Osebj, potrebno za izvajanje predloga (v ekvivalentu polnega delovnega časa):

	Obstoječe osebe na voljo v službah Komisije	Dodatno osebe			
		financirano iz razdelka 7 odobritev raziskave	iz ali za	financirano iz vrstice BA	iz pristojbinami
Delovna mesta v skladu s kadrovskim načrtom	739	130		n. r.	
Zunanji sodelavci (PU, NNS, AU)	247			10	35

Opis nalog:

Uradniki in začasni uslužbenci	Upravljanje ter notranje in zunanje usklajevanje za izvajanje ESK Izvrševanje proračuna v okviru vseh sklopov politik ESK Izvajanje instrumenta InvestEU ESK Izvajanje projektnega svetovanja in medsektorskih ukrepov
Zunanji sodelavci	Upravljanje ter notranje in zunanje usklajevanje za izvajanje ESK Izvrševanje proračuna v okviru vseh sklopov politik ESK Izvajanje instrumenta InvestEU ESK Izvajanje projektnega svetovanja in medsektorskih ukrepov

3.2.5 Pregled ocenjenih posledic za naložbe, povezane z digitalnimi tehnologijami

Obvezno: v spodnjo preglednico je treba vnesti najboljšo oceno z digitalnimi tehnologijami povezanih naložb, ki so vključene v predlog/pobudo.

Izjemoma, kadar je to potrebno za izvajanje predloga/pobude, je treba odobritve iz razdelka 4 vnesti v za to določeno vrstico.

Odobritve iz razdelkov 1–4 je treba prikazati kot „Odhodke za IT za operativne programe (v okviru politik)“. Ti odhodki se nanašajo na operativni proračun, ki se uporabi za ponovno uporabo / nakup / razvoj platform/orodij IT, ki so neposredno povezani z izvajanjem pobude in naložbami, povezanimi z njimi (npr. licence, študije, shranjevanje podatkov itd.). Informacije v tej preglednici morajo biti usklajene s podatki, predstavljenimi v oddelku 4 „Digitalne razsežnosti“.

Odobritve za digitalno in IT področje SKUPAJ	Leto 2028	Leto 2029	Leto 2030	Leto 2031	Leto 2032	Leto 2033	Leto 2034	VFO 2028–2034 SKUPAJ
RAZDELEK 4								
Odhodki za IT (na ravni organizacije)	9 520 200	9 520 200	9 520 200	9 520 200	9 520 200	9 520 200	9 520 200	66 641 400
Seštevek za RAZDELEK 4	9 520 200	9 520 200	9 520 200	9 520 200	9 520 200	9 520 200	9 520 200	66 641 400
Odobritve zunaj RAZDELKA 4								
Odhodki za IT za operativne programe (v okviru politik)	1 447 250	1 447 250	1 447 250	1 447 250	1 447 250	1 447 250	1 447 250	10 130 750
Seštevek za odobritve zunaj RAZDELKA 4	1 447 250	1 447 250	1 447 250	1 447 250	1 447 250	1 447 250	1 447 250	10 130 750
SKUPAJ	10 967 450	10 967 450	10 967 450	10 967 450	10 967 450	10 967 450	10 967 450	76 772 150

3.2.6 Skladnost z veljavnim večletnim finančnim okvirom

Predlog/pobuda:

- se lahko v celoti financira s prerazporeditvijo znotraj zadevnega razdelka večletnega finančnega okvira.
- zahteva uporabo nerazporejene razlike do zgornje meje v zadevnem razdelku večletnega finančnega okvira in/ali uporabo posebnih instrumentov, kot so opredeljeni v uredbi o večletnem finančnem okviru.
- zahteva spremembo večletnega finančnega okvira.

3.2.7 Udeležba tretjih oseb pri financiranju

V predlogu/pobudi:

- ni načrtovano sofinanciranje tretjih oseb
- je načrtovano sofinanciranje, kot je ocenjeno v nadaljevanju:

odobritve v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Leto	Skupaj	
		2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Navedite organ, ki bo sofinanciral predlog/pobudo									
Sofinancirane odobritve SKUPAJ									

3.3 Ocenjene posledice za prihodke

- Predlog/pobuda nima finančnih posledic za prihodke.
- Predlog/pobuda ima finančne posledice, kot je pojasnjeno v nadaljevanju:
 - za lastna sredstva
 - za druge prihodke
- Navedite, ali so prihodki dodeljeni za odhodkovne vrstice

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

Prihodkovna proračunska vrstica	Odobritve na voljo za tekoče proračunsko leto	Posledice predloga/pobude ⁵²						
		leto 2028	leto 2029	leto 2030	leto 2031	leto 2032	leto 2033	leto 2034
Člen								

Za namenske prejemke navedite zadevne odhodkovne proračunske vrstice.

[...]

Druge opombe (npr. metoda/formula za izračun posledic za prihodke ali druge informacije).

[...]

4. DIGITALNE RAZSEŽNOSTI

4.1 Zahteve digitalnega pomena

- Ocenjuje se, da ima predlog digitalni pomen, saj bo ustvaril nove podatkovne serije. Vendar bo temeljil na digitalnem okviru uredbe o programu InvestEU, zlasti v zvezi z informacijskim sistemom za upravljanje InvestEU, ki bo prilagojen za izvajanje ESK, predvsem glede izmenjave podatkov s pooblaščenimi subjekti (izvajalskimi in svetovalnimi partnerji), člani naložbenega odbora in drugimi službami Komisije.

4.2 Podatki

- Izmenjava podatkov med Komisijo in pooblaščenimi subjekti bo temeljila na zahtevah iz ustreznih sporazumov. Vključevala bo operativne in finančne podatke ter podatke o tveganju, ki se bodo zagotavljali redno (npr. redna poročila) in priložnostno (npr. za predložitev dejavnosti pooblaščenih subjektov).
- Izmenjava podatkov s člani naložbenega odbora bo omejena na dejavnosti, ki jih pooblaščenimi subjekti predložijo naložbenemu odboru.

4.3 Digitalne rešitve

- Obstoječi informacijski sistem za upravljanje InvestEU bo prilagojen in se bo uporabljal za instrument InvestEU ESK in izvajanje projektnega svetovanja.

⁵² Pri tradicionalnih lastnih sredstvih (carine, prelevmani na sladkor) se navedejo neto zneski, tj. bruto zneski po odbitku 20 % stroškov pobiranja.

4.4 Ocena interoperabilnosti

- Informacijski sistem za upravljanje InvestEU se bo uporabljal za ESK in bo ohranil svoje funkcije interoperabilnosti, zlasti z naslednjimi orodji IT Komisije: Secunda+, Ares, Decide in sistem korporativnega obveščanja.

4.5 Ukrepi v podporo digitalnemu izvajanju

- Projekt IT za prilagoditev informacijskega sistema za upravljanje InvestEU za ESK bo razvila in izvajala Komisija, vanj pa bi morali biti vključeni ključni uporabniki sistema (uporabniki Komisije, uporabniki izvajalskih in svetovalnih partnerjev ter člani naložbenega odbora).